Yeddinci çağırış

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİ İCLASLARININ

PROTOKOLLARI VƏ STENOQRAMLARI

İkinci sessiya
Yaz

24-cü cild

14 mart 2025-ci il

Milli Məclisin nəşri
Bakı – 2025

Milli Məclis Aparatının
Redaksiya və nəşr işləri şöbəsində
hazırlanmışdır

YEDDİNCİ ÇAĞIRIŞ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
MİLLİ MƏCLİSİNİN
II SESSİYASI İCLASININ

PROTOKOLU № 25

Milli Məclisin iclas salonu.
14 mart 2025-ci il.

İclasa Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri ***Sahibə Qafarova*** *sədrlik etmişdir.*

İclasda Milli Məclisin 119 deputatı iştirak etmişdir.

Qeydiyyat	(saat 11.01 dəq.)
İştirak edir	114
Yetərsay	83

İclasa dəvət olunmuşlar:

Əli Əsədov, Azərbaycan Respublikasının Baş naziri.

Yaqub Eyyubov, Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin birinci müavini.

Şahin Mustafayev, Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini.

Samir Şərifov, Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini.

Fərid Əhmədov, Azərbaycan Respublikasının ədliyyə naziri.

Sahil Babayev, Azərbaycan Respublikasının maliyyə naziri.

Anar Əliyev, Azərbaycan Respublikasının əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri.

Məcnun Məmmədov, Azərbaycan Respublikasının kənd təsərrüfatı naziri.

Emin Əmrullayev, Azərbaycan Respublikasının elm və təhsil naziri.

Teymur Musayev, Azərbaycan Respublikasının səhiyyə naziri.

Rəşad Nəbiyev, Azərbaycan Respublikasının rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri.

Pərviz Şahbazov, Azərbaycan Respublikasının energetika naziri.

Vüqar Mustafayev, Azərbaycan Respublikasının müdafiə sənayesi naziri.

Adil Kərimli, Azərbaycan Respublikasının mədəniyyət naziri.

Elnur Əliyev, Azərbaycan Respublikası iqtisadiyyat nazirinin birinci müavini.

Rəşad İsmayılov, Azərbaycan Respublikası ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin birinci müavini.

Tapdıq Əmiraslanov, Azərbaycan Respublikası fövqəladə hallar nazirinin müavini.

Ceyhun Cəlilov, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Baş naziri.

Şahin Bağırov, Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri.

Tahir Budaqov, Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədri.

Rövşən Rzayev, Azərbaycan Respublikası Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri.

Ramin Məmmədov, Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri.

Anar Quliyev, Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri.

Qoşqar Təhməzli, Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri.

Vüsal Hüseynov, Azərbaycan Respublikası Dövlət Miqrasiya Xidmətinin rəisi.

Zaur Mikayılov, Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədri.

Səbuhi Sadıqov, Azərbaycan Respublikası Dövlət Ehtiyatları Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri.

Zaur Əliyev, Azərbaycan Respublikasının İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri.

Valeh Hacıyev, Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin birinci müavini.

Gündüz İsmayılov, Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini.

Taleh Kazımov, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı İdarə Heyətinin sədri.

İsrafil Məmmədov, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun icraçı direktoru.

Vüqar Gülməmmədov, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının sədri.

Rüfət Məmmədov, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti Aparatının rəhbəri.

Ələsgər Ələsgərov, Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin Katibliyinin rəisi.

Zakir Paşayev, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Beynəlxalq əməkdaşlıq şöbəsinin müdiri.

Seyfəddin Talıbov, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti Aparatının İqtisadiyyat şöbəsi müdirinin müavini.

İbrahim Məmmədov, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Mətbuat xidmətinin rəhbəri.

Fəxri İsmayılov, Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin köməkçisi.

Samir Seyidəhmədli, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Naxçıvan Muxtar Respublikasında səlahiyyətli nümayəndəsinin müavini.

Bəxtiyar Əsgərov, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərində Daimi nümayəndəliyinin rəhbəri.

İclasın gündəliyinə aşağıdakı məsələ daxil idi:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatı.

Aşağıdakı məsələlər müzakirə edilmişdir:

Gündəlik haqqında.
Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Gündəlik qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.04 dəq.)
Lehinə	111
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	112

Nəticə: Qəbul edildi

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin

2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatı.

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Əli Əsədov, Elman Nəsirov, Musa Qasımlı, Bəhruz Məhərrəmov, Azər Əmiraslanov, Əli Əhmədov, Naqif Həmzəyev, Tahir Rzayev, Aydın Mirzəzadə, Ziyafət Əsgərov, Fariz İsmayılzadə, Əziz Ələkbərov, Jalə Əliyeva, Sahib Alıyev, Razi Nurullayev, Zahid Oruc, Hicran Hüseynova, Sadiq Qurbanov, İlham Məmmədov, Fazil Mustafa, Bəxtiyar Əliyev, Aydın Hüseynov, Anar İsgəndərov, Musa Quliyev, Vüqar Bayramov, Ceyhun Məmmədov, Tural Gəncəliyev, Sevil Mikayılova, Qüdrət Həsənquliyev

Təklif: Çıxışlar 7 dəqiqə olsun

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.52 dəq.)
Lehinə	95
Əleyhinə	4
Bitərəf	1
Səs vermədi	3
İştirak edir	103

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Qərar qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 16.27 dəq.)
Lehinə	107
Əleyhinə	1
Bitərəf	2
Səs vermədi	1
İştirak edir	111

Nəticə: Qəbul edildi

Azərbaycan Respublikası
Milli Məclisinin sədri **Sahibə Qafarova**

MİLLİ MƏCLİSİN İCLASI

14 mart 2025-ci il. Saat 11.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri ***Sahibə Qafarova*** *sədrlik edir*

Sədrlik edən. Hörmətli cənab Baş nazir və hökumət üzvləri, hörmətli həmkarlar, hörmətli media nümayəndələri, hamınızı xoş gördük, hamınızı salamlayıram.

Hörmətli deputatlar, xahiş edirəm, qeydiyyatdan keçin. Buyurun.

Qeydiyyat	(saat 11.01 dəq.)
İştirak edir	114
Yetərsay	83

Çox sağ olun, yetərsay var. İclasa başlaya bilərik.

Hörmətli həmkarlar, icazənizlə, mən martın 10-da və 11-də Milli Məclis sədrinin başçılığı ilə nümayəndə heyətinin Gürcüstana rəsmi səfəri barədə sizə qısa məlumat vermək istəyirəm. Qeyd edim ki, rəsmi səfərin ilk günündə Tbilisi şəhərindəki Heydər Əliyev Parkında Ümummilli Liderin abidəsini ziyarət etdik. Abidənin önünə əklil qoyuldu, Ulu Öndərin xatirəsi ehtiramla yad edildi.

Rəsmi səfər çərçivəsində Gürcüstan parlamentinin sədri Şalva Papuaşvili, Gürcüstan Prezidenti Mixeil Kavelaşvili və Baş nazir İrakli Kobaxidze ilə görüşlər keçirildi. Görüşlərdə dost ölkələrimiz arasında strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin müxtəlif aspektləri haqqında fikir mübadiləsi aparıldı, möhkəm tarixi əsaslara malik olan münasibətlərin dinamik inkişafından razılıq ifadə edildi. Qeyd olundu ki, Azərbaycanla Gürcüstanın iş birliyi böyük enerji və nəqliyyat layihələrinin həyata keçirilməsinə imkan yaratmışdır. Xalqlarımızın mənafeyinə xidmət edən bu layihələr Avrasiya məkanında mühüm amilə çevrilmişdir.

Yüksək səviyyəli münasibətlərin parlamentlər müstəvisində də uğurla davam etdirildiyi bildirildi. Vurğulandı ki, parlamentlərarası əlaqələr Azərbaycanla Gürcüstanın ikitərəfli və çoxtərəfli münasibətlərinin mühüm tərkib hissələrindən biridir. İki ölkənin parlament üzvlərinin beynəlxalq platformalarda bir-birinə qarşılıqlı dəstəyinin və birgə fəaliyyətinin əhəmiyyəti qeyd olundu.

Söhbətlər zamanı regionda vəziyyət, sülh və sabitliyin təmin olunmasının vacibliyi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı. Beynəlxalq münasibətlər sistemində mövcud olan ikili standartların, ölkələrə qarşı qərəzli, ədalətsiz yanaşmaların yolverilməz olduğu bildirildi.

Hörmətli həmkarlar, rəsmi səfər çərçivəsində Azərbaycan və Gürcüstan parlamentlərinin sədrləri iki ölkənin qanunvericilik orqanları arasında əməkdaşlıq haqqında memorandum imzaladılar.

Hesab edirəm ki, Gürcüstana rəsmi səfər uğurlu keçdi və bununla əlaqədar mən nümayəndə heyətinin üzvlərinə minnətdarlığımı bildirirəm.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, gündəliyə münasibət bildirək. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.04 dəq.)
Lehinə	111
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	112
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, gündəlik qəbul edildi.

Hörmətli cənab Baş nazir və hökumət üzvləri, hörmətli deputatlar. Bu gün gündəliyimizdə 1 məsələ var. Bildiyiniz kimi, bu gün Milli Məclisin yaz sessiyasının beşinci iclasıdır və qanunvericiliyə uyğun olaraq, Nazirlər Kabineti ötən ildəki fəaliyyəti barədə hesabat verir.

Hörmətli xanımlar və cənablar, müstəqillik dövründə ilk dəfə olaraq 2024-cü ildə ölkəmizin bütün suveren ərazisində keçirilən Prezident və parlament seçkiləri Azərbaycanın müstəqil inkişaf yolunda inamla irəlilədiyini bir daha təsdiq etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti möhtərəm cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən sosial-iqtisadi inkişaf strategiyası xalqımıza və dövlətimizə yeni böyük uğurlar gətirmişdir. Dövlət başçısı tərəfindən ölkəmizin inkişafı ilə bağlı strateji hədəflərin müəyyən edilməsi hökumətin fəaliyyətində məqsədyönlülüyü və səmərəliliyi yüksəltmişdir. Ölkənin iqtisadi dayanıqlılığının qorunmasına, modernləşməyə və sosial rifaha xidmət edən düşünülmüş tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Məlum olduğu kimi, dövlət başçısının sərəncamı ilə 2024-cü il "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilmişdir. Noyabr ayında Bakıda keçirilən COP29 konfransı Azərbaycanı iqlim dəyişmələri ilə bağlı beynəlxalq dialoqun mərkəzinə çevirmişdir. Bu cür möhtəşəm tədbirə ev sahibliyi etməklə ölkəmiz qlobal idarəetmədə və dayanıqlı inkişafda konstruktiv rol oynaya bilən bir dövlət olduğunu nümayiş etdirmişdir.

Hörmətli cənab Baş nazir və hökumət üzvləri, hörmətli deputatlar, məmnunluqla qeyd edilməlidir ki, 2024-cü ildə ümumi daxili məhsulun artımı həm neft, həm də qeyri-neft-qaz sahələri hesabına əldə edilmişdir. İqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, xüsusilə də nəqliyyat-tranzit potensialının reallaşdırılması, kənd təsərrüfatının, turizmin, rəqəmsal və yaşıl iqtisadiyyatın inkişaf etdirilməsi istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilir. Hökumətin bu istiqamətdə gördüyü işlər iqtisadiyyatın dayanıqlı olmasına xidmət edir.

Qeyd edim ki, ötən il ümumi daxili məhsul 4,1 faiz artmış və ya mütləq rəqəm ifadəsində 126 milyard manat təşkil etmişdir. Valyuta ehtiyatlarımız il ərzində 5 milyard dollardan çox artaraq 72 milyard dollara çatmışdır.

Böyük Qayıdış, işğaldan azad edilmiş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası üçün 2024-cü ildə büdcədən 5,4 milyard manata yaxın vəsait ayrılmış, il ərzində 5500-ə qədər insanın doğma yurdlarına köçürülməsi təmin edilmişdir.

Qanunvericilik orqanı olaraq dövlət büdcəsinin təsdiq və icrasında iştirak etdiyimizə görə mən bəzi büdcə rəqəmlərinə də xüsusi toxunmaq istərdim. Dövlət büdcəsinin gəlirləri proqnozdan 5,5 faiz və ya 774 milyon manat

çox icra olunmuşdur.

Hörmətli həmkarlar, mən dövlət büdcəsi ilə əlaqədar, möhtərəm Prezidentin fikirlərinə istinad etmək istəyirəm. Dövlət başçısı demişdir: "Azərbaycan tarixində bu qədər böyük büdcə olmayıb. Biz yalnız daxili resurslar hesabına, şəffaflıq, idarəetmə və düzgün iqtisadi siyasət nəticəsində bu nəticələrə çatmışıq. Mən dəfələrlə bildirmişdim və artıq hesab edirəm ki, bunu hər kəs görür, hər bir ölkənin siyasi müstəqilliyi onun iqtisadi müstəqilliyindən asılıdır". Hörmətli həmkarlar, möhtərəm cənab Prezidentin bu sözləri bizə əminliklə söyləməyə imkan verir ki, Azərbaycan dinamik və davamlı inkişaf yolunda bundan sonra da inamla addımlayacaqdır.

Hörmətli xanımlar və cənablar, biz həmişə məmnunluqla qeyd edirik ki, Nazirlər Kabinetinin illik hesabatlarının Milli Məclisdə dinlənilməsi parlamentlə hökumət arasında təmasların artmasına, sosial-iqtisadi inkişaf məsələlərinin obyektiv araşdırılmasında və həllində deputatların iştirakına şərait yaradır. Onu da qeyd etmək istərdim ki, ötən il Milli Məclisdə Nazirlər Kabinetinin hesabatının müzakirəsi zamanı irəli sürülmüş təkliflər, həmişə olduğu kimi, yenə də hökumət tərəfindən diqqətlə araşdırılmışdır. Bu təkliflərin icra vəziyyətinə dair ətraflı məlumat bizə təqdim edilmişdir.

Eyni zamanda, artıq 5 ildir ki, hesabata ayrıca olaraq sosial və infrastruktur obyektlərinin əsaslı təmiri və tikintisi, xidmətlərin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması barədə deputatların təkliflərinin icrasına dair məlumat da daxil edilir. Düşünürəm ki, deputatlar bu gün aparacağımız müzakirələrdə də fəal iştirak edəcək və səmərəli təkliflər də irəli sürəcəklər.

Hörmətli həmkarlar, indi isə Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatını təqdim etmək üçün mən Azərbaycan Respublikasının Baş naziri hörmətli cənab Əli Əsədova söz verirəm. Əli müəllim, kürsüyə buyurun.

Əli Əsədov, *Azərbaycan Respublikasının Baş naziri.*

Hörmətli xanım sədr, hörmətli deputatlar, bu gün Nazirlər Kabineti 2024-cü ildəki fəaliyyəti haqqında geniş hesabatla Milli Məclis qarşısında çıxış edir. Belə bir hesabatlılıq hökumətlə Milli Məclis arasında səmərəli və işgüzar əməkdaşlığa əhəmiyyətli fayda verir, hökumətin gördüyü işləri və əsas vəzifələri hörmətli millət vəkilləri ilə birlikdə müzakirə etməyə və dəqiqləşdirməyə şərait yaradır.

Hörmətli deputatlar, 2024-cü il Azərbaycanın müasir tarixinə əlamətdar siyasi hadisələrin baş verdiyi, möhtəşəm nailiyyətlərin əldə edildiyi il kimi yazıldı. Ötən il vətənimizin müstəqillik tarixində ilk dəfə olaraq bütün suveren ərazimizdə növbədənkənar Prezident seçkiləri və növbədənkənar parlament seçkiləri keçirildi. Prezident seçkilərinin nəticələri Ulu Öndərin layiqli davamçısı olan cənab İlham Əliyevin Prezident kimi vətənə, xalqa və dövlətçiliyə həsr edilmiş 20 illik misilsiz xidmətlərinə xalq tərəfindən verilən yüksək qiymətin bariz nümunəsinə çevrildi.

Tam suveren Azərbaycanın ilk parlament seçkiləri də çox uğurlu keçdi və sədri Prezident İlham Əliyev olan Yeni Azərbaycan Partiyasına xalqımızın inamını növbəti dəfə nümayiş etdirdi.

Dövlət başçısının rəhbərliyi ilə bütün sahələrdə həyata keçirilən uğurlu siyasət 2024-cü ildə də müasir Azərbaycanın

hərtərəfli tərəqqisinə və güclənməsinə, sosial-iqtisadi sahədə davamlı inkişafın təmin olunmasına, ölkəmizin regional mövqeyinin möhkəmləndirilməsinə, beynəlxalq münasibətlər sistemindəki rolunun artmasına xidmət etmişdir.

"Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilən 2024-cü ildə ölkəmizin həyatında mühüm hadisələrdən biri dünyada ən irimiqyaslı və mötəbər tədbirlərdən olan COP29-un keçirilməsi oldu. 80 ölkənin dövlət və hökumət başçılarının bu beynəlxalq tədbirdə iştirakı və müstəsna önəm daşıyan qərarların qəbul edilməsi Azərbaycanın liderlik qabiliyyətini və beynəlxalq nüfuzunu bir daha bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

2024-cü il həm də müstəqillik tariximizdə növbəti əlamətdar diplomatik hadisə ilə yadda qaldı. Azərbaycan D-8 İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv seçildi. Təbii ki, bu, beynəlxalq aləmdə ölkəmizin artan nüfuzundan xəbər verir.

Hörmətli deputatlar, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 2025-ci il yanvarın 7-də yerli televiziya kanallarına verdiyi müsahibəsində söylədiyi kimi: "2024-cü il iqtisadi inkişaf baxımından uğurlu il olmuşdur və Azərbaycanın iqtisadiyyatı inkişaf etmişdir". Əlbəttə ki, bütün bunların təməlində cənab Prezident İlham Əliyevin müdrik rəhbərliyi ilə aparılan düşünülmüş siyasəti dayanır.

Hesabat ilində ölkədə 126,3 milyard manatlıq və ya 2023-cü illə müqayisədə real ifadədə 4,1 faiz çox ümumi daxili məhsul istehsal olunmuşdur.

2024-cü ildə ÜDM istehsalı neft-qaz sektorunda 0,3 faiz, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 6,2 faiz artmışdır. Qeyri-neft-qaz sənayesi 7,3 faiz artmışdır. Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM isə 3,6 faiz artaraq 12,4 min manat

və ya 7,3 min ABŞ dolları təşkil etmişdir.

2024-cü ildə xarici ticarət dövriyyəmiz təxminən 47,4 milyard ABŞ dollarına çatmış, müsbət ticarət saldosu 5,3 milyard dollar olmuşdur. Qeyri-neft ixracı 3,3 milyard dolları üstələmişdir.

2024-cü ildə ölkənin strateji valyuta ehtiyatları 2,5 milyard dollar və ya 3,7 faiz artaraq 71 milyard dollar təşkil etmişdir və xarici dövlət borcunu 14 dəfə üstələyir. İlin sonuna xarici dövlət borcunun məbləği 20,6 faiz azalaraq 5,1 milyard dollar olmuş və ÜDM-in cəmi 6,9 faizini təşkil etmişdir.

Hökumət tərəfindən həyata keçirilən anti-inflyasiya tədbirləri, valyuta bazarında tarazlığın qorunması, məzənnə sabitliyi, makrofiskal və monetar siyasətlə bağlı qərarlar inflyasiyaya azaldıcı təsir etmişdir.

Hesabat ilində illik inflyasiya hədəf diapazonu daxilində olmuşdur. Belə ki, 2024-cü ilin dekabr ayında 12 aylıq inflyasiya 4,9 faiz, orta illik inflyasiya isə 2,2 faiz olmuşdur.

2024-cü ildə dövlət büdcəsinin gəlirləri təxminən 37,2 milyard manat, icra 102 faiz, xərcləri isə 37,7 milyard manat, yəni icra 95 faiz təşkil etmişdir. Beləliklə, dayanıqlı iqtisadi artım üçün makroiqtisadi-maliyyə sabitliyi və inflyasiyanın aşağı birrəqəmli səviyyəsi təmin edilmişdir.

Maliyyə vəziyyətimizin yaxşılaşması nəticəsində qeyri-neft sektorunda iqtisadi fəallığın təmin edilməsi, sahibkarlığın inkişafı və yerli istehsalın stimullaşdırılması, vergi-gömrük güzəştləri, biznes-investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması, habelə dövlətlə özəl sektor arasında birgə maliyyələşdirmə istiqamətində kompleks işlər davam

etdirilmişdir. İnvestisiya təşviqi ilə bağlı yeni mexanizmlər, əsasən, regionların inkişafına və investisiya potensialının artırılmasına yönəldilmişdir.

2024-cü ildə sənaye zonalarında 3,3 milyard manat dəyərində məhsul istehsal olunmuş, ondan 1,1 milyard manat həcmində məhsul ixrac edilmişdir.

Hesabat ilində institusional sahədə islahatlar davam etmiş, iqtisadiyyatda rəqabət mühitinin yaxşılaşdırılması, korrupsiya ilə mübarizə və kölgə iqtisadiyyatının məhdudlaşdırılması istiqamətində tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Hörmətli deputatlar, 2024-cü ildə əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, xüsusən də aztəminatlı təbəqənin alıcılıq qabiliyyətinin və real gəlirlərinin yüksəldilməsi məqsədi ilə sosial ödənişlərin artırılması ilə bağlı bir sıra mühüm qərarlar qəbul olunmuşdur. 2024-cü ildə əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədi ilə dövlət büdcəsi xərclərinin 39 faizi və ya 14,6 milyard manatı sosialyönümlü xərclərin maliyyələşdirilməsinə yönəldilmişdir.

2024-cü ildə orta pensiya məbləği 12 faiz, yaşa görə pensiya 11,3 faiz artmış, yaşayış minimumu ölkə üzrə 270 manat müəyyən edilmişdir. Bir ailəyə düşən sosial yardımın orta aylıq məbləği 475 manat olmuşdur.

Cənab Prezidentin davamlı islahatları çərçivəsində sosial məsələlərin həllinə daim diqqət göstərilir. Yanvarın 1-dən sosial sahədə növbəti artımlarla bağlı qərarlar qəbul olunmuşdur. Ümumiyyətlə, son bir neçə il ərzində 4 sosial paket həyata keçirilib və bu məqsədlər üçün 7 milyard manatdan çox vəsait xərclənib. Bundan sonra da hökumətin əsas vəzifələrindən biri sosial və iqtisadi inkişafın paralel həyata keçirilməsidir.

Cənab Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın daim diqqəti və qayğısı ilə ötən il 800 mənzil şəhid ailələrinə, müharibə əlillərinə və həssas təbəqədən olan digər şəxslərə verilmişdir, habelə 93 avtomobil müharibə əlillərinə təqdim edilmişdir. Həmçinin hərbi qulluqçuların mənzillə təmin olunması ilə bağlı xərclər üçün 35 milyon manat vəsait ayrılmışdır. Əhalinin mənzilə olan tələbatının ödənilməsi və vətəndaşların güzəştli şərtlərlə mənzil əldə etməsi ilə bağlı 100 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Bununla yanaşı, qəzalı binalarla bağlı problemlərin həlli, o cümlədən inventarizasiya və mənzil köçürülməsi işləri aparılmışdır. Bu istiqamətdə 2025-ci ilin dövlət büdcəsində 50 milyon manat vəsait nəzərdə tutulmuşdur. Ümumiyyətlə, qeyd edim ki, 2024-cü ildə tikinti-quraşdırma işlərində istifadə edilmiş investisiyanın məbləği ümumi investisiyanın 72,4 faizini təşkil edərək 15,5 milyard manat olmuşdur.

Hörmətli deputatlar, hesabat ilində səhiyyə xidmətlərinin keyfiyyətinin artırılması və əlçatanlığın təmin olunması məqsədi ilə əhalinin icbari tibbi sığortalanması və bu sahədə bir sıra dövlət proqramlarının icrası üzrə büdcədən 1 milyard 368 milyon manat vəsait ayrılmışdır. Artım 8,2 faiz təşkil edir. Hökumət tərəfindən əhalinin sağlamlığının qorunması məqsədi ilə qarşıdakı dövrdə tibbi xidmətlər zərfinin genişləndirilməsi nəzərdən keçirilir.

Hesabat ilində təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi və əlçatanlığın artırılması, əmək bazarının tələblərinə cavab verən peşə təhsilinin təşkili, beynəlxalq rəqabətliliyin təmin edilməsi, rəqəmsallaşma və innovasiyaların inkişafı istiqamətində tədbirlər həyata keçirilmişdir. Təhsilin

inkişafı ilə bağlı qəbul olunan mühüm strategiya və proqramlar nəticəsində dövlət büdcəsindən təhsil xərclərinə 4 milyard 550 milyon manat vəsait ayrılmışdır. Bu, 10,3 faiz çoxdur. 2024-cü ildə investisiya xərcləri hesabına 57 təhsil müəssisəsində tikinti işləri aparılmışdır.

Xüsusi vurğulamaq istərdim ki, ötən il işğaldan azad olunmuş ərazilərdə ilk ali təhsil müəssisəsi – Qarabağ Universiteti fəaliyyətə başladı. Xankəndi şəhərində yerləşən bu universitetdə hazırda 6 fakültə var, 27 ixtisas üzrə 1154 nəfər tələbə təhsil alır və 160 nəfər çalışır.

Hörmətli deputatlar, əsas vəzifələrdən olan ölkədə ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının artırılması, özünütəminetmə səviyyəsinin yüksəldilməsi və qiymətlərin stabil saxlanılması məqsədi ilə müvafiq dəstək tədbirləri həyata keçirilmişdir.

Kənd təsərrüfatı sahəsində dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına məhsul istehsalçılarına subsidiyaların verilməsi və digər güzəştlərin tətbiqi davam etdirilmişdir. Belə ki, ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlərin maliyyələşdirilməsi üçün 487,4 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Kənd təsərrüfatı və ərzaq təhlükəsizliyi üçün vacib olan su problemlərinin həlli, torpaq ekosisteminin mühafizəsi, təbii ki, hökumət qarşısında duran mühüm çağırışlardan biridir. Ölkə ərazisində mövcud olan su ehtiyatlarından səmərəli istifadə edilməsi, fermerlərin suvarma suyu ilə təchizatı, suvarma sahələrinin genişləndirilməsi və torpaqların meliorativ vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üzrə tədbirlərin maliyyə təminatı üçün 540 milyon manat məbləğində vəsait yönəldilmişdir.

Hesabat ilində respublika üzrə kənd təsərrüfatı bitkiləri 1 milyon 453 min hektar sahədə orta hesabla 3,3 dəfə suvarılmışdır.

Cənab Prezident tərəfindən 2024-cü il oktyabrın 10-da ölkədə su ehtiyatlarının artırılması, su itkilərinin azaldılması, su sahəsində infrastrukturun və idarəetmənin təkmilləşdirilməsi tədbirlərini nəzərdə tutan su ehtiyatlarından səmərəli istifadəyə dair milli strategiya sənədi imzalanmışdır.

Hörmətli deputatlar, möhtərəm Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə, bütün sahələrdə bərpa-quruculuq işləri uğurla davam edir. Hesabat ilinin sonunadək işğaldan azad edilmiş ərazilərdə 10,2 mindən çox keçmiş məcburi köçkün – 2615 ailə artıq evlərlə təmin edilmiş və orada yaşayırlar. Ümumilikdə isə, 30 min insan bu ərazilərdə yaşamaqla müxtəlif sahələrdə çalışır. Bugünkü rəqəmləri də nəzərinizə çatdırım ki, bu gün 3 min 10 ailə və 12 min 43 nəfər vətəndaşımız Qarabağımızda yaşayır və çalışır. Bununla yanaşı, keçmiş qaçqın və məcburi köçkünlərin sosial müdafiəsinin təmin edilməsinə dövlət büdcəsindən 329 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərin dirçəldilməsi, yaşayış və həyat üçün vacib olan yeni infrastrukturun qurulması prioritet təşkil edir. Ümumilikdə, 2021–2024-cü illərdə işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası üçün dövlət büdcəsindən cəmi 17,6 milyard manat, o cümlədən 2024-cü ildə 5 milyard 347 milyon manat vəsait ayrılmışdır. 2025-ci ildə isə 4 milyard manat məbləğində vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulmuşdur.

“Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023–2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı”nın icrası çərçivəsində Naxçıvan ərazisində kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının və emalının inkişafı, elektrik enerjisi istehsalının, ticarətin və sənayenin inkişafı, infrastruktur təminatının yaxşılaşdırılması, nəqliyyat-tranzit potensialının artırılması istiqamətində layihələr həyata keçirilmişdir.

Bu il martın 5-də Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin iştirakı ilə İğdır–Naxçıvan qaz kəmərinin açılışını xüsusi qeyd etmək istərdim. Vacib əhəmiyyətə malik bu layihə Naxçıvanın enerji təhlükəsizliyini və təminatını daha da gücləndirəcəkdir.

Hörmətli deputatlar, ölkənin müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi, dövlət sərhədlərinin mühafizəsi, ordunun maddi-texniki təchizatının müasirləşdirilməsi, hərbiçilərin sosial təminatının və xidmət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində kompleks tədbirlərin və layihələrin icrası 2024-cü ildə də prioritet xərclər sırasında birinci olmuşdur. Bu məqsədlə 2024-cü ilin dövlət büdcəsindən müdafiə və milli təhlükəsizlik xərclərinə 6 milyard 562 milyon manat vəsait ayrılmışdır. Bu, 2023-cü illə müqayisədə 707 milyon manat və ya 12 faiz çoxdur.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə geniş minatəmizləmə işləri aparılmışdır. 2024-cü ildə 62 min hektar, ümumilikdə isə, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə 180 min hektara yaxın ərazi minalardan və partlamamış hərbi sursatlardan təmizlənmişdir. 2025-ci ildə 65 min hektardan artıq ərazinin minalardan təmizlənməsi planlaşdırılır.

Hörmətli deputatlar, Prezident İlham Əliyevin uğurlu enerji siyasəti nəticəsində son illərdə Azərbaycanın bey-

nəlxalq enerji təhlükəsizliyində rolu daha da güclənmişdir. Hesabat ilində elektroenergetika sahəsində infrastrukturun modernizasiyası, enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, ölkənin enerji sisteminə yeni generasiya güclərinin daxil edilməsi, habelə yaşıl enerjinin tətbiqi istiqamətində tədbirlər davam etdirilmişdir. 2024-cü ildə enerji istehsalı 28,4 milyard kilovatsaat təşkil etmiş, istehlak həcmi isə 24,2 milyard kilovatsaata yüksəlmişdir.

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Masdar" şirkəti ilə imzalanmış müqavilə çərçivəsində 445 meqavat gücündə Biləsuvar, 315 meqavat gücündə Neftçala günəş elektrik stansiyalarının və 240 meqavat gücündə Abşeron–Qaradağ külək elektrik stansiyasının 2024-cü ildə təməli qoyulmuşdur. Digər xarici tərəfdaşlarla əməkdaşlıq çərçivəsində hər biri 240 meqavatlıq Şəfəq günəş və Xızı–Abşeron külək elektrik stansiyalarının tikintisi davam etdirilir.

COP29 çərçivəsində Azərbaycanda İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Təmiz Enerji Mərkəzi yaradılmış və enerji sahəsində xarici tərəfdaşlarımızla birgə həyata keçirdiyimiz layihələr üzrə beynəlxalq sazişlər imzalanmışdır.

Cənab Prezidentin tapşırığı ilə hökumət qarşısında mühüm vəzifələrdən biri də Cənub Qaz Dəhlizi vasitəsi ilə qaz təchizatının ixrac coğrafiyasının genişləndirilməsidir. Hazırda bu kəmər vasitəsi ilə qazımızı alan ölkələrin sayı 12-ə bərabərdir. Hesabat ili ərzində 29 milyon ton neft, 50,6 milyard kubmetr qaz hasil edilmişdir. Neftin 24,4 milyon tonu, qazın isə 25,5 milyard kubmetri ixrac edilmişdir.

2024-cü ildə Azərbaycan ərazisindən keçən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin ötürmə qabiliyyətinin və tranzit potensialının artırılması üçün bir çox layihələr reallaşdırıl-

mışdır. 2024-cü ildə nəqliyyat dəhlizlərində daşınmış yüklərin həcmi 33 milyon ton olmuşdur. Bu yüklərin 57 faizini tranzit yüklər təşkil etmişdir.

Şərq–Qərb istiqamətində orta dəhlizin əsas komponentlərindən biri olan Bakı–Tbilisi–Qars xətti 2024-cü ilin may ayında tamamlanaraq istismara verilmiş, xəttin illik yükaşırma həcmi 1 milyon tondan 5 milyon tona çatdırılmışdır.

Şimal–Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi üzərində yerləşən ölkələrlə sıx əməkdaşlıq nəticəsində dəhlizin ötürmə qabiliyyətinin artırılması istiqamətində artıq konkret işlərə başlanılmışdır.

Ötən il ölkədə avtomobil və dəmir yollarının, həmçinin yol infrastrukturunun tikintisi, yenidən qurulması və bərpası davam etdirilmişdir. İl ərzində ölkə üzrə 460 kilometr, o cümlədən regionlarda 376 kilometr respublika və yerli əhəmiyyətli avtomobil yolu tikilmiş və əsaslı təmir olunmuş, 470 kilometr dəmir yolu xətti yenidən qurulmuş, 168 dəmir yolu tuneli və ya körpüsü tikilmiş və ya əsaslı təmir olunmuşdur.

Hörmətli xanım sədr, hörmətli deputatlar, bu gün cənab Prezidentin rəhbərliyi altında Azərbaycan Respublikası xalqımızın milli maraqlarını rəhbər tutaraq yeni reallıqlar şəraitində müstəqil siyasətini daha cəsarətlə, prinsipiallıqla davam etdirir, konstitusiyanın tələblərinə və öz suveren hüquqlarına əsaslanaraq qarşıda duran strateji hədəflərə doğru inamla irəliləyir. Məhz bu prinsipləri və bu il Konstitusiyanın qəbul olunmasının 30 illiyini nəzərə alaraq 2024-cü il dekabrın 28-də cənab Prezidentin imzaladığı Sərəncamla 2025-ci il Azərbaycan Respublikasında "Konstitusiya və suverenlik ili" elan edilmişdir. Dövləti-

mizin başçısının dediyi kimi: “2024-cü il, bütövlükdə, qarşıya qoyulmuş bütün məsələlərin öz həllini tapdığı, ölkənin inamla inkişaf etdiyi və beynəlxalq nüfuzunun böyük dərəcədə artdığı, iqtisadiyyatda müsbət inkişafın olduğu və hərbi gücümüzün artdığı, habelə sabitliyin hökm sürdüyü uğurla başa vurulan bir il olmuşdur”.

Hörmətli xanım sədr, hörmətli deputatlar, ötən il hökumətin hesabatı diqqətinizə təqdim edildikdən sonra, ümumilikdə, deputatlar tərəfindən müxtəlif məsələlər üzrə 155 müraciət daxil olmuşdur. Onların 34-ü humanitar, 31-i iqtisadi, 23-ü sosial, 22-si nəqliyyat və yol infrastrukturu, 15-i tikinti, 14-ü kommunal, 5-i qanunvericilik, 4-ü təhlükəsizlik, 3-ü isə digər sahələrə aid olub. Bunlardan 57 müraciət üzrə qaldırılan məsələlər deputatlar tərəfindən tam, 48 müraciət üzrə məsələlər isə qismən icra edilmiş və yaxın zamanlarda icrasının başa çatdırılması nəzərdə tutulmuşdur. Yerdə qalan digər 46 məsələnin icrası istiqamətində işlər hazırda davam edir. 44 məsələnin icrasına baxacağıq, 2 müraciət isə milli təhlükəsizliyimizə zidd olduğuna görə baxılmayacaq.

Hörmətli xanım sədr, hörmətli deputatlar, hökumət üzvlərinin adından və öz adımdan sizi əmin etmək istərdim ki, bundan sonra da bu müsbət inkişaf dinamikasının saxlanılması istiqamətində hökumət Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında böyük əzmlə və şərəflə çalışacaqdır. 2025-ci ildə qanunvericilik sahəsində məsuliyyətli fəaliyyətinizdə sizə yeni uğurlar arzu edirəm. Həmçinin qarşıdan gələn Novruz və Ramazan bayramları münasibəti ilə hər birinizi ürəkdən təbrik edir, can sağlığı və xoşbəxtlik arzulayıram.

Fürsətdən istifadə edərək, hörmətli Sahibə xanım, Sizi

qarşıdakı əlamətdar yubileyiniz münasibəti ilə ürəkdən təbrik edirəm. Əminik ki, qanunvericilik fəaliyyəti sahəsində zəngin təcrübənizlə Siz bundan sonra da Milli Məclisin sədri vəzifəsini layiqincə yerinə yetirəcəksiniz. Sizə möhkəm can sağlığı, işlərinizdə daim uğurlar arzulayıram. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm. (*Alqışlar.*)

Sədrlik edən. Çox sağ olun, hörmətli Əli müəllim.

Hörmətli həmkarlar, biz hesabatın müzakirəsinə başlayırıq. Xahiş edirəm, kim çıxış etmək istəyirsə, yazılsın. Buyurun. Xatırladım ki, çıxışların müddəti 10 dəqiqədir. Xahiş edirəm, hamı reqlamentə riayət eləsin. Əslində 10 dəqiqəyə qədər. Mən düşünürəm, bəlkə 10 dəqiqədən başlayaq. Heç olmasa, bir neçə nəfər. Burada İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmiraslanov var. Hörmətli həmkarlar, həmişə olduğu kimi, gəlin, 10 dəqiqədən başlayaq.

Elman Nəsirov. Buyurun.

Elman Nəsirov. Hörmətli xanım sədr, hörmətli cənab Baş nazir, hörmətli hökumət üzvləri, hörmətli deputatlar. Biz cənab Baş nazirin 2024-cü ildə Nazirlər Kabinetinin fəaliyyəti haqqında geniş, müfəssəl, əhatəli çıxışını dinlədik. Ümumiyyətlə, Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il fəaliyyəti ilə bağlı fikirlərimi bölüşməzdən öncə, hörmətli xanım sədr, Sizi Gürcüstan Respublikasına uğurlu rəsmi səfəriniz münasibəti ilə təbrik edirəm. Doğrudan da, bu gün Azərbaycanın parlament diplomatiyası öz inkişafında keyfiyyətcə yeni bir mərhələyə daxil olub.

Cənab Baş nazir çıxışında vurğuladı ki, 2024-cü ildə strateji əhəmiyyətli hadisələr baş verib. Həqiqətən də, ölkəmizdə keçirilən Prezident və parlament seçkiləri o baxımdan da xüsusi əhəmiyyət kəsb edirdi ki, səsvermə

ilk dəfə bütün suveren ərazimizdə keçirildi. Təsadüfi deyildir, yeddinci çağırış parlamentin ilk iclasında – sentyabr ayının 23-də Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev vurğuladı ki, bu iki hadisə öz əhəmiyyəti baxımından tarixi hadisələrdir. Yəni bu seçkilərin bütün ölkə miqyasında, bütün suveren ərazimizdə keçirilməsi, həqiqətən də, böyük siyasi məna və əhəmiyyət kəsb edir. Bu Prezident seçkilərində seçicilərimizin, xalqımızın 92,12 faizi cənab Prezidentə səs verdi, vəfa borcunu yerinə yetirdi. Seçicilərimizin 77 faizi seçki məntəqələrinə gəldi. Bu, doğurdan da, çox rekord nəticədir. Biz Qərb ölkələrində də bu prosesi izləyirik. Seçki fəallığı həmişə maksimum 20-40 faiz arasında qeydə alınır. 77 faiz bu xalqın öz Prezidentinə olan böyük etimadının ifadəsidir. Parlament seçkiləri də beynəlxalq standartlara uyğun şəkildə keçirildi. Doğrudan da, bu iki hadisə Azərbaycanın siyasi mədəniyyətinin bir təntənəsi idi.

2024-cü il, həmçinin ona görə əhəmiyyətlidir ki, bu il cənab Prezidentin müvafiq Sərəncamı ilə sentyabrın 20-si Azərbaycan Respublikasında Dövlət Suverenliyi Günü kimi qeydə alındı. Yeri gəlmişkən, sentyabrın 20-də Qarabağ Universitetinin də açılışı oldu. Hazırda 1150 tələbə bu ali məktəbdə təhsil alır. Doğrudan da, Qarabağ Universiteti Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin artıq bir təhsil və elm mərkəzinə çevrilməkdədir.

Hesabatla bağlı üç istiqamət üzrə öz mövqeyimi ifadə etmək istərdim. Birincisi, sosial-iqtisadi istiqamət, ikincisi, müdafiə və təhlükəsizlik istiqaməti, üçüncüsü isə, Qarabağa Böyük Qayıdış və Şərqi Zəngəzurun bərpası ilə bağlı istiqamət.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin sözləridir: "İqtisadiyyatı

güclü olan dövlət hər şeyə qadirdir”. Hörmətli xanım sədr, bu da cənab Prezidentin sözləridir: “Siyasi müstəqillik iqtisadi müstəqilliyi şərtləndirir”. Eyni məntiqlə dövlət başçısı 2003-cü il oktyabrın 15-də Prezident seçildikdən sonra həmin il noyabrın 24-də ilk fərmanlarından birini verdi: “Azərbaycan Respublikasında sosial-iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsi tədbirləri haqqında” Fərman. Həmin siyasət sayəsində biz bu gün fəxr və qürur hissi ilə qeyd edirik ki, müstəqillik dövrü tariximizin ən böyük büdcəsinə malikik. Biz bu gün qürur hissi ilə qeyd edirik ki, 2024-cü ildə Azərbaycanda ümumi daxili məhsul 126,3 milyard manata çatıb. Müqayisə üçün: 22 il bundan öncə, yəni 2003-cü ildə Azərbaycanda ümumi daxili məhsulun səviyyəsi 7,1 milyard manat idi. Görün, biz haradan hara gəlmişik. 7,1 milyard manatdan 123,6 milyard manatadək yüksəliş əldə etmişik.

Eyni zamanda, cənab Baş nazirin çıxışında rəqəmlər səsləndirildi. Bizim üçün strateji əhəmiyyətli istiqamət qeyri-neft sektorunun inkişafı məsələləridir ki, il ərzində 6,2 faiz yüksəliş əldə edilib. Bizim üçün ən vacib məsələlərdən biri sənayenin inkişafıdır. Amma qeyri-neft sənayesinin inkişafı strateji istiqamətdir və bu sahədə də 2024-cü ildə, doğrudan da, yüksək nəticə əldə edilib – 7,3 faiz artım.

Hər bir dövlətin iqtisadi gücünün mühüm elementlərindən biri onun strateji valyuta ehtiyatlarıdır. Çox sevindirici haldır ki, 22 il bundan öncə bizim strateji ehtiyatlarımız 1,6 milyard dollar idisə, indi 71 milyard dolları ötüb. Doğrudan da, böyük rəqəmlərdir. Elə 2023-cü illə müqayisədə bu, 3,7 faiz artıqdır. Bu rəqəmin unikallığı onu göstərir ki, bizim strateji valyuta ehtiyatlarımızın 71

milyarddan çox olması ümumi daxili məhsulumuzun 95,6 faizi deməkdir.

Həmçinin çox sevindirici haldır ki, – dünya praktikasında buna az-az rast gəlinir, – strateji valyuta ehtiyatları bizim xarici dövlət borcumuzu nə az, nə çox, düz, 14 dəfədən çox üstələyib. Bizim xarici dövlət borcumuz 5,1 milyard dollar təşkil edir ki, bu da ümumi daxili məhsulun 6,9 faizidir. Doğrudan da, çox yüksək nəticələrdir.

Cənab Prezidentin sözləridir: "Azərbaycan dövlətinin siyasətinin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı, onun sosial rifahı dayanır və Azərbaycan sosial dövlətdir". Haqqında bəhs etdiyimiz 2024-cü ilin hesabatında da qeyd olunduğu kimi, ölkəmizdə sosial sahə prioritet sahədir və bizim büdcəmizin 38,9 faizi məhz bu məqsəd üçün ayrılıb. Təsadüfi deyildir ki, 2018-ci ildən bu günədək 4 sosial islahat paketi həyata keçirilib. Bunun nəticəsində də 7 milyard manat 4 milyon insanımızı əhatə edib. Həmçinin bizim minimum əmək haqqımız ölkədə 2,7 dəfə artıb. Minimum pensiyanın səviyyəsi 2,5 dəfə artıb. Bizim şəhid ailələrimizə, eyni zamanda, müharibə əlillərinə 2007-ci və 2008-ci illərdən başlayaraq aylıq Prezident təqaüdləri müəyyən edilib. Bunlar hamısı bir daha göstərir ki, dövlətimiz sosial dövlətdir.

Mən 2024-cü ili 2020-ci illə müqayisə etmək istərdim. 5 il müddəti götürsək, sosial istiqamət üçün 37,7 faiz artıq vəsait ayrılıb. Doğrudan da, çox böyük rəqəmlərdir və dövlətin öz vətəndaşına olan münasibətinin bir ifadəsidir.

Mən xüsusilə müdafiə və təhlükəsizlik məsələlərinə toxunmaq istərdim. Bugünkü dünyamızda beynəlxalq hüququn işləmədiyi bir reallıqla üzləşmişik. Bu, doğrudan da, beynəlxalq hüquq üçün faciəvi bir vəziyyətdir. Gücün

hüququnun işlədiyi bir reallıqdır. Biz Azərbaycanın hərbi, müdafiə və təhlükəsizlik büdcəsinə baxaq. Bu, 2003-cü ildə 135 milyon dollar təşkil edirdisə, biz 2020-ci ildə tarixi Zəfərə imza atarkən 1,9 milyard dollar idi. Amma haqqında bəhs edilən 2024-cü ildə isə 4,2 milyard dollara çatıb. İndi 2025-ci ildə isə təxminən 5 milyard dollar civarında müəyyən edilib. Bu bizim hərbi gücümüzün ifadəsidir.

Dünən XII Qlobal Bakı Forumunda Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, güc faktoru əsas faktordur və biz bundan istifadə edib ərazi bütövlüyümüzü və suverenliyimizi təmin etmişik. Avropa İttifaqı artıq həmin yolu – özünün silahlı qüvvələrini və hərbi potensialını gücləndirməyi seçməyə başlayıb. Biz 20 il bundan qabaq bu hədəfi seçib və strateji niyyətlərimizə nail olmuşuq.

Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpası istiqamətində, mən deyərdim ki, fantastik işlər gedir. Mən 2 gün bundan öncə Dövlət İdarəetmə Akademiyasının xətti ilə Xankəndidə oldum. Doğrudan da, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bu gün böyük bir quruculuq, böyük bir inşaat meydançasına çevrilib. Maddi imkanlarımız, maliyyə imkanlarımız, siyasi iradə və kadrlarımız var. 2021-ci ildən başlayaraq bu istiqamət üçün vəsait ayrılır. Sevindirici haldır ki, artıq 2021–2024-cü ildə bu istiqamətə 19 milyard manat vəsait ayrılıb. 2025-ci ildə isə bu, 4 milyard səviyyəsində müəyyən edilib. Bütün bunlar göstərir ki, qarşımızda duran istənilən vəzifənin öhdəsindən gəlmək potensialına malikik. Bu istiqamətdə çox ciddi işlər görülməkdədir.

Hesab edirəm ki, hörmətli Əli müəllim Əsədovun

təqdim etdiyi hökumətin 2024-cü il üçün hesabatı mükəmməl hazırlanıb və Azərbaycanın qarşısına qoyulan strateji hədəflərə çatdığını bir daha təsdiq edir. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Elman müəllim, sağ olun.

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Yadınızdadırsa, mən keçən il təklif etmişdim, çıxışlar nə 5, nə də 10 dəqiqə olsun. Siz onu deyirsiniz.

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Hörmətli Zahid müəllim təklif verib. Mən o təklifi səsə qoyuram. Zahid müəllim, təklifinizə görə çox sağ olun. Buyurun, 7 dəqiqə ilə bağlı münasibət bildirin. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.52 dəq.)
Lehinə	95
Əleyhinə	4
Bitərəf	1
Səs vermədi	3
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi.

Mən isə öz tərəfimdən yenə də qeyd edim ki, çıxışlar 7 dəqiqəyə qədərdir. Zahid müəllim, mən Sizi bilirəm, düz axırıncı saniyəyə qədər danışmaq istəyəcəksiniz, hələ məndən vaxt da istəyəcəksiniz.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, hörmətli Musa müəllim Qasımlı söz istəyir. Musa müəllim, buyurun.

Musa Qasımlı. Hörmətli xanım sədr, hörmətli cənab

Baş nazir, hörmətli həmkarlar və media nümayəndələri. Tariximizin ən uğurlu illərindən biri – ölkəmizin bütün ərazisində ilk dəfə Prezident və parlament seçkilərinin keçirildiyi 2024-cü ildə Nazirlər Kabinetinin fəaliyyətinə dair hörmətli Baş nazirimiz Əli müəllim Əsədovun təqdim etdiyi mükəmməl hazırlanmış hesabat hökumətimizin, möhtərəm cənab Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin dəqiq müəyyənləşdirdiyi strategiyanı uğurla həyata keçirdiyini və qarşıya qoyduğu vəzifələri yerinə yetirdiyini göstərir. Hesabat bir daha təsdiq edir ki, ölkəmizdə hər bir iş əvvəlcədən dərin düşünülür, hərtərəfli planlaşdırılır, reallaşdırılır və konkret nəticələrini verir.

Hökumətin uğurlu fəaliyyəti haqqında çox danışmaq olar. Heç bir xarici yardım olmadan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə qısa müddətdə dirçəliş, tikinti-quruculuq işlərinin aparılması, müasir yaşayış komplekslərinin, yolların, körpülərin, tunellərin tikilməsi, erməni vəhşiləri tərəfindən itirilməyə çalışılan tarixi və mədəniyyət abidələrimizin bərpa edilərək millətimizə qaytarılması, elm və təhsil mədəniyyətimizin, o cümlədən peşə təhsilimizin həmin ərazilərdə bərqərar edilməsi, Qarabağ Universitetinin fəaliyyəti, keçmiş məcburi köçkün bacı və qardaşlarımızın dədə-baba yurdlarına yerləşdirilməsi, məşğulluğunun təmin edilməsi dünyaya bir örnəkdir.

COP29-un keçirilməsi, ölkəmizin nəqliyyat imkanlarının artırılması, beynəlxalq iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi, yaşıl enerjiyə keçid, qeyri-neft sektorunun inkişafı, ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, müdafiə və təhlükəsizliyimizin etibarlı qorunmasından ötrü atılan addımlar, şəhid ailələrinə və müharibə iştirakçılarına qayğı, onların mənzillərlə təmin edilməsi və digər fəaliy-

yətlər seçicilərimiz tərəfindən rəğbətlə qarşılanır.

Hər bir uğurun təməlində dövlətimizin və millətimizin təhlükəsizliyinin etibarlı təmin olunmasına yönəlmiş gərgin, millətsevər fəaliyyət və böyük zəhmət dayanır. Bunlara paralel olaraq ölkəmizin bütün digər rayonlarında da tikinti-quruculuq işlərinin aparılması, infrastrukturun qurulması və təkmilləşdirilməsi dövlətimizin qüdrətini, möhtərəm cənab Prezidentimizin siyasətinin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşının maraqlarının dayandığını göstərir.

Çıxışımın sonunda hökumətimizi qarşıdan gələn ilaxır çərşənbə, Novruz və Ramazan bayramları münasibəti ilə ürəkdən təbrik edir, möhkəm can sağlığı və fəaliyyətində uğurlar arzulayıram. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Musa müəllim.

İndi isə Bəhruz Məhərrəmov. Buyurun.

Bəhruz Məhərrəmov. Təşəkkür edirəm. Cənab baş nazir, hörmətli sədr, əziz həmkarlar və hökumət üzvləri. Mübaliğəsiz şəkildə deyə bilərik ki, 2024-cü il Azərbaycan üçün həm hərbi-siyasi, həm iqtisadi, həm də sosial baxımdan nailiyyətlərlə dolu bir dönəm olub. Bu mənada Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il fəaliyyəti haqqında hesabat, əslində, geosiyasi uğur hekayəsi sayıla bilər.

Hesabatda rəqəmlərə kifayət qədər yer ayrılıb. Bu mənada mən daha çox siyasi konseptual məqamlara diqqət yetirməyə çalışacağam. Məlumdur ki, antiterror tədbirlərinin ardınca Azərbaycanın öz suverenliyini tam bərqərar etməsi qeyri-sağlam maraqları olan və ölkəmizə düşmən mövqe sərgiləyən subyektləri daha da azğınlaşdırdı, əleyhimizə böyük bir koalisiya formalaşdı. Belə bir məqamda ya geri addım atmalı, ya da zəfərlərimizdən doğan reallıqları qorumalı idik. Amma artıq bütün dünya

bilir ki, geri addım atmaq cənab İlham Əliyevin fəaliyyətinə nəinki xas deyil, ümumiyyətlə, onun leksikonuna yad bir anlayışdır. Deməli, bir yolumuz qalırdı, o da güclü olmaq. Təbii, daxildə birlik təmin edilmədən güclü olmaq mümkün deyil və bu mənada qürurla qeyd etməliyik ki, hesabat dövrü üzrə Azərbaycan iqtidarına milli dəstək kifayət qədər güclü olub və cənab İlham Əliyev şəxsiyyəti həmişəkindən daha artıq formada milli həmrəyliyin simvolu kimi çıxış edib.

2024-cü ildə baş tutan Prezident və parlamentin növbədənkənar seçkiləri bir daha göstərdi ki, Azərbaycan xalqı nəinki bu iqtidara etimad göstərir, üstəlik, xalq üçün cənab İlham Əliyev və Mehriban xanım Əliyeva tandemi ümid yeri, zəfərlərin, inkişafın və sabitliyin yeganə qarantıdır.

Sosial-iqtisadi aspektə gəlincə, möhtərəm Prezidentin bu il yerli televiziyalara müsahibəsində də ifadə etdiyi kimi: "Əgər dünya iqtisadiyyatının artım templərinə və inkişaf etmiş ölkələrin inkişafına, yaxud tənəzzülə nəzər salsaq, görərik ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı uğurla inkişaf edib". Heç şübhəsiz ki, iqtisadi inkişafdan qaynaqlanan yüksək maliyyə imkanlarımız uzun illər makroiqtisadi sabitlik və artıma mühüm töhfə verməklə bərabər, həm də milli təhlükəsizliyimizin təmini üçün güclü potensial yaratmış, cənab İlham Əliyevin haqlı olaraq qürurla bəyan etdiyi kimi, "ölkəmizi sabitlik adasına çevirmişdir".

Düzdür, bu reallığı dəyişməyi arzulayanlar, Azərbaycanı 90-cı illərin xaos dövrünə qaytarmaq istəyənlər hələ də var. Hakimiyyət naminə Qarabağı, Şərqi Zəngəzuru qurban verənlər "Milli Şura" adı altında birləşib bu gün də eyni niyyətlə milli maraqlarımızı bada verməyə

hazırdırlar. Onların Qərbdəki havadarları isə yenə ənənəvi insan haqları və demokratiya pərdəsi altında hücumlarını səngitmirlər. Xüsusən son vaxtlar konkret əməllərinə görə təqsirləndirilən, adı media mənsubu qoyulan, amma jurnalistikadan bixəbər antimilli tezis icraçılarının, əli azərbaycanlıların qanına batmış separatçıların müdafiəsi adı altında növbəti kampaniyaya start veriblər. Göründüyü kimi, Qərb üçün separatçılar və barəsində cinayət təqibi davam edən meydançılar, toplumçular, abzasçılar eyni mexanizmin fərqli hissələridir. Yəni ictimaiyyət bir daha fərqinə varmalıdır ki, əslində, o "jurnalistlər" prinsip etibarı ilə Vardanyan, Harutunyan, Saakyan və Qukas-yanla fərqli platformalarda və üslublarda olsa da, eyni funksiyanı yerinə yetirib, mahiyyətcə eyni şəkildə anti-Azərbaycan fəaliyyəti ilə məşğul olublar və bu gün də eyni dairələr tərəfindən eyni qaydada müdafiə olunurlar. Amma cənab İlham Əliyev elə bir konfiqurasiyaya nail olub ki, heç kim daxili işlərimizə müdaxilə edə bilmir. Budur müstəqillik. Nəticə etibarı ilə bu gün xaricdən çoxsaylı cəhdlərə, o cümlədən anti-Azərbaycan dairələri-nin yerli marionetlərinin vahid mərkəzdən idarə olunan təşəbbüslərinə baxmayaraq, ölkənin təhlükəsizliyi, o cümlədən daxili stabillik, ictimai qayda tarixin bütün dövrlərindən daha etibarlı formada təmin edilir. Mən aidiyyəti strukturlara, xüsusən Daxili İşlər Nazirliyinin rəhbərliyi başda olmaqla Azərbaycan polisinin bütün heyətinə həm təşəkkür, həm də onları təbrik etmək istə-yirəm ki, belə çətin situasiyada müzəffər liderin qətiy-yətinin ləyaqətli icraçısı kimi çıxış etməyi bacarırlar.

Məhz bu sabitlik bizə sosialyönümlü siyasət yürütməyə imkan verir və hüquqi dövlət olan Azərbaycan mahiyyət

etibarı ilə istənilən sosial dövlətlə müqayisə oluna biləcək bir format yarada bilib. Təsadüfi deyil ki, sosial-iqtisadi inkişafa dair milli prioritetlərdə biz həmin bu məqamları əhatə etmişik, eyni zamanda, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizə əhalinin qayıdışının təminini dayanıqlı, inklüziv və başlıca olaraq özəl təşəbbüslərə arxalanan iqtisadi artımın sürətlənməsi ilə bərabər şəkildə, inkişafımızın yeni magistralının inkişaf nüvəsi kimi müəyyən etmişik.

Ümumiyyətlə, Böyük Qayıdış Azərbaycan tarixinin cənab İlham Əliyev tərəfindən yazılmaqda olan misilsiz şərəf tarixidir və hərbi siyasi qələbələrimiz, iqtisadi inkişaf uğurlarımız qədər əhəmiyyətlidir. Üstəlik, Azərbaycan öz gücünə, səmimiyyətlə və vicdanla desək, cənab İlham Əliyevin gücünə təmin etməkdə olduğu Böyük Qayıdışa milli konsepsiya kimi yanaşır və biz haqlı olaraq inanırıq ki, əhalinin qayıdışı zəfərlərimizin davamlılığına, işğaldan azad edilmiş ərazilərin ölkənin ümumi iqtisadiyyatına reinteqrasiyasına və Azərbaycanın inkişafına böyük təkan verəcəkdir.

Təbii ki, regionlardan danışdıqda yalnız işğaldan azad olunmuş ərazilərlə məhdudlaşmırıq. Hər bir region, o cümlədən təmsil olunduğum Biləsuvar hesabat ilində möhtərəm Prezidentin diqqəti mərkəzində olmuş, inkişafının paytaxtın səviyyəsinə uyğunlaşdırılması məqsədi ilə zəruri infrastruktur yaradılması istiqamətində önəmli addımlar atılması davam etmişdir. Bu mənada seçicilərimiz adından möhtərəm Prezidentə, rayonumuza diqqət və qayğısını heç bir vaxt əsirgəməyən çox hörmətli Mehriban xanıma təşəkkür edirəm. O cümlədən hökumət üzvlərinə də xüsusi təşəkkür edirik.

Hörmətli iclas iştirakçıları, Nazirlər Kabinetinin 2024-cü

il üzrə fəaliyyətində ən diqqətəlayiq istiqamətlərdən biri, heç şübhəsiz ki, parlament-hökumət əməkdaşlığıdır. Əminliklə demək olar ki, müvafiq dövrdə qanunverici və icra hakimiyyəti arasında münasibətlər tamamilə yeni mərhələyə qədəm qoymuşdur. Qüdrətli və suveren Azərbaycanın bütün ərazilərini əhatələyən demokratik seçkilərdən sonra yenidən formalaşan hər iki hakimiyyət qolu müstəqilliklərini qorumaqla səlahiyyətləri çərçivəsində çox uğurlu, qarşılıqlı fəaliyyət göstərməkdədir.

Hörmətli iclas iştirakçıları, Ulu Öndər Heydər Əliyev yeni əsr və 3-cü minillik münasibəti ilə xalqa tarixi müraciətində bildirmişdi ki, Azərbaycanın zəngin intellektual potensialı, misilsiz ehtiyatları, əvəzedilməz coğrafi mövqeyi onun dünya birliyində sanballı yer tutmasına imkan verir. Bu gün cari hesabatı müzakirə edərkən əminliklə deyə bilirik ki, Ulu Öndərin ruhu şaddır. Bu gün məhz onun müəyyən etdiyi yolla irəliləyən respublikamız məhz Heydər Əliyevin vurğuladığı imkanları artıq reallaşdıraraq regionun diktə edən gücünə çevrilib. 5 il öncəyə qədər bizimlə danışıqlara belə lüzum görməyən Ermənistan artıq Azərbaycanın diktə etdiyi şərtləri qəbul edir. Bir sözlə, cənab İlham Əliyevin regionun iqtisadiyyatının və təhlükəsizliyinin ümumi arxitekturasının müəyyən edilməsində Azərbaycanın rolunu daha da möhkəmləndirməsinə şahidlik edirik və cari hesabat da, əslində, məhz bu prosesin ötən dövr üzrə inikasıdır.

Bu mənada hökumətin hesabatını dəstəkləyirəm. Peşəkar hazırlanmış hesabata görə Nazirlər Kabinetinə, Əli müəllim, başda Siz olmaqla təşəkkür edirəm. Yeni dövr üzrə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin icra səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsinin təşkili işində

Nazirlər Kabinetinə uğurlar arzulayıram. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Azər Əmiraslanov. Buyurun, Azər müəllim.

Azər Əmiraslanov. Çox təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, hörmətli cənab Baş nazir, hörmətli deputatlar, hökumət üzvləri və media nümayəndələri. Nazirlər Kabinetinin Milli Məclis qarşısında illik hesabat verməsi konstitusion norma kimi müəyyən olunmuşdur. Qeyd edildiyi kimi, belə bir hesabatlılıq hər iki qurum arasında konstruktiv və işgüzar əməkdaşlığı dərinləşdirməyə, hökumətin gördüyü işləri birlikdə təhlil etməyə şərait yaradır. Hesabat ili ərzində Nazirlər Kabinetinin fəaliyyəti, ölkəmizin sosial-iqtisadi vəziyyəti, qarşıda duran vəzifələr barədə ətraflı və məzmunlu məruzəsinə görə hörmətli Baş nazirə təşəkkürümüzü bildiririk.

Nazirlər Kabinetinin mövcud strukturuna 33 dövlət orqanı daxil olsa da, 2024-cü il üzrə hesabatın tərtibində 62 dövlət qurumunun məlumatlarından istifadə edilmişdir. Bu, həm də onu təsdiq edir ki, hesabat ölkəmizin sosial-iqtisadi mənzərəsini geniş əks etdirən mühüm dövlət sənədidir. Bu baxımdan 485 səhifəlik hökumət hesabatının ərsəyə gəlməsində əməyi olan dövlət qurumlarının əməkdaşlarına, Nazirlər Kabinetinin məsul işçilərinə, xüsusi ilə də Dövlət Statistika Komitəsinin heyətinə təşəkkürümüzü bildiririk.

Hörmətli həmkarlar, heç şübhəsiz, hesabat dövrü Azərbaycan üçün uğurlu olmuşdur. Əldə olunan müsbət nəticələri, ilk növbədə, ölkə rəhbərliyinin siyasi iradəsi və qətiyyətli addımları, dövlət idarəçiliyinin səmərəli təşkili bütün sahələr üzrə strateji hədəflərin dəqiq müəyyən edilməsini şərtləndirmişdir. Möhtərəm cənab Prezidentin

sosial-iqtisadi inkişafa dair konkret və aydın baxışları, səsləndirdiyi konseptual tezislər, keçirdiyi müşavirələr hökumətin fəaliyyətini uğurlu bir şəkildə istiqamətləndirir. Azərbaycanda güclü dövlət institutu, ölkəmizin ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam bərpası, hökm sürən ictimai-siyasi sabitlik, milli və dövlət maraqlarımıza əsaslanan çevik, uğurlu iqtisadi diplomatiya, iqtisadi və siyasi müstəqilliyi uzlaşdıran ləyaqətli və qətiyyətli dövlət siyasəti Nazirlər Kabinetinin fəaliyyəti üçün əlverişli siyasi mühit və zəmin yaratmışdır.

Hesabatın məzmunu və strukturu ilə bağlı bəzi fikirləri bildirmək istərdim. Son 5 ildə Nazirlər Kabinetinin hesabatında bir sıra yeniliklər xüsusi olaraq diqqət çəkir. Hesabatın strukturu xeyli dərəcədə təkmilləşdirilib və o, makroiqtisadi, sosial, institusional blok üzrə hökumətin fəaliyyətini qiymətləndirməyə imkan verir. 5 il ərzində deputatların qaldırdığı hər bir məsələyə həssaslıqla yanaşılıb.

Hörmətli həmkarlar, Nazirlər Kabinetinin hesabatında 50 minə yaxın statistik göstərici, rəqəm və məlumat əksini tapır. Bu rəqəmlər ölkəmizin sosial-iqtisadi vəziyyətini bu və ya digər dərəcədə səciyyələndirsə də, qiymətləndirmə bir qayda olaraq ümumiləşdirilmiş göstəricilərə əsaslanır. Birincisi, makroiqtisadi göstəricilərdir. 2024-cü ildə ümumi daxili məhsulun 4,1 faiz artması, orta illik inflyasiyanın 2,2 faiz təşkil etməsi, 71 milyard dollarlıq valyuta ehtiyatları həcminin ümumi daxili məhsulun 96 faizinə çatması, xarici dövlət borcunun ümumi daxili məhsulun 7 faizi həddində qərarlaşması bu blok üzrə rəqəmlərin qənaətbəxş olduğunu göstərir.

İkincisi, həyat səviyyəsi və ya sosial rifah göstəriciləridir. Hesabat ilində işsizlik və yoxsulluq səviyyəsinin 5-6

faizdən çox olmaması, nominal orta aylıq əmək haqqının 1009 manat olmaqla 8,1 faiz artması, əmək pensiyalarının orta aylıq məbləğinin 12 faizlik artım nümayiş etdirməsi sosial göstəricilərin müsbət trendə malik olduğundan xəbər verir.

Üçüncü blok göstəricilər hökumətin institusional sahədə fəaliyyətini xarakterizə edir. Proqram əsaslı idarəetmə, elektron hökumətin genişlənməsi, dövlət idarəetmə sisteminin modernləşdirilməsi, şəffaflıq və dövlət-özəl tərəfdaşlığı mexanizmlərinin tətbiqi ölkəmizdə institusional dəyişikliklərin getdikcə dərinləşdiyini nümayiş etdirir. Bu üç blok üzrə rəqəmlər, həmçinin real sektor, innovativ və texnoloji inkişaf, ekoloji dayanıqlılıq göstəricisi və meyarları ilə tamamlanır.

Bütün bunların fövqündə dayanan bir meyar və göstərici də var. Bu da milli təhlükəsizliyimiz, ölkəmizin müdafiə qabiliyyətidir. Dövlətimizin mənafeyinin qorunması, vətəndaşlarımızın təhlükəsizliyi, sərhədlərimizin toxunulmazlığı ən əsas, ümdə vəzifəmizdir.

Nazirlər Kabinetinin fəaliyyəti təkcə təqdim edilmiş geniş həcmli hesabatla xarakterizə olunmur. Nəzərə almalıyıq ki, hökumət həm də gündəlik cari fəaliyyəti həyata keçirir. Bunlara misal olaraq dövlət başçısının cari tapşırıqlarının icrasını, iqtisadi şurada, hökumət komissiyalarında saatlarla aparılan gərgin müzakirələri və verilən qərarları, dövlət qurumlarının gündəlik koordinasiyasını, maliyyə təminatı ilə bağlı bir çox məsələlərin həllini göstərmək olar.

Hesab edirik ki, ali icra hakimiyyəti sistemi ilə, o cümlədən Nazirlər Kabineti ilə Milli Məclisin birgə uzlaşdırılmış fəaliyyəti müxtəlif sahələr üzrə vahid dövlət

siyasətinin həyata keçirilməsində müstəsna əhəmiyyətə malikdir. Xüsusi olaraq vurğulamaq istərdik ki, parlamentlə hökumətin əməkdaşlıq müstəvisi, əsasən, qanunvericilik fəaliyyətidir. Nazirlər Kabineti tərəfindən hesabat ili ərzində 496 qanun layihəsinin hazırlanması və müəyyən edilmiş qaydada Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim olunması bunu bir daha təsdiq edir.

Hörmətli cənab Baş nazir, indi isə seçildiyim Ağstafa rayonuna aid bir neçə məsələni qeyd etmək istərdim. Ağstafa qazlaşdırma səviyyəsi yüksək olan rayonlarımızdan biridir. Bununla belə, rayonun Poylu qəsəbəsi və kəndində, Göycəli, Aşağı Kəsəmən, Qıraq Kəsəmən, Xətai, Zəlimxan, Köçəsgər kəndlərində salınmış yeni yaşayış massivlərinin qazlaşdırılmasına ehtiyac var.

Qıraq Kəsəmən kəndinin sakinləri öz vəsaitləri hesabına tarixi abidə kimi təsdiq edilmiş İsrafil Ağa evinin bərpa edilməsi təşəbbüsü ilə aidiyyəti üzrə müraciət ediblər. Bu məsələnin həllinə köməklik göstərilməsini rica edirəm.

Ağstafa və Qazax rayonlarında iqtisadi fəallıq və əhalinin rifahı aqrar sahədən, aqrar sahənin inkişafı isə suvarma sistemlərinə investisiya qoyuluşlarından asılıdır. Bu istiqamətdə aidiyyəti qurumlara...

Sədrlik edən. Fikrinizi bitirin.

Azər Əmiraslanov. Çox təşəkkür edirəm, hörmətli xanım sədr. Bu istiqamətdə də tərəfinizdən müvafiq göstərişin verilməsini, cənab Baş nazir, Sizdən xahiş edirəm.

İnanırıq ki, Nazirlər Kabineti hesabat ilində olduğu kimi, 2025-ci ildə də Prezident İlham Əliyev tərəfindən müəyyən edilmiş vəzifələri yeni dövrün reallıqlarını, tələb və şərtlərini nəzərə almaqla uğurla yerinə yetirəcəkdir.

Diqqətinizə görə sağ olun. Təşəkkür edirəm, xanım sədr.

Sədrlik edən. Sağ olun.

İndi isə sözü hörmətli Əli müəllimə verirəm. Əli müəllim, buyurun.

Əli Əhmədov. Çox sağ olun, Sahibə xanım. Hörmətli Baş nazir, hörmətli hökumət üzvləri. Hökumətin hesabatı ilə əlaqədar Milli Məclisdə keçirilən debatlarda Milli Məclisin üzvlərinin iştirak etməsi onların vəzifə borcudur. Hesab edirəm ki, 2024-cü ilin birinci yarım ilində hökumətdə təmsil olunan bir nəfər kimi, eyni zamanda, bu debatlarda iştirak etmək həm də müəyyən qədər mənim mənəvi haqqımdır.

Burada hökumətin 2024-cü ildəki fəaliyyəti ilə əlaqədar müsbət fikirlər səsləndirildi. Mən hesab edirəm ki, bunlar kifayət qədər əsaslı fikirlərdir. Onu da vurğulamaq istəyirəm ki, hesabatın təqdim olunan versiyasının əmələ gəlməsi, hökumətin bu uğurlarının əldə olunması üçün böyük zəhmət, böyük əmək və müəyyən qədər böyük fədakarlıq sərf olunubdur. Bu mənada mən hesab edirəm ki, 2024-cü ildə Azərbaycan hökumətinin fəaliyyəti kifayət qədər səmərəli və uğurlu olubdur.

Hər bir hökumətin fəaliyyətinin uğurlu effektini müəyyənləşdirən və ifadə edən üç başlıca göstərici vardır ki, bunun birincisi, iqtisadi inkişafdır, ikincisi, maliyyə dayanıqlılığıdır, üçüncüsü isə, təbii olaraq əhalinin rifahı, sosial vəziyyətidir. Mən bu məqamda Azərbaycan hökumətinin uğurla həyata keçirdiyi üç möhtəşəm layihəni ayrıca vurğulamaq istərdim. Bunun birincisi, artıq burada səsləndirilən işğaldan azad olunmuş ərazilərimizin bərpası və yenidən qurulmasıdır. Bu layihə, sözün əsl mənasında, böyük bir maliyyə tutumunu nəzərdə tutan layihədir. Qeyd

etmək lazımdır ki, Azərbaycan hökuməti Prezident İlham Əliyevin uğurlu siyasətinin nəticəsi olaraq həyata keçirilən bu layihə vasitəsi ilə, əslində, kiçik miqyaslı bir ölkəni sanki, bütövlüklə yenidən qurmuş olur.

İşğaldan azad olunmuş və bu gün yenidən qurulan ərazilərimizin sahəsi Ermənistanın bütün ərazisinin yarısından çoxunu təşkil edir. Mahiyyət etibarı ilə Azərbaycan hökuməti infrastrukturdan, yaşayış yerlərindən, iş yerlərindən başlayaraq bu qədər böyük ərazidə yeni bir ölkə qurur. Hesab edirəm ki, bu, Azərbaycan hökumətinin böyük maliyyə və iqtisadi imkanlara malik olduğunu sübuta yetirən ən mühüm göstəricilərdən biridir. Ayrı-ayrı zamanlarda, ayrı-ayrı ölkələrdə belə hallar olubdur. Ancaq bu ölkələrdə dağıdılmış ərazilərin və ölkələrin yenidən qurulmasına bir sıra ölkələrin donorluğu ilə böyük vəsaitlər cəlb olunubdur. Azərbaycan isə özünün vəsaiti hesabına, müstəsna olaraq öz imkanları hesabına bu qədər böyük ərazidə quruculuq və abadlıq işlərini uğurla həyata keçirməkdədir.

İkincisi. Burada qeyd olunan layihə Azərbaycanın təhlükəsizliyi və müdafiə qüdrətinin möhkəmləndirilməsi ilə əlaqədar əlavə tədbirlərin həyata keçirilməsidir. Azərbaycan həmişə sülhsevər ölkə olubdur. Bu gün də sülhsevər ölkədir. Amma Azərbaycanın təhlükəsizliyi və müdafiə qabiliyyətinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar əlavə tədbirlərin reallaşdırılması Azərbaycanın üzləşdiyi reallıqlarla əlaqədardır. Hesab edirəm ki, Prezidentin birbaşa tapşırığı əsasında Azərbaycan malik olduğu resurslar hesabına ölkənin müdafiə qabiliyyətinin yüksəldilməsi üçün uğurla əlavə tədbirləri həyata keçirir.

Nəhayət, üçüncüsü. Bu layihələrin içərisində xüsusi ilə

diqqəti cəlb edən, Azərbaycan hökumətinin və Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasətin bütün mahiyyətini özündə ehtiva edən sosial siyasət və sosial layihələrin həyata keçirilməsidir. Mən burada səsləndirilən rəqəmləri təkrar etmək istəmirəm. Azərbaycan hökuməti Prezidentin tapşırığı ilə insanların rifahının yaxşılaşdırılması üçün lazım olan tədbirləri görür və görməkdə davam edir.

Qeyd etmək istədiyim xüsusi məqam ondan ibarətdir ki, bir sıra ölkələrdə ayrı-ayrı sahələrə müəyyən səbəblərlə əlaqədar vəsaitlərin yönəldilməsi zərurəti meydana gələndə o hökumətlər, bir qayda olaraq, əlavə vəsaitin əldə edilməsi axtarışları ilə sosial sahəyə yönəldilmiş vəsaitin ixtisara salınması üzərindən seçim etməyə məcbur olurlar. Çox uğurlu bir siyasətin həyata keçirilməsinin nəticəsi odur ki, Azərbaycan hökuməti insanlarımızın rifahının yaxşılaşdırılması hesabına hansısa bir layihəni həyata keçirmək məcburiyyətində qalmayıbdır. Azərbaycan öz iqtisadi imkanları və maliyyə dayanıqlılığı ilə digər böyük maliyyə vəsaitləri tələb edən layihələrin uğurla həyata keçirilməsi ilə yanaşı, heç bir ixtisara getmədən ölkənin insanlarının rifahının, sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün də lazım olan vəsaitləri artırmaq imkanlarına malikdir. Azərbaycan hökumətinin 2024-cü ildə həyata keçirdiyi siyasətin, gördüyü işlərin ən uğurlu cəhətləri, çox qısa şəkildə desək, bunlarda özünün ifadəsini tapır. İnanıram ki, 2025-ci ildə Azərbaycan hökuməti 2024-cü ildə və ondan əvvəlki illərdə əldə etdiyi uğurlardan heç də az olmayan uğurları əldə edə biləcəkdir. Azərbaycan həm iqtisadiyyatının, həm də insanlarımızın sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün daha əhəmiyyətli və daha genişmiqyaslı tədbirləri Prezident İlham Əliyevin tapşırıqları

əsasında uğurla həyata keçirə biləcəkdir.

Mən bu işdə, hörmətli Əli müəllim, Sizə və bütün hökumət üzvlərinə uğurlar arzulayıram. İnanıram ki, Sizin təcrübəniz, hökumətin təcrübəsi və hər birinizə xas olan fədakarlıq 2025-ci ildə Azərbaycan vətəndaşlarının rifahının daha da yüksəldilməsinə səbəb olan addımları atmağa imkan verəcəkdir. Fürsətdən istifadə edib bütün millət vəkillərini, hər birinizi qarşıdan gələn bayramlar münasibəti ilə təbrik etmək istəyirəm. Sağ olun.

Sədrlik edən. Siz də sağ olun, Əli müəllim.

Naqif Həmzəyev. Buyurun.

Naqif Həmzəyev. Hörmətli xanım sədr, hörmətli cənab Baş nazir, hörmətli hökumət üzvləri və deputatlar. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildəki fəaliyyəti ölkənin sosial-iqtisadi inkişafını təmin etməklə əhalinin rifahını artırmaq məqsədi ilə bir sıra mühüm tədbirləri əhatə etmişdir. Hesabatda hökumətin müxtəlif sahələrdə həyata keçirdiyi işlər və əldə olunan nailiyyətlər öz əksini tapmışdır.

2024-cü ildə Nazirlər Kabineti iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, qeyri-neft sektorunun inkişafı və regionların sosial-iqtisadi inkişafı istiqamətində mühüm addımlar atılmışdır. Xüsusi ilə kənd təsərrüfatı və sənaye sahələrində həyata keçirilən layihələr diqqətəlayiqdir. Eyni zamanda, enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və bərpa olunan enerji mənbələrinin inkişafı ilə bağlı mühüm tədbirlər görülmüşdür.

Sosial sahədə isə əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, təhsil və səhiyyə sistemlərinin inkişafı, eləcə də məşğulluq proqramlarının genişləndirilməsi istiqamətində əhəmiyyətli işlər görülmüşdür. Hökumət, həmçinin

əhalinin rifahını artırmaq üçün faydalı sosial proqramlar da reallaşdırmışdır.

Nazirlər Kabinetinin fəaliyyəti həm də beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsi və Azərbaycanın beynəlxalq arenada mövqeyinin möhkəmləndirilməsi istiqamətində mühüm addımlarla yadda qalmışdır. Bu, ölkənin qlobal problemlərin həllində fəal iştirakının və beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsindən ibarətdir.

Azərbaycan hökuməti işğaldan azad edilmiş ərazilərdə Böyük Qayıdış proqramını həyata keçirir. Bu proqram çərçivəsində infrastrukturun bərpası, yaşayış məntəqələrinin yenidən qurulması, əhalinin doğma torpaqlarına qayıdışı təmin edilməkdədir. Elektrik, su, qaz təchizatı sistemləri yenidən qurulur, yollar, körpülər və ictimai obyektlər tikilir. Eyni zamanda, bu ərazilərdə ekoloji tarazlığın bərpası və dayanıqlı inkişaf üçün də tədbirlər görülmüşdür və görülməkdə davam edir.

Gəncə şəhərində abadlıq və quruculuq işləri aparılır. Şəhərin tarixi və mədəni irsinin qorunması ilə yanaşı, müasir infrastruktur layihələri həyata keçirilir. Gəncə şəhərindəki körpülərin, yolların bərpası, binaların dam örtüklərinin yenilənməsi, yeni parkların salınması və ictimai obyektlərin tikintisi şəhərin inkişafına mühüm töhfə verməkdədir. Bu işlər, həmçinin şəhərin turizm potensialını artırır və əhalinin həyat şəraitini yaxşılaşdırır. Tezliklə yeni iş yerlərinin yaradılacağına da ümid edirik. Ümumilikdə, 2024-cü ilin hökumətin sosial-iqtisadi inkişafı təmin etmək və əhalinin rifahını artırmaq istiqamətində uğurlu il olduğunu hesab edirəm.

Fürsətdən istifadə edərək faydalı olacağını hesab etdi-

yim bir məsələni də səsləndirmək istəyirəm. Cənab Baş nazir, Gəncə şəhərinin Şəmkir rayonu istiqaməti girişində böyük xəstəxana kompleksi tikilib və lazımi tibbi avadanlıqlarla təchiz edilibdir. Amma hələ də həmin müəssisə istifadəyə verilməyibdir. Onsuz da, Gəncə şəhərində fəaliyyət göstərən tibb müəssisələrində sıxlıqdır. Çünki tək Gəncədə deyil, Qərb regionunda yaşayan vətəndaşlarımız da bu xəstəxanaların xidmətlərindən istifadə edirlər. Mən düşünürəm ki, qeyd etdiyim tibb kompleksini istifadəyə verə bilsək, hətta onun bazasında Gəncə Dövlət Universitetinin tibb fakültəsini də aça bilərik. Bu məsələnin araşdırılmasına, dövlətimiz və vətəndaşlarımız üçün faydalı ola biləcək şərtlə reallaşmasına dəstək olmağınızı Sizdən xahiş edirəm.

Qarşıdan gələn Novruz və Ramazan bayramlarınızı təbrik edirəm. Hesabatı müsbət qiymətləndirirəm və səs verəcəyəm. Deputat həmkarlarımı da dəstəkləməyə çağırıram. Hər birinizə uğurlar arzulayıram. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Tahir Rzayev. Buyurun.

Tahir Rzayev. Çox sağ olun. Hörmətli sədr, hörmətli Baş nazir, hökumət üzvləri, deputat həmkarlar və media nümayəndələri. 30 ildən çox bir dövrdə işğal altında olan torpaqlara, şəhər və kəndləri viran edilən Qarabağa, tikilən ata-baba yurdlarına qayıtmaq həsrəti ilə yaşayan insanlar artıq müqəddəs Ramazan bayramını, Novruz bayramını kədərlə deyil, sevinclə qarşılayırlar. Bir çoxları isə öz doğma yurd-yuvalarında qeyd edirlər. Şəhidlərimizin ruhuna dualar oxunur, qazilərimizə can sağlığı arzulanır. Ölkəmizin rəhbərinə Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevə, igid əsgər və zabitlərimizə sonsuz hörmət,

ehtiram və sədaqət ifadə edilir.

Xarabalıqlara çevrilən torpaqlarda görülən möhtəşəm tikinti, bərpa, quruculuq işləri, çəkilən yollar, salınan körpülər, tunellər, tikilən binalar, açılan məktəblər, xəstəxanalar, mədəniyyət ocaqları, abadlaşdırılan kəndlər, şəhərlər, on minlərcə insanın doğma torpaqlarda məskunlaşması qürur doğurur.

2024-cü ildə ölkəmizin bütün ərazilərində Prezident və parlament seçkilərinin uğurla keçirilməsi, Prezidentimizin xalqın yekdil səsi ilə yenidən dövlət başçısı seçilməsi, Azərbaycanın COP29 kimi dünya əhəmiyyətli bir tədbiri uğurla başa çatdırması, ölkəmizin bir sıra əhəmiyyətli tədbirlərə ev sahibliyi etməsi tariximizin uğurlu səhifələridir. Bu tarixi anların təntənəsi, sevinci bizə təqdim olunan Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatda da özünün aydın əksini göstərir. Hesabat geniş və mükəmməl hazırlanmışdır. Ölkə rəhbərinin siyasi kursunun bütün parametrlərini, qazanılan nəticələri, qarşıya qoyulan vəzifələri də özündə əks etdirir. Real faktlara, göstəricilərə əsaslanan hesabatda iqtisadi-siyasi, sosial-mədəni həyatımızın bütün sahələri ətraflı təhlil olunub və inkişafımızın aydın mənzərəsi yaradılmışdır. Sənəddə deputat həmkarlarımın qaldırdıqları məsələlərin icrasına geniş yer ayrılmasını təqdir edirəm.

Hörmətli Baş nazirimizin, digər çıxış edənlərin səsləndirdikləri faktları təkrar etmək fikrində deyiləm. Əlbəttə, iqtisadi inkişafımız, dövlətimizin beynəlxalq aləmdə qazandığı uğurlar, insanların sosial-rifah halının yaxşılaşdırılması, milli təhlükəsizliyimizin, ölkənin müdafiə qüdrətinin möhkəmləndirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər və bu sahədə hökumətimizin fəaliyyəti

qiymətləndirilməlidir.

Bütün sahələrdə olduğu kimi, kənd təsərrüfatı sahəsində də nəticələr uğurludur. Belə ki, 2024-cü ildə əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı 1,5 faiz, əkin və çoxillik əkmələrin sahəsi 6,5 faiz, dənli və dənli paxla əkin sahəsi 7,7 faiz artmışdır. Keçən il Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi tərəfindən fermerlərə 362,5 milyon manat subsidiya verilmişdir.

Yerli heyvan cinslərinin genetik potensialının inkişaf etdirilməsi, damazlıq heyvandarlıq təsərrüfatlarının yaradılması, müvafiq tədbirlərin genişləndirilməsi, zərərli orqanizmlərə qarşı mübarizə, toxumçuluğun inkişafı, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarının kənd təsərrüfatı texnikası, texnoloji avadanlıqlar, mineral gübrələr, toxumlarla təmin edilməsi xeyli yaxşılaşdırılmışdır və bu, gələcək inkişaf üçün imkanlar yaradır. Mən Nazirlər Kabinetinin hesabatını dəyərləndirirəm və ona səs verəcəyəm. Ancaq hər birimizi düşündürən bəzi məsələləri diqqətə çatdırmağı da lazım bilirəm. Son illər iri və xırda buynuzlu mal-qaranın sayı azalsa da, heyvandarlıq məhsulları istehsalı xeyli artmışdır. Dövlət mal-qaranın sayının artırılmasında deyil, ətlik və südlük heyvanların yetişdirilməsində maraqlıdır. Əlbəttə, bu, düzgün seçimdir. İri heyvandarlıq təsərrüfatlarının yaradılması, cinslərin yaxşılaşdırılması günün tələbidir. Ancaq 7-8 kiloqramlıq quzuların, körpə danaların kütləvi kəsimi və bazara çıxarılması heyvandarlığın inkişafına maneədir və bazarda ətin qiymətinin artmasına səbəbdir. Təhlillər göstərir ki, orta kəsim çəkisinin 2 kiloqram az olması illik qoyun əti istehsalında 8 min ton itki deməkdir. Bizdə kəsim çəkisi normadan nəinki 2, hətta çox vaxt 9-10 kiloqram azdır.

Qardaş Türkiyədə və digər ölkələrdə olduğu kimi, bizdə də heyvanların kəsilməsi üçün yaş həddinin müəyyən edilməsi, qadağaların qoyulması və həddi pozanlar üçün cərimələrin tətbiq olunması yaxşı olar.

Son illər mənşəyi bilinməyən ətin, – adlarını çəkmək istəmirəm, – satışa çıxarılması kütləvi zəhərlənmələrə, müəyyən xəstəliklərə səbəb olur və insanlarda ciddi narahatlıq yaradır. Ətin satışına qadağalar olmadığı üçün işbazlar bundan sui-istifadə edirlər. Ənənəvi olmayan, yeyilməyən heyvan ətlərinin siyahısının hazırlanmasına və satışının qadağan edilməsinə ehtiyac vardır.

Şəhər və kəndlərimizdə müasir tipli məktəblərin, uşaq bağçalarının tikilib istifadəyə verilməsi ürəkaçandır. Ancaq bəzi məktəblərin və bağçaların qazlaşdırılmasında ciddi çətinlik var və bu davam edir. Qaz xəttinin məktəbin, uşaq bağçasının yaxınlığından keçməsinə baxmayaraq, qışda uşaqlar soyuqda dərs keçməli olurlar. Digər rayonlarda olduğu kimi, Ağcabədidə də belə məktəblər, bağçalar var. Uşaqlarımızın sağlamlığını, təhsilini düşünürüksə, bu barədə tədbirlər görülməsi vacibdir.

Mən də hörmətli hökumət üzvlərini, deputat həmkarlarımı qarşıdan gələn Novruz bayramı münasibəti ilə təbrik edirəm, dövlətimizin inkişafı, xalqımızın rifahı naminə hər bir kəsə işlərində uğurlar arzulayıram. Diqqətinizə görə çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Aydın Mirzəzadə. Buyurun.

Aydın Mirzəzadə. Təşəkkür edirəm, xanım sədr. Hökumətin parlament qarşısında hesabatı Konstitusiyanın bir tələbidir. Hər il həyata keçirilən bu hesabat dövlətçiliyimizin çox vacib atributlarından birinə çevrilmişdir.

Bu, icra hakimiyyəti ilə, Nazirlər Kabineti ilə parlament arasında əməkdaşlığın və birgə fəaliyyət göstərməyin çox bariz bir nümunəsidir. Bu məsələdə parlament və Nazirlər Kabineti həmişə öz xoş niyyətini ortaya qoyur.

Hörmətli Baş nazirin hesabatında, ondan əvvəl bizə təqdim edilən hesabatda biz Nazirlər Kabinetinin bir il ərzində iqtisadi sahədə gördüyü böyük işlər barəsində məlumat aldıq. Mən rəqəmlərə çox da istinad etmək istəmirəm. Hesab edirəm ki, hesabat ilk növbədə tək deputatların, nazirlərin, iqtisadçıların deyil, eyni zamanda, sıravi vətəndaşın öz həyatında hiss edə biləcəyi bir reallıqdır. Bu reallıq isə ondan ibarətdir ki, Azərbaycanda makroiqtisadi sabitlik qorunub saxlanır, Azərbaycanda inflyasiya artıq neçə illərdir, birrəqəmli səviyyədədir. Azərbaycanın milli valyutası dünyanın aparıcı valyutalarına münasibətdə stabilliyini qoruyub saxlayır, Azərbaycan büdcəsi öz tarixində ən yüksək rəqəmə – 40 milyard manata çatıb. Valyuta ehtiyatı ildən-ilə artır və 71 milyard ABŞ dollarına çatması göstərir ki, Azərbaycan özünün iqtisadi qüdrətini hər il artırır.

İqtisadiyyatda inkişaf təkcə ənənəvi iqtisadi sahələrdə deyil, Azərbaycan üçün yeni olan sahələrdə də özünü göstərir. Yeni olan sahələrdə hər il əldə etdiyimiz uğurlarımız göz qarşısındadır. Azərbaycan artıq dünya bazarına neft və qaz ixracatı ilə yanaşı, enerji ixracatına başlayır. Cənab Prezidentimizin Azərbaycanda keçirilən XII Qlobal Bakı Forumunda çıxışı zamanı söylədiyi bir rəqəm hamımızın diqqətini cəlb etdi. Bərpa edilən enerji istehsalı artıq ənənəvi faydalı qazıntılardan əldə edilən enerji istehsalına bərabərdir. Eyni zamanda, bu istiqamətdə artıq Avropa ölkələrinə ixracat başlanıb.

Azərbaycan öz geosiyasi, coğrafi məkanından istifadə edərək logistika ilə bağlı sahələri inkişaf etdirməyə üstünlük verir. Bu sahədə də uğurlardan danışa bilərik.

Digər sahələrdə də uğurlarımız var. Bu, ilk növbədə vətəndaşın rifahının yaxşılaşdırılması, vətəndaşın qayğılarının dövlətin, hökumətin diqqətində olması məsələsidir. Bu gün Azərbaycanda tibbi sığorta sistemi artıq özünü bərqərar etmişdir və onun tətbiq sahəsi ildən-ilə genişlənir.

Azərbaycan təhsilində də yeniliklər baş verir. Xankəndi şəhərində Qarabağ Universitetinin açılması Azərbaycanın tək təhsillə bağlı deyil, hesab edirəm, həm də böyük bir siyasi uğurudur ki, bunu da artıq reallıqda görə bilirik.

İldən-ilə pensiyalar, minimum əməkhaqqı artır. Yeni iş yerləri açılır. Eyni zamanda, insanların mədəniyyətlə, istirahətlə məşğul olması üçün kifayət qədər böyük yerlər yaradılır.

Eyni zamanda, bildirmək istəyirəm ki, iqtisadiyyat və siyasət bir-birinə bağlı məsələlərdir. Dəqiq, düzgün siyasət iqtisadiyyatın güclənməsinə, güclü iqtisadiyyat isə artıq siyasətin güclənməsinə təsir edən məsələlərdir. Azərbaycan dövlətinin, şəxsən Prezident cənab İlham Əliyevin apardığı düzgün daxili, xarici siyasət Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artmasına səbəb olur. Dünən bildirdiyim kimi, XII Qlobal Bakı Forumunun işə başlaması, dünyanın bir sıra ölkələrinin, beynəlxalq təşkilatların rəhbərlərinin iştirakı göstərir ki, paytaxtımızda dünyanın qlobal məsələlərinin müzakirə edilməsi, dövrün çağırışlarına düzgün cavab axtarılması üçün Azərbaycan çox düzgün bir platformadır. Hesab edirəm ki, cənab Prezidentin apardığı siyasət Azərbaycanın nüfuzunu artırır, onların hüquqlarını daha çox qoruyur, Azərbaycan

vətəndaşlarının rifahının yaxşılaşdırılması üçün böyük işlər görülür. Bu istiqamətdə hökumətin, Nazirlər Kabinetinin fəaliyyəti böyükdür.

Hökumətin hesabatını məqbul hesab edirəm, ona səs verəcəyəm. Çıxışımın sonunda, hörmətli Baş nazir, Sizi, hökumət üzvlərini qarşıdan gələn Novruz bayramı və Ramazan bayramı münasibəti ilə təbrik edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Ziyafət müəllim söz istəmişdi. Ziyafət Əsgərov. Buyurun.

Ziyafət Əsgərov. Çox sağ olun. Hörmətli xanım sədr, hörmətli cənab Baş nazir, hökumət üzvləri, həmkarlar və media nümayəndələri. 2024-cü ildən danışarkən ilk növbədə ölkədə keçirilən Prezident və parlament seçkiləri, şübhəsiz ki, qeyd olunmalıdır. İlin ən mühüm siyasi hadisəsi fevralın 7-də suveren Azərbaycanın bütün ərazisində keçirilən Prezident seçkiləri idi. Tarixə "Zəfər seçkisi" adı ilə həkk olunan Prezident seçkisi ölkəmizin həyatında əlamətdar hadisə oldu.

Dövlət başçısının rəhbərliyi ilə hökumətin həyata keçirdiyi siyasət nəticəsində dövlətimizin iqtisadi qüdrəti artmış, beynəlxalq arenada və regionda böyük söz sahibinə çevrilmişdir. Ölkəmizin beynəlxalq aləmdə artan nüfuzu, mühüm beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsi ilə bağlı böyük təcrübəsi nəticəsində 2024-cü ildə COP29 kimi dünyanın ən böyük beynəlxalq tədbirinə ev sahibliyi uğurla başa çatdırıldı. Konfrans 197 ölkədən olan nümayəndələri bir araya gətirdi, 80-dən çox dövlət və hökumət başçısı konfransda iştirak etdi.

2024-cü ildə Azərbaycanın inkişaf etməkdə olan 8 ölkənin İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının D-8-in 11-ci sammitində yekdilliklə təşkilata üzv qəbul olunması da

əlamətdar hadisədir.

Eyni zamanda, hesabat ili Şərq–Qərb və Şimal–Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin inkişaf etdirilməsi istiqamətində mühüm işlərlə yadda qaldı. Asiyanı Avropa ilə birləşdirən və Çin sərhədindən başlayan orta dəhlizin əhəmiyyəti və yük aşırma qabiliyyəti əhəmiyyətli şəkildə artmışdır. Orta dəhlizin fəaliyyəti ölkəmizin iqtisadiyyatının güclənməsinə töhfə verməklə, eyni zamanda, onun regional və beynəlxalq nüfuzunu da yüksəldir.

Aparılan məqsədyönlü və genişmiqyaslı iqtisadi və institusional islahatlar və həyata keçirilən kompleks tədbirlər nəticəsində ölkəmizdə makroiqtisadi sabitlik hesabat ilində də qorunub saxlanmışdır. Həmçinin qeyd etmək istərdim ki, hökumətin atdığı bir sıra mühüm addımlar inflyasiyanın idarə edilməsi və iqtisadi sabitliyin əldə edilməsi baxımından əhəmiyyətli olmuşdur. Bu tədbirlər nəticəsində inflyasiyanın yüksəlməsinin qarşısının alınmasına və əhalinin sosial təminatının güclənməsinə nail olunmuşdur.

2024-cü ildə Azərbaycan qeyri-neft sektorunda da əhəmiyyətli irəliləyişlər əldə etdi. Xüsusi ilə informasiya-kommunikasiya texnologiyaları, nəqliyyat-logistika və digər sahələrdəki inkişaf qeyri-neft sektorunun iqtisadiyyatın mühüm tərkib hissəsinə çevrilməsinə imkan yaratdı.

İnvestisiyaların, əsasən, infrastruktur, enerji, kənd təsərrüfatı, sənaye və texnologiya sahələrinə yönəlməsi, Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcəkdə daha müasir və diversifikasiya olunmuş bir struktura sahib olmasına zəmin yaradır. Həmçinin investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması və yeni iş yerlərinin yaradılması sosial rifahın artırılmasına da müsbət təsir edən faktordur.

Hesabat ilində Böyük Qayıdış proqramı çərçivəsində görülən işlərin həcmi kifayət qədər əhatəli olmuşdur. İşğaldan azad edilmiş ərazilərin tamamilə yenidən qurulması, infrastrukturun bərpası ilk növbədə köç edən vətəndaşlarımızın həyat şəraitinin yaxşılaşdırılmasına, orada yeni həyatın tamamilə yüksək standartlarla qurulmasına xidmət edir. Bu işlər təkcə iqtisadi baxımdan deyil, həm də tarixi və mənəvi baxımdan böyük əhəmiyyət kəsb edir.

2024-cü ildə Azərbaycan iqtisadiyyatında müsbət tendensiya daha da güclənmiş, iqtisadi artım 2023-cü ildə olduğundan daha yüksək olmuşdur. Ümumi daxili məhsulun qeyri-neft sektoru hesabına artması da müsbət xarakterizə olunmalıdır.

Valyuta ehtiyatları da yüksək səviyyəyə çatmışdır. Bu məbləğ il ərzində 5 milyard dollardan çox olmuşdur.

Azərbaycan inkişafının yeni bir mərhələsindədir. Böyük neft-qaz ehtiyatlarına malik olan ölkəmiz enerji səmərəliliyi, bərpa olunan enerji mənbələrinin inkişaf etdirilməsi yolunu seçərək ekoloji məsələləri diqqətdə saxlayır, rəqəmsallaşmanın səviyyəsinin artırılması yolu ilə dövlət xidmətlərinin əlçatanlığının artırılmasına və vətəndaş məmnunluğuna nail olur.

Göründüyü kimi, ümumilikdə, 2024-cü ildə Azərbaycan iqtisadi və sosial sahələrdə böyük irəliləyişlər əldə etmişdir. İqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, qeyri-neft sektorunun inkişafı, sosial rifahın yaxşılaşdırılması, təhsil sahəsində aparılan islahatlar, icbari tibbi sığortanın yaratdığı üstünlüklər, ərazi bərpa proqramlarının uğurla həyata keçirilməsi, ekoloji islahatlar və sair Azərbaycanın gələcək inkişafının təməlini təşkil edir. Bu müsbət nəticələr Azərbaycanın daha dayanıqlı və güclü bir iqtisadiyyat

qurması yolunda əhəmiyyətli addımdır.

Hörmətli həmkarlar, sözsüz ki, qarşıda görülməli işlər vardır. Bu işlər yeni dövrdə yeni çağırışlardan doğur. Hesab edirəm ki, hökumətimiz qarşıda duran bu vəzifələrin də öhdəsindən layiqincə gələcəkdir. Mən hökumətə bu işdə uğurlar arzulayıram. Diqqətinizə görə sağ olun. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun, Ziyafət müəllim.

İndi isə Fariz İsmayılzadəyə söz verilir. Fariz müəllim, buyurun.

Fariz İsmayılzadə. Təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, hörmətli cənab Baş nazir, hörmətli həmkarlar və hökumət rəsmiləri. İlk öncə çox ətraflı hesabat və uğurlu fəaliyyət üçün cənab Baş nazirə və hökumət üzvlərinə təşəkkürümü bildirmək istərdim. Həqiqətən, keçən ildə ölkəmizin iqtisadi, sosial və diplomatik nailiyyətləri göz qabağındadır. Bütün bunlar dövlətimizin daha güclü və firavan olmasına ciddi töhfə verir.

Mən öz çıxışımda təhsil sahəsinə daha çox diqqət yetirmək istərdim. Çünki hamımız razılaşarıq ki, təhsil ölkəmizin inkişafının bünövrəsidir. Hesabatda göstərildiyi kimi, təhsil sahəsində çox ciddi nailiyyətlərimiz var. 1 il ərzində ölkədə 2 yeni təhsil ocağı – Qarabağ Universiteti və Türkiyə–Azərbaycan Universiteti yaradılmışdır. Həmçinin yeni İtaliya–Azərbaycan Universitetinin yaradılması və fəaliyyəti uğrunda işlər davam edir.

İşğaldan azad olmuş ərazilərdə 11 yeni məktəb, 6 bağça fəaliyyətə başlamışdır. Çox sevindirici haldır ki, dövlət büdcəsində təhsilə yönəldilən xərclər 10 faiz, elm sahəsində isə 22 faiz artmışdır. Universitetlərimizdə qəbul planı ildən-ilə artır, 2024-cü ildə ən yüksək faiz olmuşdur.

Sevindirici haldır, bu rəqəmlərin 15 faizi dövlət hesabına oxuyan tələbələrə aiddir ki, onların da sayı artmışdır.

Xaricdə təhsillə bağlı dövlət proqramımızın fəaliyyəti çox uğurla davam edir. Bu, minlərcə azərbaycanlı gəncə xaricdə keyfiyyətli təhsil imkanı yaradır və nəticədə ölkəmizin insan kapitalının da güclənməsinə töhfə verir.

Azərbaycanda Təhsil Tələbə Krediti Fondu fəaliyyəti davam edir və çox uğurludur. Bu da maddi imkanı az olan tələbələrə təhsil haqqını ödəməkdə çox böyük yardım edir.

Çox maraqlı faktlardan biri odur ki, ötən il elmi məqalələrin, xüsusi ilə "Scopus/Web of Science", "Elsevier" data bazalarında azərbaycanlı alimlərin elmi məqalələrinin sayı iki dəfədən çox artmışdır.

Məktəb müəllimlərinin sertifikasiya prosesi çox uğurla davam edir. İlk dəfə olaraq Azərbaycan tarixində bütün doktorantura tələbələrinin təhsil haqqı dövlət hesabına ödənilmişdir.

Təmsil etdiyim Lənkəran şəhəri ötən il də həm Azərbaycanın, həm də türk dünyasının gənclər paytaxtı seçilmişdir. Bu proqramlar çərçivəsində silsilə tədbirlər, beynəlxalq layihələr və gənclərimizin asudə vaxtının keçirilməsi üçün bir neçə maraqlı tədbirlər keçirilmişdir.

Mən çıxışımın sonunda iki təklif vermək istərdim. Birinci təklif onunla bağlıdır ki, təhsil sahəsində aparılan ən uğurlu layihələrdən də biri ikili diplom proqramlarıdır. Azərbaycan universitetləri ilə xarici universitetlərin ikili diplom proqramları bizim universitetlərimizin imkanlarının təcrübəsinin, beynəlxalq biliklərin artırılmasına gətirib çıxarır. Mən çox istərdim ki, bu proqram davam etsin. Artıq birinci dövrü bitib. Bunun davam etdirilməsini məqsədəuyğun hesab edirəm.

İkinci təklifim də universitetlərimizdə tədqiqat fondlarının yaradılması ilə bağlıdır. Bizim universitetlərimiz ənənəvi olaraq təhsillə məşğuldurlar. Amma çox yaxşı olardı ki, universitetlərimizdə tədqiqat işləri də artsın və bunun üçün də tədqiqat fondlarının yaradılmasını məqsədəuyğun hesab edirəm.

Hörmətli həmkarlar, mən hesabatı dəstəkləyirəm. Hörmətli cənab Baş naziri, hökumət üzvlərini və digər həmkarları qarşıdan gələn bayramlar münasibəti ilə təbrik edirəm. Diqqətiniz üçün minnətdaram.

Sədrlik edən. Çox sağ olun.

İndi isə Əziz Ələkbərli. Buyurun.

Əziz Ələkbərli. Təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, hörmətli Baş nazir, hörmətli millət vəkilləri, hörmətli hökumət üzvləri. Çıxışlarda qeyd olunduğu kimi, 2024-cü il Azərbaycanımız üçün bir çox uğurlarla yadda qaldı. Birincisi, ilk dəfə ölkəmizin bütün suveren ərazilərində keçirilən Prezident seçkiləri, ikincisi, ilk dəfə bütün suveren ərazilərimizdə keçirilən parlament seçkiləri, üçüncüsü, Azərbaycanın dünya tarixinə möhür kimi vurulan COP29. Bunlar elə uğurlardır ki, Azərbaycanın 2024-cü il tarixindən danışıb təkrar olsa da, olmasa da, bu möhtəşəm hadisələri qeyd etməmək mümkün deyil. Qürurvericidir ki, bu tarixi yazan millətimizdir, dövlətimizdir, Prezidentimizdir. Ona görə də Nazirlər Kabinetinin hesabatına təkcə hökumətin hesabatı kimi baxmaq düzgün deyil. Bu bizim hər birimizin hesabatıdır, hər bir Azərbaycan vətəndaşının hesabatıdır. Bu hesabat üçün hər birimiz məsuliyyət daşıyırıq. Onun uğurlarında da hər birimizin payı var.

2024-cü il Qərbi Azərbaycan İcmasının fəaliyyətində

də uğurlu il olaraq tarixə düşmüşdür. 2024-cü ilin sentyabrında Milli Məclisin rəhbərliyinə ünvanladığımız müraciət öz həllini tapdı və Milli Məclisin sədri çox hörmətli Sahibə xanım Qafarovanın sərəncamı ilə 13 nəfər Milli Məclis üzvündən ibarət Qərbi Azərbaycana Qayıdış üzrə təşəbbüs qrupu yaradıldı və fəaliyyətə başladı.

Qərbi Azərbaycan İcması təkcə 2024-cü il ərzində Azərbaycana qarşı ədalətsiz mövqe tutan, Qərbi Azərbaycan həqiqətlərinə, Qərbi Azərbaycan qaçqınlarının doğma ocaqlarına qayıdış hüququna göz yuman ölkələrə və təşkilatlara ünvanlanmış 128 bəyanatla çıxış edib.

2023-cü ildə biz Qərbi Azərbaycan İcmasının 6 sənədinin BMT Baş Assambleyasının, Təhlükəsizlik Şurasının və İqtisadi və Sosial Şurasının rəsmi sənədləri kimi yayılmasına nail olmuşduq. 2024-cü ildə isə Qərbi Azərbaycan İcmasının daha 3 sənədinin BMT-nin həmin qurumlarının rəsmi sənədi kimi yayılmasına nail olduq. 2024-cü ildə Qərbi Azərbaycan İcmasının üzvləri BMT-nin, Avropa Parlamentinin, UNESCO-nun, digər beynəlxalq təşkilatların müxtəlif tədbirlərində iştirak və çıxış edərək icmanın tələblərini səsləndirmişlər. Bütün bunlar təkcə Qərbi Azərbaycan İcmasının deyil, ilk növbədə Azərbaycan dövlətinin, Azərbaycan diplomatiyasının, cənab Prezidentin xarici siyasətinin uğurlarıdır.

2024-cü ildə Qərbi Azərbaycan İcmasının ölkədaxili tədbirlərinin isə sayı-hesabı yoxdur. Təkcə belə bir faktı xatırladım ki, hər il 5 dekabr – Deportasiya Günündə keçirdiyimiz beynəlxalq konfransda əgər 2023-cü ildə 28 ölkədən 44 nümayəndə iştirak etmişdirsə, 2024-cü ildə 51 ölkədən 100-dən artıq nümayəndə iştirak etdi.

Hörmətli həmkarlar, mən Qərbi Azərbaycan İcmasının

fəaliyyəti ilə bağlı məsələləri ona görə xüsusi xatırlatdım ki, bu gün Qərbi Azərbaycana qayıdış ideyası bizim ümummilli hədəfimizdir. Bu, soydaşlarımızın beynəlxalq hüquqa söykənən tarixi-mənəvi haqqıdır, insan hüquqları məsələsidir. Cənab Prezidentin xüsusi diqqətində olan bu ideyanın təbliğində və təşviqində Nazirlər Kabineti həmişə yanımızda olmuşdur. Bunun üçün hörmətli Baş nazir Əli müəllim başda olmaqla bütün hökumət üzvlərinə icmamızın təşəkkürünü bildirirəm.

Sevindiricidir ki, Nazirlər Kabinetinin hesabatında bu məsələyə də müəyyən dərəcədə yer verilmişdir. Xüsusi ilə elm sahəsindən bəhs edilərkən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxtəlif institutlarında Qərbi Azərbaycanla bağlı şöbələrin yaradılmasına və gördüyü işlərə ayrıca yer ayrılmışdır. Amma respublikada Qərbi Azərbaycanla bağlı görülən işlər bunlarla bitmir. 2024-cü ildə bizim ali məktəblərimizdə Qərbi Azərbaycanla bağlı yeni araşdırma mərkəzləri açılıb, QHT Dövlət Dəstəyi Agentliyi, Ombudsman Aparatı, müxtəlif dövlət və qeyri-dövlət qurumları tərəfindən çoxlu layihələr həyata keçirilib. Xüsusi ilə Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi, Mədəniyyət Nazirliyi, digər qurumlar konkret işlər görüblər. Gələcəkdə Nazirlər Kabinetinin hesabatında bunlara daha geniş yer verilməsini təklif edirəm. Çünki müzakirə etdiyimiz bu hesabat görülən işlərin adi hesabatı deyil, həm də millətimizin və dövlətimizin 2024-cü il tarixinin salnaməsidir.

Fikirlərimi yekunlaşdıraraq bildirirəm ki, 2024-cü ildə respublikada hökumətin gördüyü işlər yüksək qiymətə layiqdir. Mən də bu hesabata səs verəcəyəm.

Çıxışımın sonunda hər kəsi qarşıdan gələn bayram-

larımız münasibəti ilə təbrik edirəm. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Jalə Əliyeva. Buyurun.

Jalə Əliyeva. Təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, hörmətli cənab Baş nazir, hökumət üzvləri, deputat həmkarlar və media nümayəndələri. Müzakirə etməkdə olduğumuz hesabat bir daha ölkəmizin inkişafından, cənab Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə hazırlanan iqtisadi inkişaf proqramlarının uğurlu icrasından xəbər verir. Bütün nailiyyətlərimizin arxasında xalqın həyat tərzinin durmadan yaxşılaşdırılmasını, ölkəmizi bölgənin və dünyanın ən əhəmiyyətli ölkəsinə çevirməyi hədəf götürən dəmir iradə siyasəti dayanır. Bu uğurlarla fəxr edirik və ölkə rəhbərinə sonsuz minnətdarlığımızı ifadə edirik.

Müstəqil Azərbaycan dövləti artıq dördüncü onilliyini – ən yeni tarixinin ən şanlı dövrünü yaşayır. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Milli Məclisin müzakirəsinə təqdim etdiyi hesabat ölkəmizin Prezidenti cənab İlham Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi bütün dövrlərdə, xüsusi ilə də son illərdə həyata keçirilən sosial islahatları və həmin islahatların konkret əməli nəticələrini əks etdirən dövlət sənədi kimi də vacib əhəmiyyətə malikdir.

Mən güclü Azərbaycan dövlətinin sosial-iqtisadi pasportu rolunu daşıyan bu mükəmməl sənədin – hesabatın hazırlanmasında, eyni zamanda, büdcə müzakirələri və Nazirlər Kabinetinin hesabatları zamanı səsləndirdiyimiz təkliflərin, o cümlədən yazılı müraciətlərimizin nəzərə alınaraq müsbət həllini tapmasında rolu və zəhməti olan hökumətimizə seçicilərimiz adından təşəkkürlərimi çatdırmaq istəyirəm.

Fürsətdən istifadə edərək deputatı olduğum Zərdab, Kürdəmir və Ucar rayonları üzrə son dövrdə görülən uğurlu işlərə bir daha hər birinizin diqqətini çəkmək istəyirəm. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə hazırlanan regionların sosial-iqtisadi inkişafı planı çərçivəsində həyata keçirilən qazlaşdırma işlərinin Zərdab rayonunda, o cümlədən rayonun Gəndəbil, Ağabağı və Alıcanlı kəndlərində sürətləndirilməsi və başa çatdırılması üçün etdiyimiz müraciət müsbət həllini tapıb. Nəticədə həmin kəndlər də qazlaşdırılaraq rayonun bütün ərazisi üzrə, sadəcə, bir kənd – Siləyli kəndi istisna olmaqla kəndlərin qazlaşdırılması işi tamamlanıb. Ucar rayonunun Lək kəndində köhnə qaz xətlərinin yenilənməsi işləri hazırda davam edir.

Həyata keçirilən uğurlu layihələrdən biri də Zərdab rayonunun Şahhüseynli kəndinin 834 hektar əkinəyararlı torpaq sahəsinin suvarılmasında mövcud olan problemlərin aradan qaldırılması ilə bağlıdır. Bu məsələ ilə bağlı yazılı və şifahi müraciətlərimiz nəzərə alınıb və 2023-cü ilin sentyabr ayında təmir işləri başladılıb. Əraziyə 2024-cü ilin aprel ayına qədər 2 kilometr beton kanal çəkilib.

Ötən ilin noyabr ayında Milli Məclisdə büdcə müzakirəsi zamanı layihənin ikinci hissəsi olan və əraziyə 3900 metr boru xəttinin çəkilməsini nəzərdə tutan inşaat işlərinin tezliklə başladılması ilə bağlı Nazirlər Kabinetinə etdiyimiz müraciət də öz müsbət həllini tapdı və qısa bir zamanda – 2024-cü il dekabr ayının 15-də artıq tikinti-bərpa işləri başladıldı. Hazırda 3900 metr su boru xətinin çəkilişi işləri sürətlə davam etdirilir.

Zərdab rayonunun yuxarı zona kəndlərində və yay mövsümündə Türyançayda su təminatını həyata keçirmək

məqsədi ilə 2024-cü ildən köhnə ÇTZ kanalının əsaslı təmiri başladılıb və hazırda işlər davam etdirilir.

Ucar rayonunun Lək, Xələc, Zərdab rayonunun isə Alıcanlı, Çallı, Məlikumudlu, Təzəkənd və Qoşaba kəndlərinin əkinəyararlı torpaqlarının suvarılmasında olan problemləri aradan qaldırmaq üçün Alıcanlı-1 nasos stansiyasında köhnə nasos yenisi ilə əvəz olunub, digər nasoslar isə əsaslı təmir edilib. Eyni zamanda, bu məqsədlə Qızlıq kanalının da əsaslı təmiri üçün layihə-smeta sənədləri hazırlanıb.

Ucar rayonunun Lək kəndinin 750 hektar əkinəyararlı pay torpaqlarının suvarılmasında olan problemlərin qismən aradan qaldırmaq məqsədi ilə Göyçay çayı üzərindəki dizel nasosu elektrik nasosu ilə əvəz edilib. Kürdəmir rayonunun Söyüdlər kəndi ərazisində qəzalı vəziyyətdə olan suötürücü latoklar yenilənib.

Zərdab rayonunun internet sisteminin ən müasir standartlarla yenidən qurulması işləri başladılıb və qısa müddətdə həm rayonun mərkəzi ərazisində, həm də bütün kəndlərdə işlər uğurla yekunlaşıb. Sadəcə, bir kənddə – Bəyimli kəndində hazırda işlər davam etdirilməkdədir.

Qəzalı vəziyyətdə olan Zərdab rayonunun Dəliquşçu kənd orta məktəbi üçün yeni məktəb tikintisinə başladılıb və hazırda işlər davam etdirilir. Odunla işləyən rayonun Şıxbağı tam orta məktəbi qazlaşdırılıb. 2024-cü ildə rayonun Körpükənd, Salahlı, Əlibəyli, Yuxarı Seyidlər məktəbləri təmir olunmuşdur. Rayonun Şahhüseynli kənd uşaq bağçasında isə təmir işləri davam etdirilir. 2025-ci ilin yanvar ayından şəhər 3 saylı və Böyük Dəkkə kənd uşaq bağçalarının təmirinə başlanılıb.

Rayonun Gəndəbil, Ağabağı, Şıxbağı və Nəzəralılı

kəndlərini mərkəzi yolla birləşdirən yol əsaslı təmir olunaraq 2024-cü ildə təhvil verilib.

Müraciətlərimizə həssaslıqla və diqqətlə yanaşaraq bütün bu sadaladığımız işlərin plana salınmasında və həyata keçirilməsində diqqətini və yardımlarını əsirgəməyən, cənab Prezident İlham Əliyevin tapşırıq və tövsiyələrinə layiqincə əməl edən bütün əlaqədar qurum və quruluşlara, hökumətimizin bütün üzvlərinə seçicilərimiz adından minnətdarlığımızı çatdırır, inkişafımızın, nailiyyətlərimizin bariz aynası olan bu mükəmməl sənədə səs verəcəyimi bildirirəm.

Mən də fürsətdən istifadə edərək qarşıdan gələn Novruz günləri münasibəti ilə başda dövlətimizin rəhbəri, xilaskar Prezident, müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev olmaqla hər birinizi, bütün hökumət üzvlərini, parlamentimizi, xalqımızı təbrik edirəm və uğurlarımızın davamını arzulayıram. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Sahib Alıyev. Buyurun.

Sahib Alıyev. Təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, cənab Baş nazir, dəyərli hökumət üzvləri və həmkarlar. Səlibçi zehniyyətlilər, hay məsələsini Yaxın Şərqdə və Qafqazda qarşıdurma yaratmaq üçün ortaya atanlar, 1878-ci ildə Berlin Konqresində bununla bağlı yekdil mövqe ortaya qoyan və aralarında böyük ziddiyyətlərin olmasına baxmayaraq, indinin özündə də bu yekdilliyi qoruyub saxlayanlar Qarabağ üzərində suverenliyin tam təminin nə demək olduğunun, təbii ki, yaxşı fərqindədirlər və buna görə də Azərbaycanın yaratdığı yeni geosiyasi reallığı elə də həzm etmək istəmirlər. Ancaq onların nə düşüncələrindən asılı olmayaraq, bütün Qarabağ üzərində

Pənahəli xandan üzü bəri heç zaman olmadığı qədər güclü, mütləq və şəriksiz suverenliyimizin daha da möhkəmləndirilməsi, onun əbədiliyinin təmini üçün nə lazımdır, edilməlidir və ötən il bu yöndə xeyli işlər görülüb. Fikrimcə, onların başında "Bakı sıçrayışı" adlandırılan konsensusun əldə edilməsi ilə yadda qalan COP29-un uğurla keçməsi gəlir. Cənab Prezidentin də dünənki qlobal forumda vurğuladığı kimi, Fransanın bu tədbiri boykot cəhdinin də, konfrans ərəfəsində ABŞ Dövlət Departamentinin Azərbaycana qarşı təşkil etdiyi media hücumlarının da əsl səbəbi məhz az öncə dediyimiz o həzm etməmədən irəli gəlirdi. Amma hədəflərinə çata bilmədilər.

Ümumiyyətlə, ötən il orta dəhlizin mərkəzi dəhlizə və türk dünyasının güc mərkəzlərindən birinə çevrilməsi istiqamətində də hökumətin atdığı addımlar təqdirəlayiqdir. Hökumətin ötən ilki fəaliyyətinə nəzər salarkən iki mühüm reallığı görməmək mümkünsüzdür. Onlardan biri prioritetlərin dəqiq müəyyənləşdirilməsi, digəri isə dörd qaydaya – borc, büdcə dayanıqlılığı, xərc və gəlir qaydalarına dayanan düzgün fiskal balansın yaradılmasıdır.

Təbii ki, çatışmazlıqlar da yox deyil və hökumət onların heç birindən tam sığortalanmayıb. Həmkarlarımız arasında iqtisadiyyat və maliyyə məsələləri üzrə ən yaxşı mütəxəssislərdən sayılan, üstəlik, idarəçilik təcrübəsi olanlar var ki, yəqin, bu haqda onlar fikir bildirəcəklər. Mənə görə isə, bütün yırtıcı güclərin üzlərindəki maskanı da çıxarıb atdıqları belə bir mürəkkəb dövrdə çeşidli çağırışların öhdəsindən uğurla gəlməyimizin əsas səbəbi düzgün seçim və lider faktoru ilə bağlıdır.

Cənab Baş nazirin çıxışında da vurğulandığı kimi, bəli, 2024-cü ildə ilk dəfə idi ki, müstəqil Azərbaycanda

Prezident və parlament seçkiləri Qarabağın hər yerində keçirilirdi. Tam məsuliyyəti ilə bildirirəm ki, dövlət başçısının ailəsi ilə birgə Xankəndidə qatıldığı ötən ilki Prezident seçkisi öz ədalətlilik dərəcəsinə görə ən azından çağdaş dövrdə dünyada keçirilənlərin hamısını kölgədə qoydu. Mən ədalətlilik sözünü ilk növbədə seçkinin ana südü kimi haqq edənin zəfər çalması ilə sonuclanmasını nəzərdə tutub işlədirəm. Bəli, bu, doğrudan da, bütün dünyada həsəd doğuracaq əsl səsvermə bayramı idi. Çünki bu xalq neçə əsrdir, üzləşdiyi ədalətsizliyi, Minsk qrupuna həmsədrlik edənlər başda olmaqla böyük güclərin qarşı çıxmalarına rəğmən, aradan qaldırmağı bacarmış bir liderə təkcə səs vermirdi, belə demək mümkündürsə, bu, həm də seçici minnətdarlığı və duası idi.

Bu gün qarşı tərəfin Azərbaycanın irəli sürdüyü sülh planı ilə, hələlik, sözdə də olsa, razılaşmasının, Paşinyanın röya Ermənistanın axtarışına son qoyaraq real Ermənistandan danışmasının arxasında onun öz istəyi deyil, dəmir yumruqlu liderimiz cənab İlham Əliyevin diktəsi durur. Bir tərəfdən, hərbi potensialımızın getdikcə artması, digər tərəfdən, Qarabağdakı quruculuq işləri, məsələn, Xankəndidə çağdaş standartlara cavab verən, ali təhsil müəssisəsi olaraq böyük perspektiv vəd edən universitetin açılması, tikiş fabrikinin işə düşməsi, gündən-günə gözəlləşən bu şəhərimizdə artıq minlərcə azərbaycanlının yaşaması öz sözünü deyir və bütün bunlar hökumətin ötən ilki fəaliyyətinin qənaətbəxşliliyinin ən gözəl göstəriciləridir.

Mən sonda Ağdaşdakı bəzi problemlərin həlli ilə bağlı ötən il bu salonda səsləndirdiyim xahişə operativ reaksiya verdiklərinə və onların həlli yönündə müəyyən tədbirlər gördüklərinə görə "Azəriqaz"ın, "Azərişıq"ın və Azərbay-

can Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin rəhbərlərinə təşəkkürümü bildirirəm. Ən böyük təşəkkür isə, əlbəttə, Ağdama səfərdən qayıdan kimi Ağdaşın 8 kəndini birləşdirən 30 kilometrlik yolun tikintisi ilə bağlı sərəncam imzalayan dövlət başçımıza düşür.

Ümid edirəm ki, hökumət bu il də rayonun qazlaşdırılması, elektrik təsərrüfatının yenidən qurulması, içməli su çatışmazlığının aradan qaldırılması, məktəblərin, eləcə də digər sosial obyektlərin əsaslı təmiri və çağdaş istilik sistemi təminatı yönündə ağdaşlıları sevindirəcək nəzərəçarpan addımlar atacaq. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, fasilə elan edilir. İşimizə saat 3-də davam edəcəyik.

(FASİLƏDƏN SONRA)

Sədrlik edən. Hörmətli həmkarlar, biz işimizə davam edirik. Çıxış edir Razi Nurullayev. Razi müəllim, buyurun.

Razi Nurullayev. Hörmətli xanım sədr, Baş nazir, hökumət üzvləri, həmkarlar və media nümayəndələri. Hesabatda səsləndirilən fikirlərin bir çox hissəsi ilə razıyam və geniş məruzəniz üçün təşəkkür edirəm.

İlk növbədə İmişli şəhərində iki qəzalı binanın təmiri ilə bağlı məktubuma müsbət cavab verdiyiniz üçün təşəkkürümü bildirirəm. Bu məsələyə operativ yanaşdınız. Sakinlər də sevinir və alqış edir. Hazırda İmişli şəhərinin 24 küçəsində işıqlandırma layihəsi də həyata keçirilib. Bu da çox əhəmiyyətlidir.

Təkliflərimi də səsləndirmək istəyirəm. Bizim iqti-

sadiyyatımız, əsasən, neft, qaz, bir sözlə, enerji ehtiyatları üzərində qurulub və ölkəmizin bu sahədə apardığı siyasəti uğurlu sayıram. İqtisadiyyatın digər sahələrində də daha böyük uğurlara nail olmaq və kütləvi iş yerləri yaratmaq mümkündür. Bir çox sahələrdə müsbət irəliləyişlər olsa da, iqtisadiyyatın bəzi sahələrində daha ciddi diqqətə ehtiyac yaranıb.

Ölkəmizdə ənənəvi olaraq toy, yas, tikinti və kənd təsərrüfatı ilə bağlıkütləvi iş yerləri yaradılıb. Bütövlükdə, işğaldan azad olunmuş əraziləri çıxmaq şərti ilə Azərbaycanın bütün ərazisi üzrə tikinti sahəsində ciddi çətinliklər var. Qanunların və qaydaların daha da sadələşdirilməsinə, tələb olunan prosedurların yüngülləşdirilməsinə və bu sahədə baş verən gecikmələrin qarşısının alınmasına, tikinti icazələrinin verilməsinə, tələb olunan zamanın bir neçə dəfə azaldılmasına ehtiyac var. Bu sahədə aparılacaq islahatlar on minlərcə yeni iş yerlərinin yaradılmasına imkan verər və əmlak bazarında qiymətlərin artmasının qarşısını alardı. Bu gün əmlak bazarında olan qiymətlər xalqımızın qazancı ilə tamamilə tərs mütənasibdir.

Sonuncu təklifim isə budur: Cənab Baş nazir, Siz ölkəmizin iqtisadi inkişafına nail olmaq üçün hökumət üzvləri ilə birlikdə çalışıb məqbul bildiyiniz addımları atırsınız. Cənab Baş nazir, yeni fikirlərə, ideyalara, fərqli təkliflərə daim ehtiyac var. Bunun üçün də Sizdən ölkəmizdə fəaliyyət göstərən iqtisadçı alimləri, mütəxəssisləri, maliyyəçiləri, sabiq hökumət üzvlərini, sabiq nazirləri, bu sahədə fəaliyyət göstərən digər əlaqədar insanları dəyirmi masa formatında qəbul edib dinləmənizi xahiş edirəm. Özümü də o tərkibdə görmək istərdim. Onların bir çoxu ilə görüşlərdə normal və xeyli mütərəqqi

təkliflərin olduğunu görürəm və inanıram ki, onların təklif və tövsiyələri də hökumətin həyata keçirdiyi sosial-iqtisadi siyasətə əhəmiyyətli dərəcədə töhfə vermiş olar. Ümid edirəm ki, bu təklifi dəyərləndirəcəksiniz.

Sonuncu vacib məsələni də demək istəyirəm. Bu, yenə də yerlərdə olan tikintilərlə bağlıdır. Keçən sessiyada bununla bağlı ətraflı çıxış etmişdim. İcra hakimiyyətləri bu sahədə səlahiyyətsiz bir quruma çevriliblər. Demək olar ki, bu sahədə icra hakimiyyətləri ilə heç bir problemi həll etmək mümkün olmur. Çünki onların xeyli səlahiyyətləri əllərindən alınıb və hər bir kiçik məsələ üçün mərkəzi icra orqanlarına müraciət etmək lazım gəlir. İcra hakimiyyətləri rayonlara cavabdehdir və zənnimcə, bütün səlahiyyətlər də onlarda olmalıdır ki, operativ şəkildə işləyə və rayonları inkişaf etdirə bilsinlər. Bu qədər mərkəzləşmə yerlərdə inkişafa əngəl yaradır və müəyyən problemlərin əmələ gəlməsinə səbəb olur.

Niyə kimsə kənddə, hətta saxladığı heyvana tövlə, çöl sahəsində müvəqqəti sığınacaq tikəndə icazəni Bakıdan almalı və aylarca cavab gözləməlidir? Bu, inkişafa ciddi maneçilik törədir. Həyətinə hasar çəkən, evinin sahəsini artırmaq, balaca bir köşk tikmək istəyənin icazəni Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsindən alması bir az absurd görünür. Bu qaydalar vətəndaşlar arasında ciddi narazılıq yaratmaqla bərabər, yerlərdə icra hakimiyyətləri və vətəndaşlarla səmərəli işləməyimizə də əngəl yaradır. Bu məsələdə mütləq şəkildə asanlaşdırmaya, yüngülləşdirməyə ehtiyac var. Rayonların inkişafını istəyiriksə, onların mərkəzdən asılılığı ciddi şəkildə azalmalıdır. Bu sahədə Sizdən kömək istəyirik, cənab Baş nazir. Təşəkkür edirəm, xanım sədr.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Zahid Oruc. Buyurun.

Zahid Oruc. Hörmətli sədr, hörmətli Baş nazir, dəyərli hökumət və Məclis üzvləri! 30 illiyini qələbə ilə qeyd etdiyimiz Konstitusiyamıza uyğun olaraq, Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il hesabatı müstəqillikdən sonra ilk dəfə işğala, soyqırıma və köçkünlüyə deyil, bütövlüyə həsr olunub. Milli Məclis hökumətin ötən ilki fəaliyyətinə qiymət verərkən Ukraynada davam edən 3 illik müharibənin və dünyada artan hərbi-siyasi qütbləşmənin ağır fəsadlarını nəzərə almadan keçə bilməz. Yəni istənilən hakimiyyətin fəaliyyəti yalnız büdcə öhdəlikləri, maliyyə və iqtisadiyyatının tənzimlənməsi ilə məhdudlaşmır. Qonşuları embarqoya məruz qalan regionda tək sanksiyasız ölkə və heç bir dövlətin forpost olmaması ilə müəyyənləşir. Beləliklə, hesabat siyasi mahiyyətli mühüm dövlət sənədidir. Dövlətimizin ötən il ən böyük uğuru ABŞ və Avropa Birliyinin sərt sanksiya hədələri, qlobal medianın hücumları ilə qələbəmizi əlimizdən almaq olmadıqda onu ləkələmək cəhdinin iflası, o cümlədən Ağ evin diktəsi ilə sülh müharibəsinin imzalanmamasıdır. Əksinə, ötən ilin ikinci yarısında danışıqlarda vasitəçilər prosesdən uzaqlaşdırıldılar. Nəhayət, dünən sülh müqaviləsinin tam hazırlığının bəyanı sübut edir ki, tarixdə ilk dəfə Prezident İlham Əliyev qələbəmizi sülh müharibəsinə köçürməyi, bunu Ermənistana qəbul etdirməyi bacarıb.

Dünya dövlətlərinin müsbət reaksiyası, Türkiyənin sazişi alqışlaması tarixi dəyişikliklərdən xəbər verir. Anlaşma harada imzalansa belə, tarixə "Əliyevin Zəfər müqaviləsi" tək düşəcək. Hesabatda bir nömrəli məsələ ötən ildə təhlükəsizliyimizin təmin olunmasıdır. Ordumuz

müharibədən əvvəlki dövrdən daha da güclüdür və təkcə ərazilərimizdə deyil, müttəfiqlərlə birgə xarici məkanlarda da hərbi əməliyyatlar aparmaq iqtidarındadır.

Hesabatda Böyük Qayıdışa həsr olunan 15 səhifəlik bölmə qalibiyyət təqvimində ayrı bir fəsildir, yeni vətən quruculuğudur. Dünyada heç bir hökumət xarici yardımlar olmadan yüz minlərcə insanını doğma torpaqlarına qaytarmır. Ən böyük insan haqları hadisəsi qayıdışdır. Avropa dövlətləri bir zəngilanlıya, şuşalıya ev, kənd, məktəb tikməyincə bizim nəzərimizdə demokratik, humanist və ədalətli sayıla bilməzlər.

Hesabatda əksini tapan bir neçə məsələyə diqqət çəkmək istərdik. Əmək bazarında dinamik dəyişikliklərlə bağlı sənəddə qeyd olunur ki, müqaviləsinə xitam verilən işçilərin sayı 2022-ci ildə 780 min, 2023-cü ildə 872 min, 2024-cü ildə 999 min nəfər təşkil edib. Lakin əmək müqaviləsi bağlayanların sayı müvafiq olaraq 1 milyon 73 min, 972 min və nəhayət, ötən il 1 milyon 169 min nəfər olub. Əlbəttə, ötən il müsbət saldo nəticəsində 170 min nəfər üçün xeyli iş yeri açılıb. Lakin söhbət muzdlu işləyənlərdən gedir və bir şəxsin bir neçə yerdə müqavilə imzalamasını nəzərə alsaq, 1 ildə bağlanan iş yerlərinin səbəblərinin coğrafi və sahələr üzrə paylanmasını, ləğv olunmağa məcbur qalıb yenidən yaradılanları təhlil etməliyik. Dünyada müəssisələr də insanlar kimidir. 5-10-50 illik müddət 1 iş yerinin uzunömürlülüyü ilə ölçülür.

Neft hasilatının azalmasının qarşısını almaq üçün Prezidentin tapşırığı ilə və hörmətli cənab Baş nazirin rəhbərliyi ilə keçirilən müşavirələr böyük nikbinlik yaradır. İndi dünya enerji bazarında qiymətlər tədricən düşür. Ötən il neft gəlirlərimiz 1,65 milyard dollar azalıb.

Lakin qazın hasilatı və ixracı itkiləri müəyyən qədər qarşılayır. Digər tərəfdən, əsas strateji sərvətimizi emal edən zavodda martın 5-də baş verən yanğının üzə çıxardığı vəziyyət narahatlıq doğurur.

Söhbət ildə 6 milyon tona yaxın neftin emalından və daxildə sənayedə vətəndaşlar tərəfindən istehlakından gedir. Dövlət təhlükəsizlik orqanlarının hərtərəfli araşdırmaları belə bir inam yaradır ki, hökumət neft sektorundakı prosesləri tam nəzarətdə saxlayır. Sənəddə sənaye məhsulunun 83 faizinin Bakıda istehsal olunduğu qeyd olunur. Başadüşüləndir. Söhbət neftin 278 illik hökmranlığından gedir. Sənayenin coğrafiyasını bölgələrə dəyişməsək, əhalinin paytaxtın əmək, mənzil və nəqliyyat sferasında sıxlığı azalmayacaq.

Hesabat zamanı kommunal tariflərdən bəhs olunarkən bir məqam həmişə unudulur. Əlbəttə, mənzil fondunun yenilənməsi alqışa layiqdir. Lakin tikinti şirkətləri vətəndaşları ömürlük kirayəçiyə çeviriblər. Qanuna görə, tikilən binalar istismara qəbul olunur, çıxarışlar alınır, sonra 6 ay ərzində mənzil mülkiyyətçilərinin müştərək cəmiyyəti yaradılır və rəsmən qeydiyyatdan keçərək binaların idarəetmə strukturu və ödənişlərin miqdarı müəyyənləşir. İndi elə şəhərciklər var ki, aylıq tariflər bir kvadratmetr üçün bir manata yaxındır. Əvəzində MTK-ların öhdəliklərinə tələb və meyarlar yoxdur.

Digər bir məsələ TEKNOFEST-ə heç bir inzibati qərar olmadan yüz minlərcə gəncimizin qatılmasıdır. Deməli, Səlcuq bayraqdarlar millətimizin içərisində var. Yetər ki, startaplara meydan verilsin. Azərbaycan Elm fondunun vəsaitləri 2010-cu ildəki 7 milyondan ötən ilki 3 milyona qədər azalıb. Səbəb: hökumət, dövlət bunu azaltmayıb,

sadəcə, vəsaitlərin hər il yarısına qədərinin geri qayıtmasıdır. Yüzlərcə gəncin rəqəmsal bilikləri var, onlar pilotsuz “akınçıları” və “əkinçiləri” özləri yarada bilərlər. Biz iqtisadi, siyasi suverenliyimizi qazanmışıq, texnoloji suverenlik də hədəfimiz olmalıdır.

İki tədqiqatəsaslı universitetinin yaradılmasına dair fərmanın vaxtı 2026-cı ildə başa çatır. OECD ölkələrində əhalinin 1000 nəfərinə düşən alim və tədqiqatçıların sayı 10-dan yuxarı olduqda ölkə inkişaf etmiş sayılır. Sual sadədir: hökumət ixtisaslı kadrları haradan alır? Qarabağdan sonra ən böyük milli hədəfimiz peşəkar kadr məsələsi ola bilər. ABŞ-da yaradılan Hökumətin Səmərəliliyi Departamenti inqilabi qərarları, kütləvi ixtisarları, işçilərin hər həftə hesabat verməsini və bürokratik sistemi zəiflətməyə ona görə bacarır ki, əmək bazarında təklif tələbi üç dəfə üstələyir. Lakin ölkəmizdə ixtisaslı kadrlara ehtiyac neft hasilatının azalması və birjalarda dəyişən enerji qiymətlərini kompensə edə biləcək yeganə resurs ola bilər.

Yekunda bir daha vurğulayaq ki, cənab Prezident hökumətimizə etimad göstərir və parlamentarilər üçün də bu, xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bir daha parlamentlə açıq əməkdaşlıq və səmimi münasibətə görə hörmətli Baş nazirə hörmətimizi ifadə edir, hökumətin ötən ilki fəaliyyətini məqbul sayır, müsbət səs verəcəyimizi və uğurlar dilədiyimizi bildirmək istəyirik. Sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Hicran Hüseynova. Buyurun.

Hicran Hüseynova. Hörmətli xanım sədr, hörmətli Baş Nazir, hökumət nümayəndələri, hörmətli həmkarlar və media nümayəndələri. Hörmətli Baş nazir Əli müəllimin

ətraflı çıxışı və yüksək səviyyədə hazırlanan hesabat, sadəcə, məlumatlardan ibarət sənəd deyil. Bu, Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə Nazirlər Kabinetinin və hökumət orqanlarının il ərzindəki aktiv və davamlı fəaliyyətinin nəticəsidir. Biz bu uğurları dövlət başçısının keçirdiyi müşavirələrdə, Baş nazirin rəhbərliyi ilə keçirilən iclaslarda əyani şəkildə görmüşük. Elə bu hesabatda qarşıya qoyulan məqsədlərə çatmaq üçün görülən işlərin təsviri çox aydın şəkildə verilir. Hesabatda bütün sahələr üzrə, o cümlədən ailə, qadın və uşaq məsələləri üzrə əldə olunan nəticələr, dəqiq statistik göstəricilər əks olunur. İl ərzində ailələrin, valideynlərin, uşaqların internet təhlükəsizliyi, reproduktiv sağlamlıq, sağlam həyat tərzinin təbliği, ailədaxili mübahisələrin həlli ilə bağlı mediasiya xidmətlərinin tətbiqinin genişləndirilməsi, erkən nikah və qohum nikahlarının qarşısının alınması, qadın hüquqları, gender problemləri, uşaq hüquqları sahəsində çox geniş formatda seminar və konfranslar keçirilib.

2024-cü il ərzində işğaldan azad edilmiş ərazilərdə məskunlaşan ailələrlə və uşaqlarla psixososial işin təşkili layihəsi çərçivəsində Füzuli, Zəngilan və Laçın rayonlarında 300 nəfərin iştirakı ilə təlimlər keçirilmişdir. Hesabatda bütün bu tədbirlər daha geniş təsvir olunur. Biz bu sahədə görülən işlərin nə qədər genişmiqyaslı olduğunu görürük.

Qeyd etmək lazımdır ki, qanunvericilikdə ailə institutunun möhkəmləndirilməsi, qadın və uşaq hüquqlarının müdafiəsi sahəsində çox mühüm əlavə və dəyişikliklər edilir. Bu da həmin istiqamətlərdə görülən işlərə öz mühüm təsirini göstərir. Mən xüsusi ilə qeyd etmək istəyirəm ki, bu məsələlər Prezident İlham Əliyevin və respubli-

kanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın daim diqqətindədir. Qadınların məşğulluğu, onların müxtəlif sosial layihələrə cəlb edilməsi, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafında qadınların iştirakının artırılması hər zaman aktualdır.

2024-cü ildə işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması, bərpası və ölkə iqtisadiyyatına reinteqrasiyası istiqamətində işlər sürətlə davam edib. Bütün istiqamətlər üzrə nəzərdə tutulmuş proqramlar yüksək səviyyədə icra olunub. Beynəlxalq nüfuzumuz, hərbi gücümüz əhəmiyyətli dərəcədə artır. Xüsusi ilə vurğulamaq istərdim ki, dünyada baş verən proseslər fonunda Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi balanslı və praqmatik siyasət həm əhalinin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılmasına, həm də dövlətimizin daha da güclənməsinə öz mühüm və müsbət təsirini göstərir.

Mən bir daha başda Baş nazir hörmətli Əli müəllim olmaqla Nazirlər Kabinetinə, müvafiq nazirliklərə peşəkar səviyyədə hesabat təqdim etdiklərinə görə təşəkkür edirəm. Əlbəttə ki, bu sənədə səs verəcəyəm.

Mən də təbriklərə qoşularaq həm ümumxalq Novruz, həm də müqəddəs Ramazan bayramı münasibəti ilə xalqımızı təbrik edirəm, can sağlığı, ruzi-bərəkət, sülh və firavanlıq arzulayıram.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Sadiq Qurbanov. Buyurun.

Sadiq Qurbanov. Dəyərli Sahibə xanım, hörmətli Baş nazir, millət vəkilləri və hökumət üzvləri. Öncə qeyd edim ki, “Konstitusiya və Suverenlik İli”ndə müzakirə etdiyimiz Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatına dəstəyimi ifadə edir və

səs verəcəyimi bildirirəm. Çünki bu hesabatda göstərilən uğurlar cənab Prezidentimiz İlham Əliyevin çox səmərəli idarəçilik keyfiyyətlərinin, düşünülmüş, bir-birini tamamlayan və bir-birini gücləndirən iqtisadi, sosial, hüquqi, humanitar, ekoloji siyasətinin uğurlu tətbiqinin nəticəsidir.

Uğurlarının təməlində isə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasi kursunun davamlılığının dayandığını qeyd etməliyik. Unutmamalıyıq ki, dahi rəhbərin uzaqgörən və müdrik siyasəti sayəsində ölkəmiz bu gün azad, müstəqil və güclüdür. Hələ 30 il əvvəl xalqımız Heydər Əliyev zəkasının süzgəcindən keçən, dünyanın ən demokratik, tarixi reallıqlara uyğun, insani dəyəri bütün prinsiplərin mərkəzində saxlayan konstitusiyasını qəbul etmişdir.

Sosial dövlət prinsipinə əsaslanan Azərbaycan Konstitusiyası vətəndaşların rifahına yönəlib və vətəndaşın ləyaqətinin toxunulmaz olduğunu və dövlətin bu ləyaqətin qorunmasına cavabdehliyini qeyd edərək onların sosial təminat hüquqlarını açıq şəkildə müdafiə edir.

Hər bir vətəndaşın Prezidenti olmağı qarşısına məqsəd qoyan cənab İlham Əliyevin apardığı məqsədyönlü siyasət suveren Azərbaycana şanlı tariximizin ən uğurlu illərini yaşatmaqla onu bütün sahələrdə regionun, eyni zamanda, dünyanın aparıcı dövlətinə çevirib. Dünyada ən irimiqyaslı və mötəbər COP29 kimi bir tədbirin keçirilməsi də buna bariz nümunədir. Eyni zamanda, Şərq–Qərb və Şimal–Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin inkişaf etdirilməsi Azərbaycanın strateji və etibarlı dövlət kimi nüfuzunun artmasına xidmət etmişdir.

Hesabatda təqdim olunan iqtisadi göstəricilər, əks

olunan rəqəmlər milli səviyyədə siyasi sabitliyin və təhlükəsizliyin qorunub saxlanmasını, möhkəmləndirilməsini ifadə etməklə, həm də iqtisadiyyatın inkişafını, xalqın mənəvi irsinin qorunmasını, dirçəldilməsini də özündə ehtiva edir.

Sosial-iqtisadi göstəricilər barədə çox danışmaq istəmirəm. Cənab Prezidentimizin də qeyd etdiyi kimi, "2024-cü il iqtisadi inkişaf baxımından uğurlu il olmuşdur və Azərbaycan iqtisadiyyatı inkişaf etmişdir. Əgər dünya iqtisadiyyatının artım templərinə və inkişaf etmiş ölkələrin inkişafına, yaxud da tənəzzülünə nəzər salsaq, görərik ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı uğurla inkişaf edib".

Ümumi daxili məhsul istehsalının 2023-cü ilə nisbətdə 4,1 faiz artımı, qeyri-neft sektorunda iqtisadi fəallığın təmin edilməsi, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə yenidənqurma işlərinin aparılması, bərpası və ölkə iqtisadiyyatına reinteqrasiyası istiqamətində görülən işlər isə xüsusi qürurvericidir. Qeyd etmək istərdim ki, adambaşına düşən ümumi daxili məhsulun həcmi iqtisadiyyatın vəziyyətini, son nəticədə dövlətin, ordunun gücünü, əhalinin sosial vəziyyətini əks etdirirsə, onun strukturu, illik artımı və ümumi daxili məhsula nisbəti isə ölkənin strateji hədəflərindən irəli gəlməklə, dövlət siyasətini və iqtisadiyyatın inkişaf istiqamətini əks etdirir. Bu mənada sənaye sahəsinin ümumi daxili məhsulda payının 36 faizə çatması ölkəmizin inkişaf etmiş sənaye ölkəsi kimi güclənməsini əks etdirir. Turizmin 2023-cü ilə nisbətən 13 faiz artaraq son nəticədə ümumi daxili məhsulda payının 2,4 faizə çatması ölkəmizin beynəlxalq imicinin formalaşması və cəlbediciliyinin göstəricisidir. Bunu rəqəmsal sektor barədə də deyə bilərik.

Profilimizə uyğun olaraq, enerji siyasətinin həyata keçirilməsi haqqında da bir neçə kəlmə söz demək istərdim. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan enerji istehsalı və infrastrukturunun inkişafı sahəsində dünyada özünü əsas oyunçu kimi uğurla təsdiq edib, enerji ehtiyatlarını əhəmiyyətli dərəcədə inkişaf etdirib və şaxələndirib, regionun enerji təhlükəsizliyinə və sabitliyinə töhfə verib, ölkənin qlobal enerji birliyinə inteqrasiyasını təmin edib.

Energetika sahəsində siyasətin uğurlu olmasının, qlobal strateji düşüncə və planlaşdırmaya əsaslanmasının bir sübutu da ondadır ki, Azərbaycan Aralıq dənizində qaz yatağının işlənməsi üçün yaradılan beynəlxalq konsorsiumda "Chevron" kimi bir nəhənglə biryerdə iştirak edəcək. Biz də Milli Məclis üzvləri olaraq ölkədə aparılan bütün iqtisadi siyasəti dəstəkləyir, fəaliyyətimizdə hökumətin nəzərdə tutduğu işlərin həyata keçirilməsi üçün qanunvericilik bazasının möhkəmlənməsinə də çalışırıq.

Hökumət üzvlərinin diqqətinə çatdırmaq istərdim ki, bir neçə gün öncə, martın 3-də hörmətli sədrimiz Sahibə xanım Qafarovanın tövsiyəsi ilə Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya komitəsi olaraq "Enerji səmərəliliyi: nəticələr və gözləntilər" mövzusunda hökumətin tərkibinə daxil olan aidiyyəti qurumların və elm adamlarının iştirakı ilə ətraflı ictimai müzakirə keçirdik. Prezident Aparatının və Nazirlər Kabinetinin səlahiyyətli nümayəndələrinin bu müzakirələrdə iştirakı vahid dövlət siyasətinin, eyni zamanda, hakimiyyət qolları arasındakı möhkəm iş birliyinin göstəricisi kimi qiymətləndirilməlidir.

Bizə nəfis şəkildə təqdim olunan hesabatın son səhifələrində komitəmizin qaldırdığı və 2024-cü ilin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" olduğunu nəzərə alaraq,

ekoloji sahəyə diqqətin daha da artırılması, ekoloji fəlakət yaşayan Hacıqabul gölünün qismən və ya mərhələli şəkildə bərpa edilməsinə diqqətin yetirilməsi, kənd təsərrüfatı sahələrində əkin suyu ilə təminat problemlərinin aradan qaldırılması kimi məsələlərə diqqətlə yanaşıb həll etdiyiniz və cavablandırdığınız üçün isə, cənab Baş nazir, Sizə ayrıca təşəkkür edirəm. Təmsil etdiyim Salyan rayonu üzrə problemləri burada səsləndirməyəcəm. Sadəcə olaraq, mətnə əlavə edib hökumətə göndərəcəyəm.

Hesabat mükəmməl hazırlanıb. Bunun üçün Baş nazirimiz Əli müəllim Əsədova və hökumət üzvlərinə bir daha minnətdarlığımı bildirirəm və uğurlar arzu edirəm. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun, Sadiq müəllim.

İlham Məmmədov. Buyurun.

İlham Məmmədov. Hörmətli xanım sədr, söz verdiyiniz üçün çox olun. Hörmətli xanım sədr, hörmətli cənab Baş nazir, hörmətli Hökumət üzvləri, deputat həmkarlarım. 2024-cü il üçün hökumətin fəaliyyəti ölkəmizin bir daha uğurlu inkişafının təntənəsi və yeni dövrün başlanğıcının əsası olmuşdur. Hesabatla yaxından tanış olmuşam. Bildirmək istəyirəm ki, Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildəki fəaliyyəti haqqında hesabata səs verəcəyəm, deputat həmkarlarımı da buna səsləyirəm. Fikirlərimi bir neçə arqumentlə nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm.

Hörmətli xanım sədr, hörmətli həmkarlar, heç şübhəsiz ki, 2024-cü ilin ən böyük uğuru 20 il ərzində Azərbaycanı qüdrətli dövlətə çevirən, ən müqəddəs arzumuz olan Qarabağımızı işğaldan azad edən möhtərəm cənab Prezidentimiz İlham Əliyevə xalqımızın növbəti dəfə ehtiram və etimad göstərərək onu yenidən Prezident seçməsi oldu.

Bu, artıq 2024-cü ilin ilk günlərində yeni dövrün başlanğıcı kimi xalqımızın şərəf tarixinə yazıldı. 2024-cü ildə Azərbaycan dünyanın bir nömrəli beynəlxalq tədbiri olan COP29-a layiqli ev sahibliyi etməklə təşəbbüskar və nümunəvi təşkilatçılıq modelini ortaya qoyan dövlət kimi nüfuz və etimadını möhkəmləndirdi, ölkədə isə infrastrukturların ən müasir beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmasına gətirib çıxardı. Bu fikrimi davam etdirərək bildirmək istəyirəm ki, möhtərəm cənab Prezidentimiz İlham Əliyev və onunla çiyin-çiyinə yorulmadan xalqı üçün çalışan, ən yaxın silahdaşı olan Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti xanım Mehriban Əliyevanın müəyyən etdiyi modern, dinamik inkişaf yolu artıq bir çox parametrlər üzrə ölkəmizi inkişaf etməkdə olan ölkələr sırasından gələcəkdə inkişaf etmiş ölkələr sırasına çıxarmağa hazırlanıbdır.

2024-cü ildə əhalinin sağlamlığının qorunması sahəsində də çox uğurlu işlər görülmüşdür. Hesabat məruzəsindən də aydın olur ki, il ərzində icbari tibbi sığorta xətti ilə tibb müəssisələrinə 5 milyon 236 min vətəndaşımız 24 milyondan çox müraciət etmişdir. Yəni ölkə əhalisinin 50 faizi. 2024-cü ildə tibbi xidmət zərfi 3315 xidmət zərfinə çatdırılmışdır. Yeni xidmət zərflərinin də əlavə olunması istiqamətində uğurlu işlər aparılır. Əlbəttə, bu, ölkə rəhbərliyinin bilavasitə siyasi iradəsinin nəticəsi olan icbari tibbi sığortanın qısa zaman ərzində bütün ölkə üzrə uğurla tətbiq olunmasının nəticəsidir. Bu gün maliyyə tutumu çox yüksək olan və icrası mürəkkəb olan tibbi əməliyyatlar belə əlçatandır və regionlarda da uğurla icra olunur.

Hörmətli xanım sədr, hörmətli deputat həmkarlarım, 2024-cü ildə ayrı-ayrı sahələrdəki yüksək inkişaf özünü

regionların sosial-iqtisadi inkişafında da yüksək səviyyədə əks etdirmişdir. Elə bu yüksək qiyməti dəyərləndirmək üçün mən təmsil olunduğum Yevlax şəhərində görülən işləri qeyd edərək hökumətin uğurlu fəaliyyətini bu ali kürsüdən xalqımızın da nəzərinə çatdırmaq istəyirəm. Belə ki, Yevlax şəhəri üçün xarakterik olan bir nömrəli problemlərdən biri olan əhalinin mənzillə təmin olunması sahəsində Yevlaxda uğurla layihə həyata keçirilib. Yəni Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyi tərəfindən Yevlaxda 6 yaşayış binası 7 mərtəbəli olmaqla 329 mənzil və digər infrastruktur obyektlərindən ibarət yaşayış kompleksində işlər davam etdirilir. Bu, hesabatda da öz əksini yüksək səviyyədə tapmışdır.

Bu il Azərbaycanda keçiriləcək III MDB İdman Oyunlarına Gəncə ilə yanaşı, digər 6 şəhərdə də ev sahibliyi ediləcək ki, o şəhərlərdən biri də məhz Yevlax şəhəridir. Bunun üçün də möhtərəm cənab Prezidentimizin diqqəti, qayğısı və hökumətin bu işə fəal müdaxiləsi ilə Yevlaxda Olimpiya İdman Kompleksində tikinti işləri uğurla davam etdirilir. Bu, təxminən 4 hektardan böyük bir ərazini əhatə edir.

Heydər Əliyev Sarayının müasir şəkildə əsaslı təmiri davam etdirilir. Bu, yevlaxlıların əlamətdar günlərini qeyd etdiyi və Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin adını daşıyan ən müasir bir saray olacaqdır. İşlər uğurla davam etdirilir. 2024-cü ildə Yevlax şəhərinin prospekt və küçələrində ümumi uzunluğu 25 kilometr olan asfalt örtüyü vurulubdur. Bununla yanaşı, şəhərin prospekt və küçələrində ümumi uzunluğu 24 kilometr olan “Philips” işıqlandırma sistemi quraşdırılıb. Təbii ki, bu özlüyündə də həmin küçə və prospektlərdə yeni parkların, yeni xiyabanların

salınmasına gətirib çıxarmışdır.

Sutəmizləyici qurğuların tikintisi yekunlaşır, Heydər Əliyev Mərkəzi artıq təmirə başlamaq üzrədir. 5 nömrəli şəhər orta məktəbi sökülüb və artıq yenidən müasir şəkildə tikilib. "Azərenerji" tərəfindən 110 kilovatlıq yarımstansiyada və 35\10 kilovatlıq Aran yarımstansiyasında yenidənqurma işləri davam etdirilir. Əhali dayanıqlı enerji ilə təmin ediləcəkdir.

Yevlaxda görülən bu işlər həm də Azərbaycanın inkişaf reallığıdır. Mən yaranmış fürsətdən də istifadə edərək yevlaxlıların, seçicilərimin bir xahişini də burada səsləndirmək istəyirəm. Hörmətli seçicilərim Yevlax şəhərinə göstərdiyi bu diqqət və qayğıya, Azərbaycan naminə göstərdiyi fədakarlığa görə möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevə xoş salamlarını, hörmət və ehtiramlarını çatdırmağımı məndən xahiş etdilər. Mən Konstitusiya və Suverenlik İli olan bu ildə hökumətə əldə olunan uğurlar üzərində yeni zirvələr arzu edirəm.

Fürsətdən istifadə edərək mən də deputat həmkarlarımızın təbriklərinə qoşuluram, möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyev və Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti xanım Mehriban Əliyeva başda olmaqla bütün Azərbaycan xalqını milli-mənəvi dəyərlərimizi özündə yaşadan Novruz Bayramı və Ramazan Bayramı münasibəti ilə təbrik edirəm, xalqımıza firavanlıq, xoşbəxtlik, ölkəmizə isə yeni inkişaf yolunda uğurlar arzulayıram. Qeyd edim ki, biz yüksək səviyyədə hazırlanmış bu hesabatda hər şeyi görürük. Arzu edirəm ki, hörmətli Baş nazir Əli müəllimin rəhbərliyi ilə 2025-ci ildəki uğurlar bundan da yüksək zirvələrdə olsun. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Fazil Mustafa. Buyurun, Fazil müəllim.

Fazil Mustafa. Hörmətli xanım sədr, hörmətli millət vəkilləri, hörmətli cənab Baş nazir və hökumət üzvləri, media nümayəndələri. Hesab edirəm ki, hökumətin fəaliyyətini qiymətləndirmək üçün çox sayda statistik rəqəmlərdən və görülən işlərdən danışmaqdan daha çox bir meyarı əsas götürmək lazımdır. Beynəlxalq hüququn iflasa uğradığı dünyada Azərbaycanı təhlükəsizlik və sabitlik adasına çevirməkdən böyük iş yoxdur. Hökumət bu işi bacardığına görə uğurlu sayıla bilər. Hesabatda bütün məsələlərə kifayət qədər toxunulubdur. Ən müsbət tərəflərdən biri yenə də ənənəni davam etdirməkdir. Bu nə ənənədir? Millət vəkillərinin burada qaldırdığı problem-lərin hər birinin cavabı ayrı-ayrılıqda bu hesabatda yer alıb. Təbii ki, cavabın qane edən və qane etməyən tərəfləri ola bilər. Əsas məsələ burada həssaslıqla səsləndirilən fikirlərə yanaşmaqdır. Bu da müsbət tendensiya kimi qiymətləndirilməlidir.

Burada hökumətin gördüyü işlərin əsasını görmək üçün ötən il Azərbaycanda keçirilən tədbirlərin xarakterinə baxsaq, kifayət edər. Bu tədbirlərdən, xüsusi ilə COP29 kimi qlobal bir tədbirin Azərbaycanda uğurla həyata keçirilməsi hökumətin nə qədər qabiliyyətli olduğunu və beynəlxalq səviyyəli təbirlərə ev sahibliyi etmək gücünü ortaya qoyur. Bu, Azərbaycanın nüfuzu üçün olduqca vacibdir. Mən hələ digər tədbirləri vaxta görə sadalamaq istəmirəm.

Burada əsas məsələlər qeyd olundu. Səslənən fikirlərin böyük əksəriyyəti ilə razıyam. Mən başqa vacib bir problemə toxunmaq istəyirəm. Millət vəkili seçildiyim

Sabunçu rayonu ərazisində ən vacib, aktual problem var ki, bununla bağlı bizə vətəndaşlar tərəfindən çox sayda şikayət daxil olur. Hörmətli Baş nazirimiz Əli müəllim çıxışında qeyd etdi ki, qəzalı binalarla bağlı 50 milyon manat vəsait ayrılıbdır. Bu sahədə, təbii ki, hökumət tərəfindən müəyyən işlər görülür və yəqin, irəlidə də görüləcəkdir. Qeyd etmək istəyirəm ki, Sabunçu qəsəbəsində, ümumiyyətlə, rayon ərazisindəki bütün qəsəbələrdə XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəllərində inşa edilmiş yüzlərcə yaşayış binası var. Bu binaların böyük əksəriyyətinin istismar müddəti keçdiyinə görə onlar yaşamaq üçün uyğun şəraitdə deyil. Bakıxanov və Sabunçu qəsəbələrində təqribən 230 qəzalı bina mövcuddur. Bunlardan yalnız 47 çoxmənzilli binanın Fövqəladə Hallar Nazirliyinin müvafiq aktları əsasında qəzalı vəziyyətdə olduğunu təsdiq edən akt tərtib olunmuşdur. Digərləri ilə əlaqədar isə akt tərtib etmək müəyyən dərəcədə çətinlik yaradır. Çünki bunların ayrı həll olunması üçün müraciət, vəsait olmalıdır. Amma bu da bir reallıqdır ki, icra hakimiyyətlərində belə bir vəsait nəzərdə tutulmadığına görə bunu gerçəkləşdirmək olmur. Amma bu binaların hamısında Azərbaycan vətəndaşları yaşayır. Sabah hansı isə bir hadisə baş verəndə biz sonradan onun peşmançılığını çəkməyək deyə, indidən bu problemin həlli istiqamətində ciddi fəaliyyət göstərməliyik.

Təsəvvür edin, 174 qəzalı vəziyyətdə olan iki və üçmərtəbəli çox sayda binanın sakinləri gözləyirlər ki, hansı isə formada bu məsələyə əncam çəkilsin. Fikrimcə, bu məsələdə problem nədədir? Sahibkarların bu prosesə cəlb olunması. Onlarca sahibkar bizə müraciət edir ki, vəsaitim var, mən söküb tikə bilərəm. Amma buna imkan

verilməlidir və stimullaşdırılmalıdır. Əgər belə bir stimullaşdırma varsa, bu problem kökündən həll oluna bilər. Çünki dövlətin büdcəsi hesabına biz Qarabağı bərpa edirik. Yüzlərcə problemimiz var. Bu prosesə sahibkarların geniş şəkildə və maneəsiz cəlb olunması zəruridir. Təsəvvür edin ki, hətta sökülən, qəzalı evlərdə belə yaşayan vətəndaşa 1300 manat civarında vəsait verilir. Üçotaqlı mənzildə yaşayan vətəndaş üçotaqlı mənzil almaq imkanını əldə edə bilmir. Çünki ona verilən 80-100 mindir, amma bazarda real qiymət 200 mindir. Şəhərətrafı yerlərdə qanunsuz tikintilər aparmağa məcbur olurlar. Özləri üçün yaşayış evləri, gecəqondular tikirlər və bu da icra hakimiyyəti ilə vətəndaşlar arasında ciddi problemlərin yaranmasına səbəb olur. Kimin isə evini sökmək asan məsələ deyil. Yəni bu məsələ ətrafında da düşünmək lazımdır. Sahibkarlar vətəndaşlarla danışaraq bu problemi rahat həll edə bilərlər.

Digər vacib məsələ zirzəmilərdə yığılan yeraltı su ilə bağlıdır. Təsəvvür edin ki, Bakıxanov ərazisində 241 çoxmənzilli yaşayış binasının bünövrəsi monolit dəmir-beton karkas olmadığından, lentvari bünövrə olduğundan zirzəmilərdən yeraltı suyun kənarlaşdırılması mümkün deyil. On minlərcə əhali yeraltı suyun olduğu binada yaşayır. Yayda ağcaqanadların, ümumiyyətlə, həşəratların əlindən onların nə iztirab çəkdiyi bəlli olur. Ona görə bu məsələnin də həlli istiqamətində müxtəlif formalarda stimullaşdırma, yeni binaların tikilməsi, abadlıq işlərinin aparılması vacibdir.

Sonda bir məsələyə də toxunmaq istəyirəm. Bu yaxınlarda biz Prezident Administrasiyasının Siyasi partiyalarla iş şöbəsinin təşəbbüsü ilə Qarabağda, Xankəndidə səfərdə

olduq. Orada möhtəşəm Qarabağ Universitetinin – onun korpuslarının, yataqxana sektorunun tikintisinin şahidi olduq. Bu, olduqca sevindiricidir. Mən fikirləşirəm ki, məhz tələbələrin o bölgəyə axını sahəsində Qarabağda canlı həyat özünü hiss etdirməkdədir. Biz başqa bölgələrdə də mütləq bu universitet modelindən istifadə etməliyik. Bakıdakı universiteti köçürəkmi, yeni universitetlər açaqmı? Əsas odur ki təhsil mühiti, sosial həyat olanda insanlar axınla o bölgələrə gedəcəklər. Çünki Bakının tıxacında əhalinin nə qədər əziyyət çəkdiyini hamımız gündəlik həyatımızda müşayiət edirik.

Bütövlükdə, mən hökumətin fəaliyyətini müsbət qiymətləndirirəm və lehinə səs verəcəyəm. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Bəxtiyar Əliyev. Buyurun.

Bəxtiyar Əliyev. Hörmətli xanım sədr, hörmətli cənab Baş nazir, hörmətli hökumət üzvləri, hörmətli deputatlar. Müzakirəyə təqdim edilmiş Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatdan göründüyü kimi, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə müstəqil Azərbaycan dövləti sürətlə inkişaf edir, dünya düzənində özünün layiqli yerini və mövqeyini daha da möhkəmləndirir. Baş nazir cənab Əli Əsədov çıxışında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında dolğun məlumat verdi. Qeyd etmək lazımdır ki, bizə təqdim edilmiş hesabat da peşəkarlıqla hazırlanmşdır.

Əminliklə deyə bilərik ki, 2024-cü ilin dövlət büdcəsinin məqsədyönlü və nəticəyönlü icrası qarşıya qoyulmuş vəzifələrin uğurlu həllini tam təmin etmişdir. 2024-cü il həm iqtisadi yüksəlişlə, həm də əhəmiyyətli tarixi

hadisələrlə yadda qaldı. Azərbaycan dövlətinin ərazi bütövlüyü və suverenliyi tam təmin edildikdən sonra keçirilən növbədənkənar Prezident seçkiləri və Milli Məclisə seçkilər xalqımızın yenidən öz siyasi iradəsini ifadə etməyə imkan verdi. Bu seçkilər, həm də Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasətə xalqın dəstəyi, müstəqil dövlətimizə qarşı yönəlmiş şər qüvvələrə isə "qətiyyətli dəmir yumruq yerindədir" cavabı idi.

Ötən ildə əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması, yeni iş yerlərinin açılması, şəhid ailələrinin üzvlərinə, müharibə iştirakçılarına, aztəminatlı ailələrə dövlət dəstəyi daha da gücləndirilmişdir. Keçmiş məcburi köçkünlər də dövlət qayğısı ilə tam əhatə edilmiş, 2024-cü ildə 1920 məcburi köçkün ailəsi mənzillə və ya fərdi evlə təmin edilmişdir.

Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda həyata keçirilən möhtəşəm quruculuq işləri də uğurla davam etdirilir. Fürsətdən istifadə edərək Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsində qaldırılan hər bir məsələyə diqqətlə yanaşdıqlarına və məsələlərin həllinə göstərdikləri əməyə və operativ dəstəyə görə seçicilərim və öz adımdan minnətdarlığımı bildirirəm.

Təhsil və elm sahəsində həyata keçirilən islahatlar artıq öz müsbət nəticələrini verir. Məktəbəqədər təhsilə cəlb edilənlərin sayı artmış, müəllimlərin sertifikatlaşdırılması uğurla davam etdirilmiş, təhsil haqqı dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına ödəniləcək şəxslərin əhatə dairəsi genişləndirilmiş, peşə təhsilinə diqqət artırılmış, bir neçə ali məktəbimiz beynəlxalq reytinq cədvəlində xeyli irəliləmiş, eyni zamanda, ömürboyu təhsilə də xeyli diqqət ayrılmışdır. Bu sahədə də müəyyən işlər davam etdirilir.

Elm sahəsində də əhəmiyyətli tədqiqatlar aparılmış və əldə edilmiş nəticələr "Scopus/Web of Science" elmmetrik bazalarında indeksləşmiş jurnallarda dərc edilmişdir. Belə məqalələrin sayı artmaqdadır. Lakin bizi narahat edən bir məsələni qeyd etmək istərdim. Alimlərimizin əldə etdiyi iqtisadiyyatımızın sürətli inkişafını, yeni texnologiyaların əldə edilməsini təmin edə bilən elmi nəticələr praktikada tətbiq edilmir və ya kommersiyalaşdırılmır. Bu sahəyə diqqət gücləndirilməlidir, çünki bu, təkcə iqtisadi artım deyil, həm də milli təhlükəsizlik məsələsidir.

Deputatı olduğum 119 saylı Ağdam seçki dairəsində seçicilərlə görüşlər zamanı qaldırılan bəzi məsələləri də qeyd etmək istərdim. Birinci. Bildiyiniz kimi, Ağdamın işğal altında olmamış ərazisində torpaq islahatı həyata keçirilsə də, təmas xəttinə yaxın kəndlərdə bu proses reallaşdırılmamışdır. Hazırda kənd əhalisindən bir neçə nəfər 3200 hektar əkin üçün yararlı olan torpaq sahəsinin kənd sakinlərinin istifadəsinə verilməsini xahiş edir. Onlar bunu 28 il düşmənlə üz-üzə dayanaraq gözləyiblər. Hörmətli cənab Baş nazir, bu məsələnin həllinə koməklik göstərməyi Sizdən xahiş edirəm.

İkinci. Ağdamın Üçoğlan kəndi inzibati ərazi dairəsinə 4 kənd və 4 qəsəbə daxildir. Vətəndaşlar xahiş edirlər ki, həmin kəndlərə xidmət edən poçt məntəqəsinin fəaliyyəti davam etdirilsin, həmçinin orada bankomat quraşdırılsın. Bu onlar üçün olduqca vacib məsələdir.

Üçüncü. Ağdam rayonunun işğal altında olmamış ərazilərində hazırda yüz mindən artıq əhali yaşayır və təqribən 61 kənd və qəsəbə var. Vətəndaşlar xahiş edirlər ki, vaxtı ilə obyektiv səbəblərə görə tam fəaliyyət göstərə bilməyən bağçaların fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi və

davam etdirilməsinə köməklik göstərilsin.

Hörmətli xanım sədr, hörmətli cənab Baş nazir, hörmətli deputatlar. Fürsətdən istifadə edərək sizi qarşıdan gələn Novruz bayramı münasibəti ilə təbrik edir, sizə möhkəm can sağlığı və fəaliyyətinizdə uğurlar arzu edirəm. Hökumətin hesabatını yüksək qiymətləndirirəm və dəstəkləyirəm. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Aydın Hüseynov. Buyurun.

Aydın Hüseynov. Hörmətli xanım sədr, hörmətli cənab Baş nazir, hörmətli millət vəkilləri, hökumət üzvləri və media təmsilçiləri. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmiz ötən illərdə olduğu kimi, 2024-cü ildə də siyasi-iqtisadi, sosial və hərbi sahədə çox böyük nailiyyətlərə imza atıb. Cənab Baş nazirin təqdim etdiyi əhatəli və dolğun hesabatdan da göründüyü kimi, 2024-cü il ən uğurlu illərdən biri kimi səciyyələnir. Əldə etdiyimiz ən böyük uğur isə 2024-cü ildə tam suveren ərazilərimizdə Prezident seçkilərinin keçirilməsi oldu. Cənab Prezident İlham Əliyevin yenidən Prezident seçilməsi o deməkdir ki, onun bundan sonra da Azərbaycan dövlətinin və Azərbaycan xalqının inkişafını təmin edəcəyinə heç bir şübhə yoxdur.

İqtisadi nailiyyətlərimiz hesabatdan görünür. Mən də bir neçə istiqamətdə fikirlərimi səsləndirmək istərdim. 2024-cü ildə 126,3 milyard manatlıq və ya əvvəlki illə müqayisədə 4,1 faiz çox ümumi daxili məhsul istehsal olunub. İqtisadiyyatın qeyri-neft sektoru ÜDM-nin tərkibində 6,2 faiz artıb, əsas kapitala 21,5 milyard manat məbləğində investisiya yönəlib. Valyuta ehtiyatlarımız artaraq 72 milyard dollara çatıb. Azərbaycanın xarici dövlət borcu ümumi daxili məhsulun cəmi 7,3 faizini təşkil edir. Şüb-

həsiz ki, Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artmasının əsas amillərindən biri də ölkənin dayanıqlı və müstəqil iqtisadiyyata malik olmasıdır. Qarşıya qoyulmuş əsas məqsədlərdən biri də ölkə iqtisadiyyatını şaxələndirərək dayanıqlı və davamlı inkişafı təmin etmək olmuşdur. Əldə olunan nailiyyətlər bir daha sübut edir ki, Prezident İlham Əliyevin müəllifi olduğu Azərbaycanın unikal iqtisadi inkişaf modeli formalaşıb. Ölkəmiz öz resurslarına arxalanaraq güclü və müstəqil iqtisadiyyat qurub. Heç kimdən asılı deyil, iqtisadi müstəqillik təbii olaraq ölkəmizə beynəlxalq arenada daha da böyük imkanlar qazandırır. Ölkəmiz eləcə də dünya birliyində siyasi, iqtisadi və hərbi gücü ilə öz problemlərini həll edən qüdrətli dövlət mövqeyini daha da möhkəmləndirir.

Ötən il Azərbaycan COP29 tədbirinin ən yüksək və mütəşəkkil şəkildə keçirilməsini təmin etdi. Dünya COP hərəkatına öz layiqli möhürünü vurdu. Həmin tədbirlərdə respublikamızın regional liderliyi və təşəbbüskarlığı yüksək dəyərləndirilir.

İqtisadi uğurlarımızın biri kimi müstəqil Azərbaycanın tarixində ən böyük maliyyə sənədi olan 2025-ci il üçün dövlət büdcəsinin qəbul edilməsini qeyd etmək olar. Büdcə xərclərində əsas prioritet kimi Böyük Qayıdış Proqramından irəli gələn məsələlərə geniş yer verilir ki, bu da işğaldan azad olunmuş ərazilərdə bərpa və quruculuq işlərinin miqyasını daha da genişləndirir. Ölkəmizin müdafiə və hərbi potensialının güclənməsi də əsas prioritetlərdən biridir və bu istiqamətdə davamlı maliyyə təminatları yaradılır. Əldə olunmuş bütün uğurlara görə Prezident, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevə dərin minnətdarlığımızı bildiririk.

Nazirlər Kabinetinin hesabatını müsbət dəyərləndirirəm. Qeyd etmək istərdim ki, bu, digər çıxışlarda da səsləndirildi, Nazirlər Kabineti haqqında hesabatın Milli Məclisdə müzakirəsi zamanı deputatlar tərəfindən irəli sürülən təklif və tövsiyələrin icrası barədə məlumatların hesabatda əks olunmasını çox müsbət hal kimi dəyərləndirdim. Bu, parlament və hökumət arasındakı əməkdaşlığın bariz bir nümunəsidir.

Təmsil olunduğum Qaradağ rayonunda həyata keçirilən böyük layihələrlə bağlı fikirlərimi sizinlə bölüşmək istərdim. Məlumdur ki, ölkəmiz və regionun ən böyük iqtisadi layihələri – Ələt Azad İqtisadi Zonası, Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı, yeni Bakı Maşınqayırma Zavodu və bir çox iri müəssisələr Qaradağ rayonunda fəaliyyət göstərir. Eyni zamanda, bu yaxınlarda – keçən il Birləşmiş Ərəb Əmirliyinin Massar şirkəti ilə bağlanan müqavilə əsasında alternativ enerji mənbələrimizi daha da artıracaq və bu sahəyə öz töhfəsini verəcək Qobustan qəsəbəsində 240 meqavat gücünə malik olan günəş panellərinin quraşdırılması da məhz Qaradağda reallaşmışdır. Onu da qeyd etmək istərdim ki, unikal dünya tarixi abidələr sırasında olan Qobustan Dövlət Qoruğunda müasir infrastruktur yaradılıb. Bu qəbildən olan layihələr ölkə iqtisadiyyatına böyük töhfə verməklə yanaşı, eyni zamanda, məşğulluğun təmin edilməsini də səciyyələndirirlər. Rayonumuza göstərdiyi xüsusi diqqət və qayğıya görə qaradağlılar adından möhtərəm Prezidentimiz, müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya bir daha öz dərin minnətdarlığımızı bildirirəm.

Qaradağ rayonunun bir çox qəsəbələrinin həlli vacib

hesab etdiyim, yəni həlli, demək olar ki, reallaşacaq məsələləri səsləndirmək istərdim. Birinci. Ələt qəsəbəsində yerləşən Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan liseyin bazasında logistika və innovativ ixtisasların tədris edilməsinə imkan açacaq müasir ali təhsil ocağının yaradılması. Məlumdur ki, Ələt qəsəbəsi nəqliyyat qovşaqlarında yerləşir, eyni zamanda, həm regionlarımız, həm də Bakı üçün əlçatan bir yerdir. Ona görə həmin bazada böyük bir təhsil müəssisəsinin açılması, hesab edirəm ki, öz müsbət töhfəsini verə bilər. Həmçinin Ələt qəsəbəsində Dövlət Dəmir Yollarının balansında olan Nərimanov adına parkın bərpa olunması da sakinlər üçün çox yüksək dəyərləndirilə bilər. Mən ictimai nəqliyyat probleminin aradan qaldırılması və digər məsələləri çıxışıma əlavə edərək katibliyə təqdim edəcəyəm.

Sonda bir daha başda cənab Əli müəllim Əsədov olmaqla hökumət üzvlərinə uğurlar arzulayıram. Hesab edirəm ki, bundan sonra da uğurlarımız daha çox olacaq. Təşəkkür edirəm, sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Anar İsgəndərov. Buyurun.

Anar İsgəndərov. Hörmətli xanım sədr, hörmətli Baş nazir, deputat həmkarlarım, hökumət üzvləri və media nümayəndələri. 2024-cü il Azərbaycan xalqının tarixində və taleyində ən uğurlu illərdən biridir. 2020-ci ilə qədər bütün arzu, istək və tələblərimiz Qarabağın düşmən işğalından azad edilməsi ilə bağlı idi. Allaha şükür ki, Ali Baş Komandan İlham Əliyev cənablarının rəhbərliyi altında Azərbaycan əsgəri öz gücünü düşmənə göstərdi. Qarabağ Azərbaycana qovuşdu, Azərbaycan qalib dövlətlər sırasında yer aldı.

Azərbaycan xalqı ilk dəfə bütün bölgələri əhatə edən Prezident və parlament seçkilərini 2024-cü ildə keçirtdi. 2020-ci ilin 44 günlük Vətən müharibəsindən və 2023-cü ilin anti-terror əməliyyatından sonra 1918-ci ilin yadigarı olan Azərbaycanın üçrəngli bayrağı hər yerdə, hər şəhərdə şərəflə dalğalanmağa başladı. 1923-cü ildə Qarabağda Azərbaycan xalqının əleyhinə yaradılan separatçı muxtar qurum düz 100 ildən sonra tarixdən silindi.

2024-cü ildə Azərbaycanda təhsil sahəsində bir çox uğurlara imza atılıb. Cənab Baş nazir bu barədə hesabatında ətraflı danışdı. Hamıya aydın olan bir həqiqəti sizinlə bölüşmək istəyirəm. Təhsil həyatımızın yeganə sahəsidir ki, o, hamının evindədir. Əksəriyyətimiz hər gün övladlarımızın, nəvələrimizin və qohumlarımızın simasından təhsillə, bağça ilə, məktəblə ünsiyyətdəyik. Təhsilin ilk pilləsi kimi məktəbəqədər təhsil sahəsində uğurlarımız çoxdur, amma tam deyil. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, 2024-cü ilin hesabatı dövründə təhsilin inkişafı ilə bağlı qəbul olunan mühüm strategiya və proqramlar nəticəsində dövlət büdcəsindən təhsilə ayrılan xərclər əhəmiyyətli şəkildə artmışdır. 2024-cü il dövlət büdcəsindən təhsil xərclərinə 4 milyard 550 milyon manat ayrılmışdır ki, bu da 2023-cü illə müqayisədə 626 milyon manat çoxdur. 2024-cü ilin dövlət büdcəsində elmi nailiyyətlərin inkişafı üçün də 231 milyon manatdan çox vəsait ayrılmışdır.

Təhsilin keyfiyyətinə təsir edən mühüm amillərdən biri də məktəbəqədər təhsilin səviyyəsi ilə bağlıdır. 2024–2025-ci tədris ilində dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına 3 min 140 ümumi təhsil müəssisəsində 5 min 333 sinifdə 91 min 486 uşaq məktəb hazırlığına cəlb olunmuşdur. 5 yaşlı uşaqların təhsilə cəlb edilməsi səviyyəsi 87 faizdir. Ha-

zırda ölkə üzrə məktəbəqədər təhsilə cəlb edilən uşaqların sayı 228 min 486 nəfərdir.

2024–2025-ci tədris ilində müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsində iştirak üçün 60 min 675 nəfər müraciət etmişdir. Müsabiqənin nəticələrinə əsasən 6 min 300 müəllim işlə təmin olunmuş, elan olunan vakant yerlərin 90 faizi tutulmuşdur.

Hesabat dövründə 24 min 100 nəfər sertifikatlaşmaya cəlb edilmiş, imtahanların nəticələrinə əsasən 20 min 200 nəfər uğur qazanmışdır. 2024-cü ildə sertifikatlaşmadan keçən 23 min 500 nəfərdən 9 min nəfərin vəzifə maaşına 35 faiz, 14 min 500 nəfərin vəzifə maaşına 10 faiz əlavə olunmuşdur.

2024–2025-ci tədris ilində peşə təhsili müəssisələrinə tələbə qəbulu üç mərhələdə, 84 peşə təhsili müəssisələrinə 66 ixtisas qrupu, 136 ixtisas olmaqla 31 min plan yeri üzrə aparılmışdır. Bu yerlərdən 23 min 200 nəfər dövlət sifarişi, 7 min 808 nəfər isə ödənişli olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 28 noyabr tarixli Sərəncamı ilə təsis edilmiş və regionun sosial-iqtisadi ehtiyaclarına uyğun yüksəkixtisaslı kadr tələbatının ödənilməsi, tarixən mövcud olmuş təhsil ənənələrinin davam etdirilməsi məqsədi ilə Xankəndi şəhərində yerləşən Qarabağ Universitetinin Nizamnaməsi Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il 6 fevral tarixli Qərarı ilə təsdiq olunmuşdur. Bu gün Qarabağ Universiteti uğurla fəaliyyət göstərir.

2024-cü ilin fevralında Ankarada Türkiyə Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında Türkiyə–Azərbaycan Universitetinin yaradılması haqqında Anlaşma Memorandumu imzalandı. Bu il universitetdə ilkin mərhələdə

90-a yaxın tələbə təhsil almağa başlamışdır.

2024–2025-ci tədris ilində ali təhsil pilləsi üzrə 74 min tələbə qəbul olunmuşdur. İlk dəfə doktorantura səviyyəsi üzrə bütün namizədlərin dövlət sifarişi hesabına qəbulu təmin edilmişdir.

Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali məktəblərində təhsil almalarına dair Dövlət Proqramına uyğun olaraq, dünyanın 21 ölkəsində 1252 nəfər təhsil alır. Proqram çərçivəsində dünyanın 14 ölkəsinin 64 təhsil müəssisəsindən təhsilini başa vurmuş 186 nəfər məzun Azərbaycana qayıtmışdır.

Təhsil Tələbə Krediti Fondu xətti ilə 46 min 252 nəfər müraciət etmiş, onlardan 30 min 228 nəfəri həmin krediti alır.

Böyük Qayıdışa dair Dövlət Proqramına uyğun olaraq, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə təhsil müəssisələrinin tikintisi, əsaslı təmiri və eyni zamanda, bərpası işləri uğurla həyata keçirilir. 2024–2025-ci tədris ilində işğaldan azad edilmiş ərazilərdə 6 ümumtəhsil məktəbi, 3 məktəbəqədər təhsil müəssisəsi fəaliyyətə başlamışdır. Ümumilikdə, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə 11...

Sədrlik edən. Anar müəllim, fikrinizi bitirin, ancaq xahiş edirəm, çox qısa. 1 dəqiqə deyil, bir az az. Buyurun.

Anar İsgəndərov. Ümumilikdə, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə 11 ümumi təhsil müəssisəsi, 6 məktəbəqədər təhsil müəssisəsi fəaliyyət göstərir.

Hörmətli xanım sədr, hökumətin hesabatını bəyənirəm və ona səs verəcəyəm. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Musa Quliyev. Musa müəllim, buyurun.

Musa Quliyev. Çox sağ olun. Hörmətli xanım sədr, hörmətli cənab Baş nazir, hörmətli hökumət üzvləri, hör-

mətli həmkarlar. Hesabatını müzakirə etdiyimiz 2024-cü il bir çox cəhətləri ilə xalqımız və dövlətimiz üçün uğurlu olmuşdur. Mən komitəmizin profilinə uyğun olaraq, 2024-cü ildə hökumətin sosial sahədə gördüyü işlər və əldə etdiyi nəticələr barədə fikirlərimi söyləmək istəyirəm. Sosial siyasət Azərbaycan dövlətinin daxili siyasətində prioritet istiqamətdir və cənab Prezident İlham Əliyev həmişə haqlı olaraq qeyd edir ki, bizim siyasətin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı, Azərbaycan xalqının sosial rifah halı dayanır.

2024-cü ildə ölkəmizdə ümumi daxili məhsul əvvəlki ilə nisbətən 4,1 faiz, qeyri-neft sektoru üzrə isə 6,2 faiz artmışdır. Ötən il inflyasiyanın sabitləşməsi meyli davam etmiş və orta illik inflyasiya 2,2 faiz olmuş, əhalinin gəlirləri isə 6,4 faiz artaraq hər nəfərə düşən gəlir 8 min 144 manata çatmışdır.

Muzdla çalışan işçilərin orta aylıq əməkhaqqı əvvəlki ilə nisbətən 75 manat artaraq 1009 manat təşkil etmişdir. Orta aylıq əməkhaqqının artım tempi bu il pensiyaların sığorta hissəsinin 8,1 faiz yüksəlməsinə təminat yaratmışdır.

Ötən il 165 min şəxsin məşğulluğu təmin edilmiş, işsizlik və yoxsulluq göstəriciləri minimal həddə qalmışdır.

Ötən ildə pensiya təminatı, müavinət və təqaüdlərin ödənişi, Ünvanlı Dövlət Sosial Yardımının verilməsi, əlilliyin ekspertizası və reabilitasiya, övladlığagötürmə və sosial xidmət sahəsində görülən işlərin miqyası və keyfiyyətinin yüksəlməsi də qeyd olunmalıdır.

Postmüharibə dövründə şəhid ailələrinə, qazilərə, veteranlara və digər zərər çəkmiş şəxslərə göstərilən dövlət qayğısı ötən il də uğurla davam etmişdir. Ümumiyyətlə, postmüharibə dövründə 130 min şəxs 369 min sosial

dəstək tədbiri ilə əhatə olunmuşdur.

Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti hörmətli Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə yaradılan DOST konsepsiyası uğurla fəaliyyət göstərməkdə və genişlənməkdə davam edir. 2024-cü il iyulun 5-də cənab Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə Şuşa şəhərində açılışı olmuş Dövlət Xidmətləri Mərkəzi – DOST Şuşa filialı fəaliyyətə başlamışdır.

2024-cü ildə DOST mərkəzləri vasitəsi ilə əhaliyə 15 istiqamət üzrə 160 növ xidmət göstərilmişdir. Ümumilikdə, ölkə üzrə fəaliyyət göstərən 7 DOST mərkəzi və filialları 3,2 milyon vətəndaşa sosial xidmət göstərmişdir, məmnunluq göstəricisi 98 faiz olmuşdur.

Sosial xidmətlərin elektronlaşdırılması sahəsində 2024-cü ildəki uğurlu fəaliyyəti də qeyd edərək bildirmək istəyirəm ki, hesabat dövründə vətəndaşlara 160 istiqamətdə göstərilən sosial xidmətlərin 145-i artıq elektronlaşmış, 55 xidmət isə proaktiv qaydada həyata keçirilir.

Cənab Prezident İlham Əliyevin 2024-cü il 23 dekabr tarixli Sərəncamı ilə 5-ci sosial islahatlar zərfi qəbul edilmiş, minimum əmək haqqı 16 faiz, pensiyaların minimum məbləği isə 14,3 faiz artmış, 3 milyondan çox vətəndaşımızın sosial rifah halının yüksəlməsi təmin edilmişdir.

Hörmətli cənab Baş nazir, hörmətli hökumət üzvləri, ötən il sosial sahədə görülən müsbət işləri və əldə edilən uğurları bir daha qeyd edərək bəzi kateqoriya şəxslərin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədi ilə komitənin iki təklifini hörmətli hökumət üzvlərinin diqqətinə çatdırmaq istəyirəm: Birinci. İlk dəfə əmək fəaliyyətinə başlayanlar üçün sağlamlıq arayışının rüsum ödənilmədən verilməsinin təmin olunması;

İkinci. Müəyyən qədər sosial sığorta stajı və hesabında sığorta kapitalı olan işləməyən şəxslər vəfat etdikdə onlara dəfn xərcləri üçün müavinətin verilməsi məsələsinin öz həllini tapması.

Mən hökumətimizin 2024-cü ildəki fəaliyyətini qənaətbəxş hesab edirəm, hökumətimizə bu mürəkkəb və məsuliyyətli dövrdə uğurlar arzulayıram. İnanıram ki, cənab Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə biz qısa müddət ərzində qarşıya qoyulan bütün məsələlərin həllinə nail olacağıq. Hesabatın lehinə səs verəcəyəm və hörmətli deputat həmkarlarımı da hesabatın qəbul olunmasına səs verməyə dəvət edirəm. Sonda isə hər birinizi qarşıdan gələn əziz Novruz Bayramı münasibəti ilə təbrik edirəm. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun, Musa müəllim.

Vüqar Bayramov. Buyurun.

Vüqar Bayramov. Hörmətli xanım sədr, hörmətli cənab Baş nazir, hörmətli qonaqlar, hörmətli millət vəkilləri. Mən də təqdim olunan hesabatı dəstəkləyirəm. 2024-cü il cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə Azərbaycan iqtisadiyyatında və tarixində yadda qalan illərdən biri oldu. 2024-cü ildə dayanıqlı iqtisadi inkişafın qorunub saxlanması ÜDM-də 4,1 faiz artımın reallaşmasına, iqtisadiyyatın qeyri-neft-qaz sektorunda 6,2 faiz artıma nail olunmasına imkan yaratdı. Ötən il qeyri-neft-qaz sektorunda 7,3 faiz artım qeydə alındı. Bu, bir tərəfdən, iqtisadi inkişafda qeyri-neft sektorunun drayverə çevrilməsindən, digər tərəfdən isə, iqtisadiyyatın strukturunun keyfiyyətcə daha da təkmilləşdirilməsindən xəbər verir.

2024-cü il, eyni zamanda, işğaldan azad olunmuş ərazilərimizin bərpası və yenidən qurulmasının davam

etdirilməsi ili kimi yadda qaldı. Ötən il yalnız dövlət büdcəsindən Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpasına 5 milyard 347 milyon manat vəsaitin ayrılması, işğaldan azad olunmuş ərzilərimizdə intensiv quruculuq işlərinin davam etməsi Azərbaycanın gücünü göstərən faktorlardan biridir. Qarabağ və Şərqi Zəngəzur qısa zamanda bərpa olunur və yenidən qurulur. 2024-cü ilin yekunlarında artıq həmin ərazilərimizdə on mindən çox vətəndaşımız məskunlaşıb. 2025-ci ildə Böyük Qayıdış proqramına uyğun olaraq, Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda məskunlaşan vətəndaşlarımızın sayı 10 min 270 ailəyə çatacaq. Bu o deməkdir ki, artıq bu ilin sonunda Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda 40 mindən artıq vətəndaşımız öz ata-baba yurdlarına qayıda biləcək. 2026-cı ildə Böyük Qayıdış proqramına uyğun olaraq, işğaldan azad olunmuş ərazilərimizə qayıdan və daimi məskunlaşan vətəndaşlarımızın sayı 140 minə çatacaq. Təbii ki, çox qısa zamanda Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpası, yenidən qurulması Azərbaycanın gücünü, eyni zamanda, cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən iqtisadi siyasətin nəticələrini göstərir.

Makroiqtisadi göstəricilərə diqqət yetirsək, cənab Baş nazirin qeyd etdiyi kimi, xarici borcun ümumi daxili məhsuldakı payının 6,9 faiz olması, valyuta ehtiyatlarımızın ÜDM-dəki payının 96 faizə qədər yüksəlməsi dayanıqlı iqtisadi sistemin qorunması ilə yanaşı, xarici iqtisadi faktorlara qarşı təhlükəsizlik yastığının daha da gücləndiyindən xəbər verir. Cənab Prezident tərəfindən yeni dövrün yeni hədəfləri müəyyənləşir. Yeni dövrün yeni hədəfləri iqtisadiyyata daha çox xarici sərmayələrin cəlb edilməsi ilə bağlıdır.

2024-cü ilin yekunları aspektindən bir neçə təklifimi təqdim etmək istərdim. Əvvəla, 2024-cü ilin yekunları göstərir ki, bütövlükdə, il ərzində sərmayələrin 84,7 faizi daxili, 15,3 faizi xarici sərmayələrin payına düşüb. Qeyd etdiyimiz kimi, cənab Prezident tərəfindən yeni hədəflərdən də daha çox xarici sərmayənin cəlb edilməsi, xüsusən qeyri-neft sektorunda xarici investisiyanın payının artırılması əsas istiqamətlərdəndir. Bu baxımdan həm xarici sərmayənin həcminin artırılması, həm də qeyri-resurs sektoruna daha çox xarici sərmayənin cəlb edilməsi prioritet olaraq qalır və təbii ki, bu istiqamətdə fəaliyyətlərin daha da sistemləşdirilməsi məqsədəuyğun olardı.

Eyni zamanda, 2024-cü ildə 3 milyard 356 milyon dollarlıq qeyri-neft ixracatının yarıdan çoxu iki ölkənin payına düşür. Söhbət, təbii ki, Azərbaycanın ixrac etdiyi qeyri-resurs məhsullarını daha çox Rusiya və Türkiyə bazarına yönəltməsindən gedir. Bu baxımdan qeyri-neft ixrac bazarlarının şaxələndirilməsi, xüsusən inkişaf etmiş ölkələrin, o cümlədən körfəz ölkələrin bazarlarına daha çox qeyri-neft məhsullarımızın göndərilməsi vacibdir. Bu, bir tərəfdən, ixracatın strukturunun diversifikasiya olunmasına, eyni zamanda, qeyri-neft bazarlarının şaxələndirilməsinə imkan yarada bilər.

Nəzərə alsaq ki, enerji bazarlarında volatillik davam edir və 2025-ci ilin ilk aylarında da məhz bu volatillik daha da artıb, o baxımdan həm ixracatda, həm də fiskal gəlirlərimizdə şaxələndirmənin və bu şaxələndirməyə xidmət edəcək islahatların dərinləşməsi, nəticə etibarı ilə iqtisadiyyatın diversifikasiyasının sürətləndirilməsi olduqca vacibdir. Cənab Prezident tərəfindən də məhz iqtisadi siyasətdə makroiqtisadi göstəricilərdə diversifikasiya, xü-

susən də həm ixracatda, həm fiskal gəlirlərimizin formalaşmasında, eləcə də ümumi daxili məhsulun strukturunda daha çox qeyri-neft sektorunun, qeyri-resurs sektorunun payının artırılması prioritet olaraq qalmaqdadır.

Bütövlükdə, təqdim olunan hesabatı dəstəkləyirəm və hörmətli həmkarlarımızdan sənədə səs vermələrini xahiş edirəm. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Ceyhun Məmmədov. Buyurun.

Ceyhun Məmmədov. Təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım sədr, hörmətli cənab Baş nazir, hörmətli hökumət üzvləri, hörmətli deputatlar. Öncə əhatəli və dərin məzmunlu hesabata görə hörmətli Baş nazir Əli müəllimə təşəkkürümü bildirir, sizi və bütün Kabinet üzvlərini qarşıdan gələn bayramlar münasibəti ilə təbrik edir, dövlətçiliyimizin möhkəmlənməsi, müstəqilliyimizin güclənməsi naminə fəaliyyətinizdə uğurlar arzulayıram.

Əvvəlki illərdə olduğu kimi, ötən il də bütün sahələrdə bir çox mühüm hadisələrlə yadda qaldı. Prezident İlham Əliyev Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu siyasəti bütün sahələrdə uğurla davam etdirdi. Vətən müharibəsində əldə olunan qələbə daha da möhkəmləndirildi, ölkəmizdə ictimai, siyasi sabitlik qorundu, sosial siyasət uğurla davam etdirildi, iqtisadi sahədə inkişaf təmin edildi. Azərbaycan xalqı həm tarixi Prezident, həm də parlament seçkilərində fəal iştirak edərək vətəndaş mövqeyini sərbəst ifadə etdi. Eyni zamanda, ölkəmiz COP29 kimi beynəlxalq mötəbər tədbirə uğurla ev sahibliyi etdi.

Heç kimə sirr deyil ki, bu gün dünyamız ciddi təlatümlərlə üz-üzədir. Dünyanın əksər yerlərində müharibələrin

və qarşıdurmaların tüğyan etdiyi bir dövrdə bu gün Azərbaycan dünyada sabitlik adasına bənzəyir. Bu gün dünya dövlətlərinin rəhbərləri Azərbaycanla əməkdaşlığa böyük maraq göstərir. Ayrı-ayrı ölkələrin dövlət başçılarının ölkəmizə davamlı səfərləri də bunu bir daha təsdiq etdi.

Bu gün hamımızın uzun illər həsrətlə azad olunmasını gözlədiyimiz Qarabağ yenidən dirçəlir. İşğaldan azad olunmuş ərazilərə əhalinin qayıdışı uğurla və sürətlə davam edir. Bu gün məcburi köçkünlərin öz doğma yurdlarına dönməsi, həyatın həmin ərazilərdə öz axarına qayıtması Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan xalqının yaratdığı yeni reallığın parlaq təzahürüdür. Artıq bir çox rayonlarımızda insanlarımız bayramları öz isti ocaqlarında qeyd edirlər. Bu gün hər bir məcburi köçkün Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın qayğı və diqqətini üzərilərində hiss edir.

Qeyd etmək lazımdır ki, ötən il bir çox sahələrdə olduğu kimi, təhsil sahəsində də islahatlar davam etdi. Ötən il təhsilə ayrılan vəsait daha da artırıldı, ali təhsil müəssisələrinin maddi-texniki bazası daha da gücləndirildi. Ötən ilin təhsillə bağlı ən əlamətdar və mühüm hadisələrindən biri də Qarabağ, Azərbaycan–Türkiyə, Azərbaycan–İtaliya birgə universitetlərinin yaradılmasıdır. Hər üç universitet ən qısa vaxtda təhsilimizin inkişafına mühüm töhfələr verəcək.

Bu gün mindən artıq tələbənin təhsil aldığı Qarabağ Universitetində tələbələrin yüksək və keyfiyyətli təhsil almaları, infrastrukturun daha da təkmilləşdirilməsi istiqamətində hökumət tərəfindən ardıcıl və məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilir.

Eyni zamanda, azərbaycanlı tələbələrin xarici ölkələrdə təhsil almaları üçün yeni proqramlar qəbul edilir. Hər il çoxlu sayda azərbaycanlı gənc bu proqramlar vasitəsi ilə xaricdə təhsilini uğurla davam etdirir. Gələcəkdə onlar təhsilimizin inkişafına öz töhfələrini verəcəklər.

Hər il olduğu kimi, ötən il də Təhsil Tələbə Krediti Fonduna ayrılan vəsait daha da artırıldı. Bu gün çoxlu sayda Azərbaycan gənci dövlətimizin yaratdığı bu imkanlardan istifadə edərək təhsilini uğurla davam etdirir.

Qeyd olunanlarla yanaşı, təhsil sahəsində aşağıda qeyd olunan istiqamətlərdə tədbirlərin sürətləndirilməsinin xüsusi əhəmiyyət daşıdığını qeyd etmək istəyirəm.

1. Gələcəkdə müxtəlif peşələr üzrə mütəxəssislərə tələbatın daha da artacağını nəzərə alaraq peşə təhsilinə marağın artırılması istiqamətində səylərin daha da gücləndirilməsi. Bu gün ölkəmizdə təxminən 200 minə yaxın şəxs ali, 30 minə yaxın şəxs isə peşə təhsili alır.

2. İri şəhərlərdə yaranan sıxlığı nisbətən azaltmaq məqsədi ilə bölgə universitetlərinə tələbə qəbulu planını daha da artırmaq.

3. Bazarın tələblərini nəzərə alaraq yeni ixtisasların yaradılması istiqamətində səylərin daha da gücləndirilməsi.

4. Universitetlərin tədqiqatyönümlü fəaliyyətinin gücləndirilməsi istiqamətində səylərin sürətləndirilməsi.

Sonda hesabatı yüksək qiymətləndirirəm, ona səs verəcəyəm. Diqqətiniz üçün təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Tural Gəncəliyev.

Tural Gəncəliyev. Hörmətli xanım sədr, hörmətli cənab Baş nazir, dəyərli millət vəkilləri və hökumət üzvləri. Bu gün müzakirəmizə təqdim edilmiş Nazirlər Kabinetinin

2024-cü il hesabatını təqdirəlayiq hesab edirik. Təbii ki, bu hesabatla tanış olarkən möhtərəm cənab Prezidentin rəhbərliyi altında ölkəmizin son illər, xüsusi ilə də 2024-cü ildə əldə etdiyi uğur və müvəffəqiyyətinin nəticələri gözümüzün önündə canlanır. Hesabata konseptual, ümumi yanaşdıqda və müxtəlif istiqamətlərə nəzər saldıqda iqtisadi siyasət, sosial, təhlükəsizlik, humanitar, elm və təhsil məsələləri istiqamətində hökumətin ciddi fəaliyyəti və əldə edilən nəticələrin burada öz əksini tapmasını müşayiət edə bilərik. Qarabağı, Xankəndi şəhərini təmsil edən millət vəkili kimi xüsusi ilə mənim üçün önəmlidir ki, Xankəndi şəhərinin quruculuğu və bərpası intensiv şəkildə davam edir. Orada açılan təhsil müəssisələrinin, Qarabağ Universitetinin, digər fabriklərin və müəssisələrin açılması məşğulluğun təmin edilməsi istiqamətində çox önəmli addımlardır. Bunu Azərbaycan öz hesabına həyata keçirir. Bu da çox önəmlidir. Misal üçün, bilirsiniz ki, İkinci Dünya müharibəsindən sonra Avropa darmadağın olmuşdu. Yüz milyardlarca dollar, “Marşal Planı” və digər proqramlar sərf edilmişdi ki, Avropa bərpa və quruculuq işlərində hansı isə bir irəliləyiş əldə etsin. Ancaq bu gün bizim ölkəmizdə liderimizin rəhbərliyi altında bütün bu işlər heç kimdən asılı olmadan, heç kimdən 1 qəpik maliyyə vəsaiti almadan həyata keçirilir. Bu, çox önəmlidir.

Bərpa-quruculuq işləri ilə bağlı artıq qeyd edildi. 17 milyard vəsaitin, ümumilikdə, ayrılması yerdə qalan keçmiş məcburi köçkünlərin də tez bir zamanda öz dədə-baba torpaqlarına qayıtması istiqamətində önəmli bir addımdır.

Hesabata nəzər saldıqda Azərbaycanın qlobal siyasətin formalaşmasında töhfəsini, rolunu qeyd etməmək doğru olmazdı. Bildiyimiz kimi, Azərbaycan bu gün regional,

qlobal platformalarda öz sözünü deyir. Elə 2024-cü ildə həyata keçirilmiş COP29 tədbirini xüsusi qeyd etmək lazımdır. Düzdür, hesabat dövrünü əhatə etməsə də, bu gün Bakıda keçirilən Bakı Qlobal Forumunu xüsusi qeyd etməliyik. Bu, ilk dəfə deyil. Artıq neçənci dəfədir ki, bu tədbir ölkəmizdə keçirilir. Dünyanın müxtəlif siyasətçiləri, mühüm dövlət və hökumət başçıları məhz Bakı Qlobal Forumunda iştirak etməklə Azərbaycana, onun liderinə önəmini, diqqətini, dəyərini verirlər.

2024-cü ildə Azərbaycan, eyni zamanda, güclü, müstəqil, iqtisadi siyasət aparan ölkə kimi də öz mövqeyini qorumuşdur, güclənmişdir. Xüsusi ilə də Azərbaycanın tranzit-kommunikasiya xətləri üzərində açar ölkə kimi mövqeyinin artması göz qabağındadır. Şimal–Cənub dəhlizinin, Şərq–Qərb dəhlizinin Azərbaycan üzərindən keçməsi, xüsusi ilə onun ayrılmaz hissəsi olan Zəngəzur dəhlizinin da, inşallah, gələcəkdə fəaliyyətə başlaması ilə, hesab edirəm ki, ölkəmiz nəqliyyat və kommunikasiya xətləri istiqamətində dünyanın ən aparıcı ölkəsi olaraq qalmaqda davam edəcək.

Çıxışımın sonunda hesabatı bir daha dəstəklədiyimi qeyd edirəm. Ümidvaram ki, biz gələn illərdə hökumətin hesabatında əlavə komponentləri də müzakirə edəcəyik. Zəngəzur dəhlizinin fəaliyyətə başlaması, Qərbi azərbaycanlıların öz dədə-baba torpaqlarına qayıtması kimi məsələləri də hökumətin növbəti illərdəki hesabatlarında müzakirə edəcəyik, inşallah. Sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Sevil Mikayılova. Buyurun.

Sevil Mikayılova. Çox sağ olun. Hörmətli xanım sədr, cənab Baş nazir, hörmətli millət vəkilləri, hökumət

rəsmiləri və media nümayəndələri. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatda əks olunan məlumatlar bir daha göstərir ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında hər bir sahədə həyata keçirilmiş uğurlu siyasət nəticəsində ötən il də iqtisadiyyatın, sosial sahənin bütün istiqamətləri üzrə mühüm irəliləyişlərə nail olunub. Belə ki, 2024-cü ildə iqtisadi və institusional sahədə həyata keçirilmiş islahatlar nəticəsində Azərbaycanda makroiqtisadi sabitliyi daha da möhkəmləndirmək mümkün olmuşdur.

Məlum olduğu kimi, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə nail olmaq üçün əsas istiqamətlərdən biri qeyri-neft sektorunun inkişafıdır ki, burada ötən ilin nəticələrinə görə, 6,2 faizlik artım qeydə alınmış, sənayenin qeyri-neft sektorunda məhsul istehsalı isə 7,3 faiz yüksəlmişdir. Bundan başqa, sosial sahədə də həyata keçirilən mühüm kompleks tədbirlər nəticəsində rifahın yüksəldilməsi üçün mühüm maliyyə təminatı yaradılmışdır. Belə ki, dövlət büdcəsindən bu sahəyə 2024-cü ildə ayrılan vəsait 2023-cü illə müqayisədə 23,3 faiz çox olmuşdur. Burada xüsusi qeyd etmək lazımdır ki, ötən il Mərkəzi Bankın həyata keçirdiyi siyasət nəticəsində geosiyasi risklərin maliyyə sektoruna mənfi təsirinin minimuma endirilməsi istiqamətində mühüm nəticələrə nail olunmuş, strateji valyuta ehtiyatlarının artımı təmin edilmişdir. Qiymətli kağızlar bazarında əməliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi, kapital bazarına çıxış imkanlarının genişləndirilməsi istiqamətində mühüm addımlar atılmışdır.

Hesabatda əks olunan turizm səfərlərinin illik dinamikası müsbətdir. Lakin bu göstərici daha da yüksək ola bilər. Ölkənin turizm üçün cəlbediciliyinin daha da artırıl-

ması məqsədi ilə təklif edərdim ki, turizm bölgələrinin investisiya xəritəsinin hazırlanması məsələsinə baxılsın. Təklif edilən xəritə potensial investorlar üçün aydın və sistemli məlumat bazası yaradaraq sahəyə yönəldiləcək sərmayələrin daha səmərəli və məqsədyönlü şəkildə istiqamətləndirilməsinə kömək edə bilər. Məsələn, təmsil etdiyim Xaçmaz rayonunun turizm potensialı yüksəkdir və bu potensialdan maksimum istifadə etmək üçün investisiya qoyuluşu tələb olunur. Bu, təbii ki, rayonda digər sahələrin də inkişafına gətirib çıxaracaqdır.

Yeri gəlmişkən, qeyd etmək istəyirəm ki, 58 saylı Xaçmaz kənd seçki dairəsi ərazisində bir sıra kəndlərə gedən avtomobil yollarının təmiri layihələrinin 2025–2028-ci il planına daxil edilməsinə dair təkliflərin hazırlanmasının hökumətin hesabatına daxil edilməsini təqdir edirik və Nazirlər Kabinetinə həssas münasibətə görə seçicilərimiz adından təşəkkürümüzü də bildiririk. Eyni zamanda, söyləmək istərdim ki, adıçəkilən yol xətləri – Qusarçay, Nağıoba, Bostançı, Sibiroba, Qımılqışlaq, Nərəcən, Çaykənarı, Gödəkli, Uzunoba, Tikanoba, Çinartala, Qıraqlı, Palçıqoba və digər sənəddə qeyd olunmuş yolların tikilməsi və təmiri çox vacibdir. Hökumətdən bu məsələyə xüsusi diqqət ayrılmasını bir daha xahiş edirik.

Əlavə olaraq qeyd etmək istəyirəm, qürurvericidir ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılan quruculuq işləri davam etmişdir. Mən təklif etmək istərdim ki, beynəlxalq maliyyə təşkilatları ilə bu sahədə əməkdaşlıq daha da genişləndirilsin. Xüsusi ilə xarici tərəfdaşlarla birlikdə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə mühüm regional əhəmiyyətli layihələrin həyata keçirilməsi qeyd olunur. Amma bunların sayının artırılması, təbii ki, qayıdış prosesini

də tezləşdirəcəkdir. Hesab edirəm ki, Azərbaycanın Böyük Qayıdış proqramı çərçivəsində beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığının gücləndirilməsi bu ərazilərin sürətli və səmərəli bərpasını, həm də uzunmüddətli sosial-iqtisadi inkişafını təmin edəcəkdir.

Bundan əlavə, beynəlxalq maliyyə qurumları ilə tərəfdaşlıq Azərbaycanın iqtisadi potensialını artırmaqla yanaşı, investisiya mühitini daha da yaxşılaşdıracaq və regional əməkdaşlığın dərinləşməsinə töhfə verəcək.

Sonda Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatını yüksək qiymətləndirirəm. Böyük əmək və səylər sayəsində əldə olunmuş iqtisadi nailiyyətlər təqdirəlayiqdir və hökumət üzvlərinə 2025-ci il üçün qarşıya qoyulmuş hədəflərə nail olmaqda uğurlar arzulayıram. Diqqətinizə görə çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun.

Qüdrət Həsənquliyev. Buyurun.

Qüdrət Həsənquliyev. Sağ olun, hörmətli sədr. İlk öncə Sizi martın 11-də qonşu ölkəyə – Gürcüstana dostluq və əməkdaşlığın inkişafına töhfə verəcək uğurlu səfərə görə təbrik edirəm və hörmətli Baş nazirin təbriklərinə qoşuluram.

Dünən Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin yaydıqları məlumata görə, Ermənistanla sülh sazişinin mətni razılaşdırılıb, Ermənistan Azərbaycanın ədalətli və beynəlxalq hüquqa əsaslanan bütün təkliflərini qəbul edib. Bu böyük diplomatik uğura görə Azərbaycan Respublikası Prezidentini, hökumət üzvlərini, xalqımızın hər bir nümayəndəsini təbrik edirəm.

Hökumətə görülən işlərə, xüsusi ilə Qarabağda görülən bərpa-quruculuq işlərinə görə öz minnətdarlığımı bil-

dirirəm. 2 min il əvvəl böyük filosof və Roma imperatoru Markus Aurelius deyirdi ki, “çox və davamlı tərif asılılıq yaradır”. Müasir elmi araşdırmalar da bunu təsdiq edir. Ona görə istərdim, hesabatla bağlı toxunmaq istədiyim məsələləri təklif və sual kimi qəbul edəsiniz. İlk öncə diqqətinizi ona cəlb etmək istəyirəm ki, insanlarımızı ən çox narahat edən məsələ ərzaq məhsullarının qiymətinin yüksək olmasıdır. İnsanlar qazanclarının böyük hissəsini ərzaq məhsulları almağa yönəldir. Hesabatda qeyd olunur ki, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı qiyməti hesabat ilində 4,7 faiz artmışdır. Amma onların pərakəndə satış nöqtələrində qiymətlərinin nə qədər qalxması barədə məlumat yoxdur. Hesabatda o da öz əksini tapmayıb ki, hansı ərzaq məhsulu ilə əhali hansı həcmdə yerli istehsal hesabına təmin edilir.

Hesabatla tanışlıq zamanı bəlli olur ki, 2024-cü ildə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına büdcədən 362,5 milyon manat subsidiya ayrılmış, 50,6 milyon manat güzəştli kreditlər verilmiş, kənd təsərrüfatı texnikası alınması üçün 80,8 milyon manat, damazlıq heyvan alışı üçün 7,4 milyon manat güzəşt vəsaiti ayrılmışdır və sair. Bu, heç də az vəsait deyil. Amma qarşılığında nə müşahidə edirik? Ərzaq məhsullarının ölkəmizə idxalı son illər davamlı olaraq artmaqdadır.

Hesabat ilində əkin və çoxillik əkmələrin sahəsi əvvəlki illə müqayisədə 6,5 faiz, dənli və dənli paxlalıların əkin sahəsi 7,7 faiz artsa da, bitkiçilik məhsulları üzrə artım 1,1 faiz, heyvandarlıq məhsulları üzrə artım isə 1,7 faiz olmuşdur. Hökumətin bu sahəyə nəzarətinin gücləndirilməsinə, şəffaflığın artırılmasına, bacarıqlı və yüksək ixtisaslı kadrlar hesabına bu sahənin inkişaf etdirilməsinə

ciddi ehtiyac var.

Təəssüf ki, hesabatda bu və ya digər sahələrdə hökumətin üzləşdiyi çətinliklər və problemlər, onların həllinə dair düşüncələr və planlar barədə heç nə göstərilmir. Zamanın azlığını nəzərə alıb hökumət üzvlərinə üç sualla müraciət etmək istəyirəm. Birinci sualım ondan ibarətdir ki, 1 il öncə biz hökumətin öz təklifi ilə müxtəlif qanunvericilik aktlarına dəyişiklik etdik və bizə verilən məlumata görə, 44 mindən artıq qeydiyyatsız obyektlərin sənədləşdirilməsini qanunvericilik qaydasında hökumət qarşısında bir vəzifə kimi qoyduq. Bilmək istərdim ki, neçə belə obyekt rəsmi qaydada qeydə alınıb? Hökumət keçən dövrdə bu işin öhdəsindən necə gəlib?

İkinci sual: az qala hər il mütəmadi olaraq rəsmilər tərəfindən deyilir ki, qeydiyyatsız yüz minlərcə fərdi yaşayış evləri sənədləşdiriləcək, amma bu edilmir. Bunun da səbəblərini bilmək hər birimiz üçün maraqlı olardı.

Üçüncü sualım deputat həmkarım Fazil Mustafanın qaldırdığı məsələ ilə də birbaşa bağlıdır. Hər dəfə yağış yağanda su içərisində qalan evlər və qəzalı vəziyyətdə olan binalar təmsil etdiyim Xətai rayonunda da çoxdur. Niyə tikinti şirkətlərinə icazə verilmir ki, insanlar minimal standartlara cavab verən evlərdə insan kimi yaşasın, kanalizasiya xətləri çəkilsin, yollar abadlaşdırılsın? Keçən il evlərini su basmış insanların arasında çox sayda yaxından tanıdıqlarım da var idi. Evlərindən suyun yanğın söndürən maşınlarla çəkilməsi üçün kömək istəyirdilər. Biz onlara necə kömək edə bilərdik? Hər dəfə deyilir ki, bu proses yaxın vaxtlarda başlayacaq. Amma illər keçir və heç nə başlamır.

Bakı şəhərinin Baş planı təsdiq olunub. Niyə mənzil

tikintisinə icazə verilməsi səlahiyyətləri yerli dövlət hakimiyyəti orqanlarına verilmir? Bir neçə il öncə pilot layihələr kimi yerli icra hakimiyyəti başçılarına tikintiyə icazə vermək səlahiyyətləri veriləndə Nəsimi, Nərimanov kimi rayonlarda evlərin 1 kvadratmetrinin qiyməti 1000 manat idi. İndi həmin ərazilərdə ən azı 2500-3000 manatdır. O zaman minlərcə ailə mənzil şəraitini yaxşılaşdırdı. Bu gün tikinti şirkətlərinə icazə verilsə, bu saya əlavə olaraq milyardlarca dollar investisiya qoyuluşuna, on minlərcə insanı tikintidə və əlaqəli sahələrdə işlə təmin etməyə nail olunar. Büdcəyə yüz milyonlarca əlavə vəsait cəlb edə bilərik. Əminəm ki, hökumət üzvləri də bunu bilir. İstərdim, hökumət Milli Məclisə məlumat versin ki, mənzil tikintisi niyə azalıb və bu sahədə vəziyyəti dəyişmək üçün yaxın vaxtlarda hansı addımlar atmaq planlaşdırılır?

Burada çox qeyd olundu ki, bizim ümumi daxili məhsulun artımında 4,7 faizlik artım müşahidə olunub. Hörmətli həmkarlar, hörmətli hökumət üzvləri, bu artım tempi ilə Qərbi Avropa ölkələrində adambaşına düşən ümumi daxili məhsulun həcminin 50 faizinə çatmaq üçün gərək ən azı hər il ümumi daxili məhsulun artımı 10-15 faiz olsun. Ona görə də bu artım yetərli deyil. Ölkədə köklü islahatlar aparılmalıdır. İqtisadiyyatın əsas sahələri dövlətin nəzarətindən çıxarılmalı, güclü məhkəmə hakimiyyəti yaratmaqla mülkiyyət toxunulmazlığına təminat verilməli, əlverişli biznes mühiti yaradılmalıdır. Yəni bu ciddi islahatlara getmədən indiki artım tempi ilə, qeyd etdiyim kimi, bizim inkişaf etmiş ölkələrə nəinki çatmaq, hətta yaxınlaşmaq imkanlarımız belə mümkünsüzdür. Bu isə birbaşa insanların həyat şəraiti, yaşayışı, güclü ordu

deməkdir. Sadəcə olaraq bunları bir daha sizlərin diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm və hökuməti böyük islahatlara başlamağa dəvət edirəm. Diqqətinizə görə çox sağ olun.

Sədrlik edən. Qüdrət müəllim, sağ olun.

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Hörmətli həmkarlar, təklif var, səsə qoyulsun. Hamı razıdır?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Çox sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, onu da deyim ki, 56 nəfər yazılmışdı, 30 nəfər çıxış etdi. Çıxış edə bilməyənlər, bilirsiniz ki, çıxışlarınızı yazılı surətdə katibliyə verə bilərsiniz. Onu da qeyd edim ki, çıxış edənlərin mütləq əksəriyyəti hökumətin hesabatı haqqında müsbət rəylər söylədi. Təkliflər, bir neçə sual oldu. Mən təklif edirəm ki, çox hörmətli Əli müəllim, bunlara yazılı surətdə, ya da işçi qaydada cavab vermək olar.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, mən hökumətin hesabatını səsə qoyuram. Xahiş edirəm, münasibət bildirəsiniz. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 16.27 dəq.)
Lehinə	107
Əleyhinə	1
Bitərəf	2
Səs vermədi	1
İştirak edir	111
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul olundu.

İndi isə, çox hörmətli cənab Baş nazir, əgər nə isə

deməmk istəyirsinizsə, buyurun, söz Sizindir.

Əli Əsədov. Çox hörmətli Sahibə xanım, hörmətli millət vəkilləri. Son dövrlərdə, bir neçə ildir, biz Milli Məclislə səmimi, konstruktiv və son məqamda ümumi məxrəcə gələrək çoxlu məsələləri həll etmişik. Bu gün yeddinci çağırış Milli Məclisin deputatları ilə bizim ikinci dəfə görüşümüzdür. Keçən ilin sonlarında 2025-ci ilin dövlət büdcəsinin qəbul olunması, müzakirələri zamanı və bu gün hökumətin Milli Məclis qarşısında 2024-cü illə bağlı hesabatı. Hörmətli Sahibə xanım, 30 deputatımız çıxış etdi. Bütün çıxışlarda 2024-cü ildə Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan hökumətinə gördüyü işlərə görə yüksək qiymət verilmişdir. Buna görə öz adımdan, hökumət həmkarlarım, hökumət üzvləri adından Milli Məclisə təşəkkür edirik.

Biz başa düşürük ki, gördüyümüz işlər tam deyil. Həyat davam edir. Qarşımızda yeni tapşırıqlar və həll olunmayan məsələlər var. Təbii olaraq iş olan yerdə hansısa çatışmazlıqlar var. Bu gün millət vəkilləri tərəfindən söylənən fikirlərin bəziləri ilə prinsipcə razı deyilik, bəziləri anlaşılandır. Yəqin ki, biz o məsələlərə bu və ya digər səbəblərdən baxa bilməmişik, vaxtında icra etməmişik. Milli Məclis qarşısında deyə bilərəm ki, keçmiş illərdə olduğu kimi, bu məsələlər hökumət tərəfindən nəzarətə götürüləcək və hökumətin müvafiq qurumları tərəfindən həlli istiqamətində addımlar atılacaq.

Burada bir neçə məsələ səsləndi. Söyləmək istərdim ki, hökumət üzvləri və hökumətdə təmsil olunan nazirlər, komitələrin və agentliklərin üzvləri möhtərəm Prezidentin tapşırıqları və qarşımıza qoyulan hədəflərə çatmaq üçün bəzi məsələləri dəfələrcə müzakirə edirlər, İqtisadi Şurada

baxılır. Təklif oldu ki, təkcə İqtisadi Şurada və hökumət çərçivəsində deyil, daha geniş məşvərət məclisində bu məsələləri iqtisadçı alimlərlə, ümumiyyətlə, təcrübəsi olan şəxslərlə bərabər müzakirə edək. Bu, tərəfimdən tam şəkildə qəbul olunub. Yəqin ki, təkliflər Milli Məclisə çatdırılacaq. Sizin işiniz çoxdur. Bizdə də vaxt o qədər çox deyil. İldə bir və ya iki dəfə mümkün qədər yığışıb, bəzi məsələləri... Təbii ki, biz kabinetlərdə oturaraq bəzi şeyləri görmürük. Sizlər yerlərdə birbaşa seçicilərlə təmasda olursunuz, bizim görmədiyimiz məsələləri bizə çatdırırsınız. Biz bunları qəbul edirik.

Çıxışların çoxunda deyildi ki, 2024-cü il möhtərəm Prezident cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycanın iqtisadiyyatı üçün həlledici və uğurlu il olmuşdur. Bu, həmçinin hökumət üzvləri ilə millət vəkillərinin qanunvericilik sahəsində, büdcə qəbul olunan dövrdə, komissiyalarda qanunların və normativ hüquqi aktların müzakirələri zamanı bərabər əldə etdiyi uğurlardır. Ona görə, hörmətli xanım sədr, hörmətli sədarət, hörmətli deputatlar, mən sizə bir daha təşəkkür edirəm. Hökumət üzvləri qaldırılan məsələləri, hər zaman olduğu kimi, diqqətlə izləyəcəklər. Lazım olan bütün tədbirlərə mümkün dərəcədə, səlahiyyətlər və büdcə çərçivəsində baxılacaq. Təbii ki, büdcədənkənar məsələlər var, onları da həll etməyə çalışacağıq.

Hörmətlə yanaşaraq bir daha təşəkkür edirəm. Hamınızı qarşıdan gələn bayramlar münasibəti ilə təbrik edirəm. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Əli müəllim. Biz də Sizə və hökumət üzvlərinə gələcək fəaliyyətinizdə uğurlar arzulayırıq. Milli Məclis adından mən də Siz başda ol-

maqla bütün hökumət üzvlərini üzümüzə gələn bayramlar münasibəti ilə təbrik edirəm.

Hörmətli həmkarlar, bizim iclasımız başa çatdı. Növbəti iclasımız ayın 18-də olacaq. Sağ olun.

EDİLMƏMİŞ ÇIXIŞLARIN MƏTNLƏRİ

<u>*14 mart 2025-ci il*</u>

Afət Həsənova. Mən də müzakirə etdiyimiz, dövlətimizin vətəndaşlarına diqqətinin, qayğısının bariz nümunəsi kimi dəyərləndirdiyim Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatını, ümumilikdə, qənaətbəxş hesab edirəm. Eyni zamanda, fürsətdən istifadə edərək təmsil etdiyim Suraxanı rayonunun, xüsusən də aztəminatlı ailələrinin təhsil və səhiyyə sahəsində qarşılaşdığı problemlərin həllinə xidmət edəcəyini düşündüyüm bəzi məsələləri diqqətinizə çatdırmaq istərdim. Birinci məsələ həmin rayon ərazisində tibbi diaqnostik mərkəzin olmaması ilə bağlıdır. Bildiyiniz kimi, bu cür mərkəzlər, əsasən, Bakı şəhərinin mərkəzi rayonlarında yerləşir. Rəsmi iki yüz iyirmi mindən, qeyri-rəsmi üç yüz mindən çox əhalinin yaşadığı Suraxanı rayonunda sakinlərimiz bu m
getmək üçün xeyli məsafə qət edərək həm maddi
fiziki cəhətdən çətinliklərlə üzləşirlər.

Rayonda fəaliyyət göstərən tibb müəssisələrini
çeşidləri baxımından imkanlarının texniki və ya digər səbəblərdən məhdudluğu, stasionar müalicə xidmətlərinin olmaması, xüsusi ilə aztəminatlı sakinlərimizin yuxarıda sadalanan səbəblərdən tibbi xidmətdən kənar qalmaları ilə nəticələndiyindən Suraxanı rayonunda belə bir mərkəzin inşasını vacib hesab edirəm. Bu, eyni zamanda, Suraxanının şəhər mərkəzinə uzaq qonşu rayonların vətəndaşlarının da oxşar problemlərinin həllinə müsbət təsir edər.

İkincisi məsələ isə rəsmi olaraq otuz mindən çox (qeyri-rəsmi altmış min) əhalisi olan qədim Əmircan qəsəbəsində yeni məktəb binasının tikintisi zərurətinin yaranması ilə bağlıdır. Belə ki, bu qəsəbədə hazırda 6 tam orta məktəb, 6 uşaq baxçası fəaliyyət göstərir. Təbii artım və urbanizasiya prosesi səbəbindən həmin təhsil müəssisələri yaşayış hissəsi cənuba tərəf genişlənmiş qəsəbənin şimal hissəsində qalmışdır. Eyni zamanda, qonşuluqdakı Qaraçuxur qəsəbəsi də həmin səbəblərdən şərqə doğru genişlənmişdir ki, bu ərazilərdə də hazırda iyirmi mindən çox əhali yaşayır. Elə bu səbəbdən də "Şərq" yaşayış sahəsi adlandırılan həmin ərazidə 2007-ci ildə Azərbaycan Respublikası və Səudiyyə İnkişaf Fondunun vəsaiti hesabına 1296 yerlik orta ümumtəhsil məktəbi inşa edilmişdir. Lakin iki minə yaxın şagirdin təhsil aldığı 318 saylı həmin məktəb tələbatı tam ödəyə bilmir.

Hazırda Əmircan qəsəbəsinin cənubu və Qaraçuxurun bu hissə ilə birləşmiş şərq hissəsində, ümumilikdə, təxminən otuz səkkiz min nəfər əhalinin yaşamasına baxmayaraq, bu ərazidə nə məktəb, nə də məktəbəqədər təhsil müəssisəsi fəaliyyət göstərir. Bu səbəbdən uşaqlar, demək olar ki, marşrut xəttinin də olmadığı həmin ərazidə məhəllədaxili yollarla, xüsusən də qış aylarında çətinliklə uzun məsafə qət edərək 114 və 318 saylı məktəblərə və ya digər uzaq təhsil müəssisələrinə üz tutmalı olurlar. Analoji hal məktəbəqədər təhsil müəssisələri üçün də keçərlidir. Onu da qeyd edim ki, vəziyyət təhlil edilərək 2010-cu illərdə BŞİH başçısının müvafiq sərəncamı ilə həmin ərazidə yeni məktəb binasının tikintisi üçün torpaq sahəsi də ayrılmış, lakin müəyyən səbəblərdən tikinti işlərinə başlanılmamışdır.

Göstərilənlərə və keçirdiyim qəbullarda sakinlərin bu məsələlərlə bağlı çoxsaylı müraciətlərinə əsaslanaraq düşünürəm ki, irəli sürdüyüm təklifin reallaşması təhsil və səhiyyə sahəsində işlərin səmərəli təşkilinə, təlim-tərbiyənin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, vətəndaşların sağlamlığına və onların məmnunluğunun artmasına öz müsbət töhfəsini verə bilər.

Ağalar Vəliyev. Qalib dövlət və qalib xalq olaraq müstəqillik tarixinin ən qüdrətli dövrünü yaşayan Azərbaycan üçün hesabat ili olan 2024-cü il möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə gerçəkləşdirilən uğurlu dövlət siyasəti sayəsində müasir həyatımızın bütün sahələrində əldə olunan və mötəbər beynəlxalq qurumlar tərəfindən çox müsbət qiymətləndirilən davamlı inkişafın təmin edilməsi ilə əlamətdar olmuşdur.

Müzakirəmizə təqdim olunan zəngin strukturu, analitik informasiyaları və məzmunlu təhlilləri ilə seçilən Nazirlər Kabinetinin hesabatı, zənnimcə, yüksək peşəkarlıqla mükəmməl hazırlanmışdır. Düşünürəm ki, sürətlə dəyişən yeni qlobal çağırışlar şəraitində son illər ərzində hörmətli dövlət başçımızın ardıcıl həyata keçirdiyi konseptual islahatlar nəticəsində ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafının bütün parametrləri və aspektləri hesabatda dolğun şəkildə öz əksini tapmışdır. Ötən ilin ağır geosiyasi və geoiqtisadi mənzərəsi fonunda Azərbaycanın davamlı inkişafının və makroiqtisadi dayanıqlılığının təmin edilməsi, zənnimcə, hökumətin səmərəli fəaliyyətinin başlıca prioritetləri kimi xarakterizə edilməlidir. Eyni zamanda, milli iqtisadiyyatımızın rəqabətqabiliyyətli və ixracyönümlü istiqamətlərdə stimullaşdırılması və şaxələndirilməsi, sənayeləşmənin gücləndirilməsi və kənd təsərrüfatının inkişaf etdirilməsi,

özəl sektorun təşviqi və investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması, işğal olunmuş ərazilərimizin bərpası və Böyük Qayıdış proqramının icrası istiqamətlərində görülən işlər olduqca müsbət məqamlar kimi dəyərləndirilməlidir.

Nazirlər Kabinetinin hesabatının müzakirəsi kontekstində seçicilərimin ölkə rəhbərinə ünvanladığı çoxsaylı minnətdarlıq hisslərini ifadə edərək böyük məmnunluqla qeyd etmək istərdim ki, hər zaman cənab Prezidentin diqqəti və qayğısı ilə əhatə olunan və millət vəkili kimi təmsilçisi olduğum Xaçmaz rayonunun son illər ərzində sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi və infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi istiqamətində xeyli işlər görülüb. Bununla belə, rayonun həlli vacib olan bəzi problemləri hələ də qalmaqdadır ki, hökumət üzvlərinin buradakı iştirakından istifadə edərək onları səsləndirmək istərdim. Belə ki, 6 minə yaxın əhalinin yaşadığı 9 kəndi birləşdirən 13 kilometr uzunluğunda Qımıl–Mollaburhan–Hacıisaoba–Maşıoba avtomobil yolunun asfaltlaşdırılmasına, Qaraçı, Qaraqurdlu, Hacıqurbanoba, Cığatay, Gülalan kəndlərinin elektrik enerjisi təchizatı sistemində yenidənqurma işlərinin aparılmasına, Əzizli, Bəbəli, Ağarəhimoba, Üryanoba, Çaxmaqlı, Qaraqaşlı, Qarğalıq kəndlərinin qazlaşdırılmasına ehtiyac vardır. Ümidvaram ki, sadaladığım problemlərin həlli istiqamətində respublikanın aidiyyəti qurumları tərəfindən əməli tədbirlər görüləcəkdir və bu da son nəticədə Xaçmaz rayonunun sosial-iqtisadi inkişafının daha da sürətləndirilməsinə böyük töhfə olacaqdır.

Hər zaman olduğu kimi, Azərbaycan xalqı bu gün qətiyyətlə inanır ki, keyfiyyətcə yeni strateji mərhələdə cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən uğurlu dövlət siyasəti və köklü islahatlar ölkəmizin qüdrətinin

daha da artmasına və yüksək sosial rifah cəmiyyətinin formalaşmasına möhkəm zəmin yaradacaqdır. Əminəm ki, Nazirlər Kabineti qarşıda duran bu və digər vəzifələrin, eləcə də dövlət başçısının gələcək inkişafımızın yeni hədəfləri ilə bağlı imzaladığı fərman və sərəncamların, göstəriş və tapşırıqların icrasını layiqincə təmin edəcəkdir.

Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildəki fəaliyyətini yüksək qiymətləndirərək dəyərli həmkarlarımı hökumətin hesabatını dəstəkləməyə çağırıram, hər birinizi qarşıdan gələn Novruz və Ramazan bayramları münasibəti ilə təbrik edirəm və möhtərəm Prezidentimizin rəhbərliyi altında doğma Azərbaycanımızın hərtərəfli tərəqqisi naminə səmərəli fəaliyyətinizdə uğurlar arzulayıram.

Anar Məmmədov. İlk növbədə Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatla bağlı ətraflı çıxışına və bizə təqdim edilmiş geniş hesabata görə hörmətli cənab Baş nazirə öz təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Qeyd etmək istərdim ki, hökumətin hesabatı həmişə olduğu kimi, peşəkar səviyyədə hazırlanmış, ölkənin ümumi iqtisadi inkişaf dinamikasını, sosial həyatın bütün aspektlərini təfsilatı ilə əks etdirir. Hesab edirəm ki, hesabatda qeyd olunmuş göstəricilər cənab Prezidentin rəhbərliyi altında ölkəmizdə həyata keçirilən sosial-iqtisadi siyasətin nəticələri haqqında kifayət qədər aydın təsəvvür yaradır. Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında Milli Məclisə təqdim olunmuş hesabat struktur və məzmun baxımından əhatəli və informativdir, dövlət başçısı tərəfindən hökumətə verilmiş tapşırıqların icra səviyyəsinin ölçülməsi üçün xeyli məlumatlarla təchiz olunub və Milli Məclis deputatlarına hökumətin fəaliyyətini qiymətləndirmək üçün lazımi şərait yaradır. Hesabat

mükəmməl hazırlanmışdır və ölkəmizin iqtisadi-siyasi, sosial-mədəni, təsərrüfat həyatının bütün sahələrini özündə əks etdirir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən məqsədyönlü, düşünülmüş siyasət nəticəsində dövlətimizin beynəlxalq aləmdə böyük nüfuz qazanması, iqtisadiyyatımızın davamlı və dayanıqlı olması, əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, çox mühüm layihələrin uğurlu icrası xalqımızı sevindirir və hər bir vətəndaşın ürəyindəndir. Hesabat dövründə Baş nazirimiz hörmətli Əli müəllim Əsədov başda olmaqla hər bir hökumət üzvü də öz vəzifəsini yerinə yetirmək əzmində olmuşdur. Buna görə onların hər birinə minnətdarlığımı bildirirəm. Hesabatda işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpası tədbirlərinə böyük önəm verilməsi təbiidir və bu, bilavasitə daha böyük qələbələrə olan inamın ifadəsidir.

Möhtərəm Prezident cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə aparılan dövlət siyasətinin nəticəsi olaraq son illər ərzində həyata keçirilən iqtisadi islahatlar, infrastruktur, enerji marşrutları və nəqliyyat koridorları ilə bağlı layihələr 2024-cü ildə ölkə iqtisadiyyatının inkişafına mühüm töhfələr vermişdir. Eyni zamanda, bu münbit şərait dövlət başçısı tərəfindən hökumət qarşısına qoyulan tapşırıqların, iqtisadi fəallığın təmin edilməsi, sosial müdafiənin gücləndirilməsi, işğal olunmuş ərazilərin bərpası və Böyük Qayıdış proqramının icrası, təhsil və səhiyyə sisteminin inkişaf etdirilməsi, ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsinin yerinə yetirilməsi üçün lazımi imkanlar yaratmışdır.

Son illər ərzində Prezident İlham Əliyev tərəfindən sistemli şəkildə həyata keçirilən məqsədyönlü və düşünül-

müş islahatlar nəticəsində ölkəmizin bütün regionlarında iqtisadiyyatın sürətli inkişafı, insanların yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması, yoxsulluğun aradan qaldırılması, işsizliyin azaldılması, sabitliyin möhkəmləndirilməsinin təmin edilməsi istiqamətində bir çox işlər həyata keçirilmişdir. Çox sevindirici haldır ki, millət vəkili seçildiyim 97 saylı Tərtər-Ağdərə-Goranboy seçki dairəsi üzrə abadlıq-quruculuq işləri, geniş miqyas alaraq uzun müddət əsaslı şəkildə təmir olunmayan yolların yenidən qurulması işləri sistemli şəkildə davam etdirilmişdir. Xüsusi ilə vurğulamaq istəyirəm ki, cənab Prezidentimiz tərəfindən son 20 ildə bütün sahələrdə çox böyük işlər həyata keçirilmişdir. Buna görə öz adımdan və əhalimizin adından möhtərəm Prezidentimizə dərin minnətdarlığımı bildirirəm.

Görüşlərimiz və qəbullarımız zamanı seçicilərimiz müəyyən sosial məsələlərlə bağlı kömək etməyimizi xahiş edirlər. Bu gün hökumət üzvlərinin iclasımızda iştirakını nəzərə alaraq çox vacib iki məsələni diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm. Belə ki, təmsil olunduğum 97 saylı Tərtər-Ağdərə-Goranboy seçki dairəsi üzrə Tərtər rayonunun İsmayılbəyli kənd məktəbi artıq neçə illərdir, yararsız vəziyyətdədir. Məktəbin infrastrukturu orada təhsil prosesinin normal şərtlər daxilində aparılmasına mane olur. Kəndin məktəbi qəzalı vəziyyətdədir. Tavan da, döşəmə də yararsız hala düşüb, hər an uçma təhlükəsi ilə üz-üzədir.

Digər bir məsələ Tərtər rayonu Hacıqərvənd kənd bağçasının təmirə ehtiyacı ilə bağlıdır. Bağça qəzalı vəziyyətdədirsə, bu, uşaqların həyatı üçün təhlükəlidir. Mən imkan daxilində hörmətli hökumət üzvlərimizin bu məsələlərin həllini nəzərə almalarını xahiş edirəm. Ümid

edirik ki, səsləndirilən məsələnin həlli ilə bağlı problem tezliklə, yeni dərs mövsümünə qədər öz həllini tapar.

Fürsətdən istifadə edib, hörmətli xanım sədr, Sizi, bütün hökumət üzvlərini, bütün deputatları və xalqımızı Ulu Öndər Heydər Əliyevin arzuların bayramı hesab etdiyi Novruz bayramı münasibəti ilə səmimi qəlbdən təbrik edirəm. Hər biriniz ürəyinizdən keçən hər bir arzuya çatasınız.

Azay Quliyev. İlk növbədə 2024-cü ildə Nazirlər Kabinetinin fəaliyyəti haqqında hesabatın çox dolğun və peşəkar formada hazırlanmasına görə cənab Baş nazirə və bu işdə əməyi keçən hər kəsə təşəkkür edirəm. Hesabatla tanışlıq birmənalı olaraq deməyə əsas verir ki, möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə aparılan genişmiqyaslı iqdisadi və institusional islahatlar, həyata keçirilən kompleks tədbirlər nəticəsində hökumətimiz 2024-cü ildə çox səmərəli fəaliyyət göstərmiş və qarşıda duran bütün vəzifələrin öhdəsindən layiqincə gəlmişdir. Qısa çıxış zamanı 485 səhifəlik hesabatın bütün təfərrüatlarına toxunmaq mümkün olmasa da, hökumətin fəaliyyətini müsbət qiymətləndirmək üçün iqtisadi və fiskal, sosial, milli etimad və vətəndaş məmnuniyyəti, beynəlxalq münasibətlər, müdafiə və təhlükəsizlik, Böyük Qayıdış sahəsində əldə olunan bəzi nəticələrə nəzər salmaq kifayətdir. Məsələn, iqtisadi və fiskal sahədəki göstəricilərə baxaq. Keçən il ölkəmizin ümumi daxili məhsulunun həcmi 4,1 faiz, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 6,2 faiz artmış, büdcə gəlirlərimiz proqnoza qarşı 2,1 faiz, o cümlədən vergi orqanlarından proqnoza qarşı 3,5 faiz, gömrük orqanlardan isə 3,3 faiz çox vəsait daxil olmuşdur.

Strateji valyuta ehtiyatlarımız 3,7 faiz artaraq xarici

dövlət borcumuzu 14 dəfə üstələmiş, manatın məzənnəsi sabit qalmış, illik inflyasyia 4,9 faizi keçməmiş, xarici ticarətdə 5,3 milyard ABŞ dolları məbləğində müsbət saldo qeydə alınmışdır.

Sosial sahənin bəzi göstəricilərinə diqqət yetirək. 2024-cü ildə əhalinin gəlirləri 6,4 faiz artaraq 83,1 milyard manat olmuş, muzdla çalışan işçilərin orta aylıq nominal əmək haqqı 8,1 faiz artaraq 1009 manat təşkil etmişdir.

Əmək pensiyalarının orta aylıq məbləği bu il yanvarın 1-dən 12 faiz artmış, 334,5 min nəfərə ünvanlı sosial yardım, 516,5 min nəfərə aylıq və sosial müavinət, 404,1 min nəfərə isə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü ödənilmişdir. Yeri gəlmişkən, sosial yardımlar və müavinətlərlə bağlı olan bu rəqəmlər uşaq pulu mövzusunu cılız siyasi maraqlar naminə süni şəkildə istismar və manipulyasiya edənlərə də yaxşı cavabdır.

Keçən il şəhid ailələri və qazilərin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması, mənzil və avtomobillə təmin olunması istiqamətində nəzərdə tutulan bütün layihələr uğurla icra olunmuşdur.

Milli etimad və vətəndaş məmnunluğu. 2024-cü ilin ən mühüm milli etimad hadisəsi fevralın 7-də ölkəmizin bütün suveren ərazilərində ilk dəfə Prezident seçkilərinin keçirilməsi və cənab İlham Əliyevin seçkilərdə inamlı qələbə qazanması oldu. Bu, adi bir seçki deyildi, bu, Azərbaycan xalqının müzəffər Ali Baş Komandana duyduğu dərin minnətdarlıq hissinin və əbədi etimadının ifadəsi idi.

O ki qaldı vətəndaş məmnunluğuna, burada bir faktı demək kifayətdir. Keçən il “ASAN xidmət” mərkəzlərinə 11884,5 min, DOST mərkəzlərinə isə 3,2 milyon müraciət daxil olmuşdur. 15 milyondan çox müraciət üzrə gös-

tərilən xidmətlərdən vətəndaşların 98 faizi razı qalmışdır. Etiraf edək ki, bu göstərici dünyanın istənilən hökumətinin arzu edə biləcəyi ən yüksək vətəndaş məmnunluğu göstəricisidir.

Beynəlxalq münasibətlər. 2024-cü ildə 196 ölkənin, 200-ə yaxın beynəlxalq və regional təşkilatların qatıldığı dünyanın ən mötəbər tədbiri olan COP29-un yüksək səviyyədə paytaxtımızda keçirilməsi və Bakının adı ilə bağlı çox mühüm qərarların qəbul edilməsi Azərbaycanın beynəlxalq arenada əldə etdiyi tarixi nailiyyətdir.

Uğurlarımız sırasında Qazaxın işğalda olan 4 kəndinin danışıqlar vasitəsi ilə geri qaytarılmasını, ölkəmizin kiçik ada dövlətlərinə, o cümlədən Afrika və Asiya qitələrinə yeni açılım siyasətini, D8 Təşkilatına rəsmi üzv olmağımızı ayrıca qeyd etmək istərdim.

Müdafiə və təhlükəsizlik. Hesabatda qeyd edildiyi kimi, keçən il ordu quruculuğu prosesi uğurla davam etmiş və Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin istehsal etdiyi məhsulların əhəmiyyətli hissəsi xaricə ixrac olunmuşdur.

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin və Daxili İşlər Nazirliyinin həyata keçirdiyi tədbirlər nəticəsində xalqımızın və dövlətimizin təhlükəsizliyi, ictimai asayişin qorunması etibarlı şəkildə təmin edilmiş, cinayətkarlıqla mübarizə sahəsində qarşıda duran bütün vəzifələr uğurla icra olunmuşdur.

Böyük Qayıdış. Sevindirici haldır ki, cənab Prezidentin birbaşa dəstəyi və qayğısı ilə 2024-cü ildə 1429 ailə olmaqla 5542 nəfər soydaşımızın vətən həsrətinə son qoyulmuş, onlar Şərqi Zəngəzurda və Qarabağda yüksək səviyyədə yenidən tikilmiş və bütün sosial infrastrukturla təchiz edilmiş evlərə köçürülmüşlər. İşğaldan azad edil-

miş ərazilərin yenidən qurulması işi sürətlə davam etmiş, yüzlərcə kilometr avtomobil yolu, onlarca körpü, tunel, məktəb, sənaye müəssisələri, mədəniyyət və səhiyyə binaları tikilib istifadəyə verilmiş, 62 min hektardan çox ərazi minalardan təmizlənmişdir.

Əlbəttə ki, söylədiklərim hökumətin hesabat dövründə gördüyü işlərin çox kiçik və ümumiləşdirilmiş bir hissəsini əhatə edir. Hesab edirəm, elə bu faktlar da kifayətdir ki, Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildəki fəaliyyətini yüksək qiymətləndirək və hesabatı nəzərə alaq.

Azər Badamov. Dövlət başçısı Prezident İlham Əliyevin müəyyənləşdirdiyi siyasi, sosial-iqtisadi kurs Nazirlər Kabineti tərəfindən uğurla icra olunur. Bu gün biz 2024-cü ilin yekunlarına dair Nazirlər Kabinetinin fəaliyyəti barədə hesabata münasibətimizi bildiririk. Hesabatda ölkəmizin qarşısında duran əsas vəzifələrin yerinə yetirilməsi, inkişafın sürətləndirilməsi, vətəndaşların həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması istiqamətində atılan addımlar əks olunmuşdur. Təqdim olunmuş sənəddə qeyd olunduğu kimi, 2024-cü ildə iqtisadiyyatımızın əsas göstəriciləri müsbət dinamika göstərmişdir. Ümumi daxili məhsulda artımların qeyri-neft sektorunun sənaye, ticarət, nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, tikinti, kənd təsərrüfatı, rabitə və informasiya texnologiyaları, yaşıl enerji və digər sahələri əhatə etməsi aparılan iqtisadi siyasətin uğurudur.

Hesabatda qeyd olunan bir məsələyə diqqətinizi cəlb etmək istəyirəm. 2024-cü ildə manatın məzənnəsi 9 faiz bahalaşmış, ölkədə orta illik inflyasiyanın 2,2 faiz olmaqla Beynəlxalq Valyuta Fondunun açıqladığı qlobal inflyasiyadan aşağı olması vətəndaşların rifahına birbaşa təsir edən göstəricilərdəndir. Milli valyutanın dayanıqlılığı

digər sahələrin dinamik inkişafı deməkdir.

2024-cü ildə formalaşmış güclü iqtisadi baza cari ildə də vətəndaşların sosial rifahını yaxşılaşdıran 5-ci sosial islahat paketin icrasına, əmək haqlarının, sosial müavinətlərin və pensiyaların artırılmasına imkan vermişdir. Hökumətin fəaliyyətinə münasibət bildiriləndə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə icra olunan meqa layihələr, ərsəyə gələn müasir yaşayış məntəqələri, öz doğma yurdlarına qayıdan on mindən çox keçmiş məcburi köçkün və 30 mindən çox insan üçün yaradılmış şərait xüsusi ilə vurğulanmalıdır. Bu gün işğaldan azad olunmuş ərazilər sanki bir tikinti meydançasına çevrilmişdir. İcra olunan bütün layihələrin dövlətimizin iqtisadi gücü hesabına həyata keçirilməsi ölkədə aparılan iqtisadi siyasətin uğurudur.

Nazirlər Kabinətinin 2024-cü ildə fəaliyyətinə dair hesabatı ölkənin iqtisadi, sosial və siyasi inkişafını əks etdirən mükəmməl bir sənəddir və dəstəkləyirəm. Bununla yanaşı, hökumət üzvlərinə hesabatlarda seçildiyimiz dairələrlə bağlı qaldırdığımız məsələlərə həssaslıqla yanaşdığına görə təşəkkür edirəm. Hər dəfə qaldırılan məsələlərin bir hissəsi öz həllini tapır və bu da vətəndaşlarımızın rifahının yaxşılaşmasına xidmət edir. İşğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası ilə yanaşı, digər regionların tarazlı inkişafının da davam etdirilməsi düzgün qurulmuş iqtisadi siyasətin göstəricisidir. Qeyd etmək istəyirəm ki, təmsil etdiyim Qusar rayonunda da bir çox sosial infrastruktur layihələri icra olunmuş, əhalinin yaşayış səviyyəsi yaxşılaşmışdır. Həlli gözlənilən məsələlər də qalmaqdadır ki, onların da mərhələli şəkildə həll edilməsinə kömək göstərilməsini hökumət üzvlərindən xahiş edirəm.

2024-cü ilin ölkəmizin davamlı inkişafı yolunda mühüm bir il olduğunu qeyd etmək istəyirəm. Hesab edirəm ki, Nazirlər Kabineti gələcəkdə də bu istiqamətdə fəaliyyətini uğurla davam etdirəcək, iqtisadi və sosial islahatlar daha da dərinləşəcək, əhalinin həyat səviyyəsi artacaqdır.

Sonda mən də sizi qarşıdan gələn bayaramlar münasibəti ilə təbrik edirəm və hökumət üzvlərinə fəaliyyətində uğurlar arzulayıram.

Azər Kərimli. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında icmal hesabatı məqbul hesab edirəm. 2024-cü il Azərbaycan üçün iqtisadi və sosial inkişaf baxımından mühüm il olmuşdur. Nazirlər Kabineti ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin müəyyən etdiyi strateji hədəflərə uyğun olaraq, genişmiqyaslı islahatlar həyata keçirmiş, xüsusi ilə regional inkişaf, infrastruktur quruculuğu və sosial rifahın artırılması sahəsində əhəmiyyətli addımlar atmışdır.

Təmsil etdiyim Zaqatala–Balakən rayonlarında da əsaslı işlər və layihələr həyata keçirilmişdir. 2024-cü ildə Zaqatala–Balakən regionunda əsas diqqət nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə yönəldilmiş, magistral və yerli yolların yenidən qurulması, kəndlərə yeni yolların çəkilməsi və körpülərin bərpası istiqamətində işlər görülmüşdür. Xüsusi ilə Balakən–Şəki magistral yolunun bir hissəsinin təmir edilməsi bölgədə nəqliyyatın rahatlaşmasına səbəb olub.

Regionun iqtisadiyyatı, əsasən, kənd təsərrüfatına əsaslandığından, 2024-cü ildə dövlət tərəfindən fermerlərə subsidiyalar ayrılmış, müasir suvarma sistemlərinin qurulması və yeni aqroparkların yaradılması üçün dövlət dəs-

təyi verilmişdir.

Ötən ildə Balakən rayonunda 8400 hektar sahənin suvarılmasının təşkili ilə bağlı tədbirlər görülmüş, suvarılan sahələrin 2252 hektarı əkin, 2778 hektarı həyətyanı, 3370 hektarı isə çoxillik əkmələr olmuşdur. Eyni zamanda, suvarma işinin yaxşılaşdırılması məqsədi ilə bəndlərdə mövcud suvarma kanallarında 406,4 min kubmetr həcmində təmizləmə işləri, çaylarda 1900 kubmetr həcmində beton bəndlərin təmiri işləri və 370,0 min kubmetr həcmində məcra təmizləmə işləri də aparılmışdır. Digər tərəfdən, suvarma işlərinin yaxşılaşdırılması məqsədi ilə 36 ədəd subartezian quyusu təmir edilmişdir

Zaqatala və Balakən turizm potensialı yüksək olan bölgələrdir. 2024-cü ildə bu sahənin inkişafı üçün turizm obyektlərinin modernləşdirilməsi, ekoturizm və aqroturizm layihələrinin təşviq edilməsi istiqamətində işlər görülüb.

Nazirlər Kabinetinin qərarları çərçivəsində bölgədə yeni məktəblər, Muğanlı kəndində yeni 432 şagird yerlik tam orta məktəb binasının tikintisi başa çatdırılaraq istifadəyə verilmiş, əsaslı təmir işləri aparılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildəki fəaliyyəti regional inkişafı sürətləndirməyə, vətəndaşların rifahını artırmağa və infrastrukturun modernləşdirilməsinə yönəlib. Xüsusi ilə Zaqatala–Balakən bölgəsində həyata keçirilən layihələr kənd təsərrüfatı, sənaye, turizm və sosial sahələrdə mühüm nəticələr verməkdədir.

İcmal hesabata səs verəcəm və hökumətimizə gələcək işlərində də uğurlar arzu edirəm.

Fatma Yıldırım. Bu gün biz Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il üzrə fəaliyyətinə dair hesabatı dinlədik. Hesabatdan göründüyü kimi, Azərbaycan hökuməti ötən il

ərzində çox səmərəli fəaliyyət göstərib. Məlumdur ki, möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin həyata keçirdiyi məqsədyönlü, prinsipial, milli maraqlara əsaslanan siyasəti nəticəsində Azərbaycan güclü, dinamik inkişaf edən, yüksək beynəlxalq nüfuza malik ölkəyə çevrilib. Eyni zamanda, dövlətimizin başçısının rəhbərliyi ilə aparılan dərin islahatlar ötən il ərzində də ölkəmizin hərtərəfli inkişafına böyük təkan verib. Dövlət tərəfindən göstərilən güclü siyasi iradə, islahatların əhatəsinin genişləndirilməsi milli iqtisadiyyatımızın inkişafını yüksək səviyyədə təmin edir.

Bu gün Azərbaycan dövlətinin əsas hədəfi işğaldan azad olunmuş ərazilərimizə yenidən həyatı qaytarmaqdan ibarətdir. Bu istiqamətdə möhtəşəm tədbirlər dinamik şəkildə həyata keçirilməkdədir. Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda icra olunan bərpa-quruculuq işləri Böyük Qayıdışımızın təmin olunmasını şərtləndirir. Azərbaycan vətəndaşları olaraq doğma Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun dirçəlişindən qürur duyuruq.

Eyni zamanda, millət vəkili kimi bizim də vəzifəmiz təmsil etdiyimiz rayonda mövcud olan məsələləri səsləndirməkdir ki, onlar da gələcəkdə nəzərə alınsın. Qeyd edim ki, regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair dövlət proqramlarının icrası nəticəsində digər bölgələrdə olduğu kimi, Bərdə rayonunda da böyük abadlıq və quruculuq işləri həyata keçirilib. Bütün bunlara görə ilk növbədə Prezidentimiz cənab İlham Əliyevə Bərdə seçicilərim və şəxsən öz adımdan dərin təşəkkürümü bildirmək istəyirəm.

Seçicilərimin çoxsaylı müraciəti əsasında təmsil etdiyim Bərdə rayonunda bir sıra həllini gözləyən məsələləri

diqqətinizə çatdırmaq istərdim. Seçicilərim tərəfindən ən çox qaldırılan məsələlərdən biri Bərdə şəhərində kanalizasiya sisteminin olmaması ilə bağlıdır. Bərdə böyük şəhərdir və burada su-kanalizasiya sisteminin qurulması üçün vəsait ayrılmasını hökumətdən xahiş edirik.

Yol infrastrukturuna gəlincə, Bərdə şəhəri və Türkmən kəndini birləşdirən yolun 2 kilometrlik hissəsi, Həsənqaya–Qəhrəmanlı–Saatlı kəndlərini birləşdirən 2,5 kilometrlik yol, Zümürxan–İmamqulubəyli–Çəmənli kəndlərini birləşdirən yolun İmamqulubəyli–Çəmənli kəndlərindən keçən 2 kilometrlik hissəsi, Şatırlı və Birinci Qazaxlar kəndlərini birləşdirən 2 kilometrlik yol, Mirzəxan–Cumalar kəndlərini birləşdirən 2 kilometrlik yol, Hacıbəyli və Kafarlı kəndlərini birləşdirən 2,5 kilometrlik yol yenidən qurulmalıdır.

Digər bir problem isə Bərdənin kəndlərində suvarma suyu ilə bağlı çətinliyin olmasıdır. Bərdənin Alaçadırlı, Saatlı, İkinci Nazırlı, Həsənqaya, Güloğlular, Cicimli, Mirzalıbəyli, Həsənli, Mirzəxan, Cəyirli, Qarağacı, Kürdborakı, Samux kəndlərinin içməli və suvarma su təminatının yaxşılaşdırılması seçicilərim tərəfindən ən çox müraciət edilən məsələlərdən biridir. Gələcəkdə bu məqsəd üçün büdcədən əlavə vəsaitin ayrılmasını təklif edirəm.

Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il ərzindəki fəaliyyətini yüksək qiymətləndirirəm və hesabatın lehinə səs verəcəyəm. Hökumət üzvlərini və həmkarlarımı qarşıdan gələn Novruz bayramı münasibəti ilə ürəkdən təbrik edir, onlara gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayıram. Bir daha hökumət üzvlərindən xahiş edirəm ki, təmsil etdiyim Bərdə rayonunda mövcud problemlərin həll edilməsi üçün

müvafiq köməklik göstərilsin, bu məqsədlə növbəti illərin dövlət büdcəsindən vəsait ayrılsın.

Günay Ağamalı. Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il üzrə hesabatı ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafı və qarşıya qoyulan hədəflərin icrası baxımından vacib əhəmiyyət kəsb edir. Ötən il hökumət tərəfindən ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafını təmin edən mühüm addımlar atılmışdır. Xüsusi ilə qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəlmiş strategiya, sahibkarlığa dəstək proqramları və yerli istehsalın stimullaşdırılması diqqətçəkən məqamlardır. Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində yeni iş yerləri açılmış, inflyasiya səviyyəsi nəzarətdə saxlanılmış və əhalinin rifahının artırılması istiqamətində önəmli işlər görülmüşdür. Kiçik və orta sahibkarlığın inkişafına dəstəyin artırılması və kənd təsərrüfatı məhsullarının ixrac imkanlarının genişləndirilməsi xüsusi olaraq diqqəti cəlb etmişdir.

İşğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda infrastrukturun yaradılmasında, bərpa və yenidənqurma işlərinin aparılmasında ciddi uğurlara imza atılmış, soydaşlarımızın doğma yurdlarına qayıdışı prosesi ardıcıl xarakter almışdır. Əlbəttə ki, bütün bu uğurlarımızın yeganə və şəriksiz müəllifi möhtərəm cənab Prezident İlham Əliyevdir.

Təhsil sahəsində də irəliləyişlər müşahidə olunmuşdur. Bu baxımdan son illərdə məktəbəqədər təhsilin əhatə dairəsinin genişləndirilməsini, məktəblərin və universitetlərin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsini, texniki-peşə məktəblərinə diqqətin artırılmasını və müəllimlərin peşəkar inkişafına yönəlik layihələrin icrasını qeyd etmək olar.

Səhiyyə sahəsində əldə olunan uğurlar göz önündədir. Bununla bərabər, deputat seçildiyim 65 saylı Salyan-Biləsuvar-Neftçala seçki dairəsində, Biləsuvar rayonunun

Xırmandalı və Neftçala rayonunun Aşağı Surra kəndlərində bir zamanlar fəaliyyət göstərmiş xəstəxana tipli tibb məntəqələri hazırda yararsız vəziyyətdədir. Kənd əhalisinin sayını nəzərə alaraq tibb məntəqələrinin bərpa edilməsində vətəndaşların müraciətlərini diqqətə almağı hörmətli Baş nazir cənab Əli Əsədovdan rica edirəm. Bundan başqa, yüksək ixtisaslı həkimlərin bölgə xəstəxanalarında fəaliyyətinin təmin olunması tibbi xidmətinin keyfiyyətinin artırılması baxımından da vacib əhəmiyyət kəsb edir.

Ölkə Prezidenti Cənab İlham Əliyev tərəfindən qadınların sosial-iqtisadi həyatda fəal iştirakına daha ciddi önəm verilməsi və hökumətin qadın sahibkarları dəstəkləməsi, onların idarəetmədə və biznesdə rolunun artırılması üçün genişmiqyaslı proqramları həyata keçirməsi təqdirəlayiqdir.

Milli Məclisin üzvü kimi fəaliyyət göstərdiyim qısa zaman kəsiyində seçicilərimin qaldırdığı məsələlərə diqqətlə yanaşan və onun həllində operativlik göstərən Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin, Ədliyyə Nazirliyinin, "Azərsu", "Azərişıq", "Azəriqaz" xidmət sahələrinin, Şirvan–Salyan Regional təhsil idarəsinin, Şirvan–Salyan Regional mədəniyyət idarəsinin əməkdaşlarına təşəkkürümü bildirirəm.

Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il fəaliyyəti haqqında hesabatını yüksək qiymətləndirir, hökumətimizə qarşıdakı illərdə ölkəmizin inkişafına yeni-yeni töhfələr verən fəaliyyətlərində uğurlar diləyirəm.

Novruzun təravətlənən ruhu, Ramazanın mənəvi saflığı ölkəmizə əmin-amanlıq, xalqımıza sağlamlıq və firavanlıq gətirsin. Bayramınız mübarək!

Kamran Bayramov. Hörmətli Baş nazirimiz müzakirəmizə çıxarılan Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatı təqdim etdi, ölkəmizdə bu dövrdə görülmüş işlər barədə ətraflı məlumat verdi. Möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə həyata keçirilən ardıcıl və tarazlı siyasət, fundamental və müasir islahatlar, reallaşdırılan düzgün iqtisadi strategiya ötən ildə də ölkəmizin inkişafının davamlılığını təmin etdi, bütün sahələrdə əhəmiyyətli nəticələrin əldə edilməsinə şərait yaratdı.

Bununla yanaşı, hökumətimiz son hesabat iclasında açıqladığı kimi, 2024-cü və gələcək illərdə əsas vəzifələrin icrasının öhdəsindən də gəlməyə müvəffəq olmuşdur. Belə ki, yeni inkişaf mərhələsində ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafının təmin edilməsi, müasir ordu quruculuğunun davam etdirilməsi, Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpa edilməsi və Böyük Qayıdışın həyata keçirilməsi, dünyada gedən geosiyasi proseslər fonunda ölkəmizin nəqliyyat və logistika infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi sahəsində və digər sferalarda, həqiqətən də, əhəmiyyətli addımlar atılıb, vacib qərarlar qəbul olunub. Məhz cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə hökumətimizin məqsədyönlü və uğurlu siyasətinin nəticəsidir ki, COP29 Konfransının Bakıda keçirilməsi qərara alınmış və həmin tədbir ötən il həm forma, həm də məzmun baxımından ən yüksək səviyyədə keçirilmişdir.

Hesabatdan göründüyü kimi, ötən ildə regionların sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi məqsədi ilə bölgələrdə infrastrukturun və sosial xidmətlərin yaxşılaşdırılması, kənd təsərrüfatının inkişaf etdirilməsi, orada yaşayan əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi və maddi

rifahının yüksəldilməsi istiqamətində təsirli tədbirlər görülmüşdür. Hesabatın meliorasiya və su təsərrüfatı hissəsində hökumətin meliorasiya, irriqasiya, içməli və suvarma su təminatı sahəsində gördüyü işlər də təqdirəlayiq hesab edilməlidir. Bu işlərin deputat seçildiyim dairəyə daxil olan Göygöl rayonunda da növbəti dövrlərdə davam etdirilməsini xahiş etmək istərdim. Belə ki, Göygöl rayonunda bu gün suvarma suyunun çatışmazlığı nəticəsində əkilməyən əkinəyararlı 2 min hektar torpaq sahəsini suvarma suyu ilə təmin etmək məqsədi ilə rayonun ərazisindən keçən Gəncəçay çayının üzərində sututarın tikilməsinə, əhalinin su təminatının yaxşılaşdırılması üçün Göygöl şəhərində, Hacıməlik və Bəhrəmbağ qəsəbələrində, Keşkü, Aşıqlı, Yeni Qızılca, Üçtəpə, Qırıqlı, Cümşüdlü, Balçılı, Xəqani, Nadil və Quşqara kəndlərində subartezian quyularının qazılmasına böyük ehtiyac vardır.

Eyni zamanda, hesabat ilində ölkə üzrə, xüsusi ilə də işğaldan azad olunmuş ərazilərdə yolların tikintisi, yenidən qurulması və bərpası istiqamətində görülmüş işlər də xüsusi qeyd olunmalıdır. Bu işin regionlarda davam etdirilməsi olduqca vacibdir. Deputat seçildiyim dairəyə daxil olan Daşkəsən rayonunun 11 yaşayış məntəqəsi arasında avtomobil yollarının təmirsiz olması səbəbindən əhalinin gediş-gəlişi və nəqliyyatın hərəkəti üzrə çətinliklər mövcuddur. Bununla əlaqədar aidiyyəti qurumlardan Daşkəsən–Dəstəfur–Qıyıqlı, Qaraqullar–Çanaqçı–Zivlan, Çanaqçı–Alaxançallı, Qaraqullar–Muşavaq, Daşkəsən qəsəbə–Kəmərqaya və digər kəndlərarası yolların, habelə Alunitdağ qəsəbəsinin və Mədənçilər yaşayış sahəsinin avtomobil yolunun asfaltlanması məsələsinə baxılmasını

xahiş etmək istərdim.

Bu məsələlərlə yanaşı, hökumətimizin diqqətinə çatdırmaq istərdim ki, həm Göygölün, həm də Daşkəsənin ərazisində müxtəlif kateqoriyalı vətəndaşların mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılmasına ehtiyac vardır və həmin rayonlarda yaşayan şəhid ailələri, müharibə əlilləri və digər imtiyazlı şəxslər bu gün də mənzil növbəliliyində qeydiyyatdadırlar. Bununla əlaqədar aidiyyəti dövlət orqanlarından hər iki rayonda çoxmənzilli binaların tikilməsi məsələsinə də baxılmasını xahiş edirəm.

Təqdim olunmuş hesabata səs verəcəm və həmkarlarımı da səs verməyə dəvət edirəm.

Könül Nurullayeva. Əminlik və məmnunluq hissi ilə söyləmək istərdim ki, müasir Azərbaycan hazırda tarixinin ən qüdrətli inkişaf və böyük quruculuq dövrünü yaşayır. Ölkəmizdə güclü iqtisadiyyatın bütün elementlərinin bərqərar olması ilk növbədə Azərbaycan Respublikasının milli maraqlara uyğun siyasət aparmasının təminatçısı, dövlətimizin regionda və dünyada söz sahibi, bütün qlobal əhəmiyyətli nəqliyyat və enerji layihələrinin təşəbbüskarı və iştirakçısı olmasının açarıdır. Bu xüsusda möhtərəm cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə iqtisadiyyat və sosial həyat sahələrində əldə olunmuş uğurlar Azərbaycanın 2024-cü ildə inkişaf salnaməsinin parlaq səhifələrindən biridir.

Hörmətli cənab Baş nazirin ciddi faktoloji materiallara əsaslanan ətraflı hesabatından da gördük ki, Azərbaycan öz inkişafı istiqamətində qarşısına qoyduğu bütün prioritetlərə uğurla nail olmaqdadır. Belə ki, hesabat ili ərzində ölkədə əvvəlki illə müqayisədə real ifadədə 4,1 faiz çox olmaqla 126,3 milyard manatlıq ümumi daxili

məhsul istehsal olunmuşdur.

Bu gün məhz dövlət başçımızın rəhbərliyi ilə ölkə daxilində sosial-iqtisadi sahələrdə əldə olunan nailiyyətlər, beynəlxalq arenada artan nüfuz, qüdrətli ordu quruculuğu və işğaldan azad olunmuş ərazilərdə reallaşdırılan miqyaslı tikinti-bərpa işləri Azərbaycanın inkişaf modelinin səmərəliliyini bir daha nümayiş etdirir.

Hesabat ilində ölkəmizin dayanıqlı inkişaf məqsədlərinə nail olması üçün atılan addımlar və beynəlxalq platformalarda liderlik təşəbbüsləri Azərbaycanın qlobal siyasətdəki fəallığını bir daha təsdiqləyir. Belə ki, 2024-cü ildə Azərbaycanda təsnifat ardıcıllığı üzrə siyasi, iqtisadi, elm-təhsil, mədəniyyət, ekologiya, səhiyyə və idman mövzusunda, bütövlükdə, 130 beynəlxalq tədbir keçirilib. Sözsüz ki, ölkəmizin ev sahibliyi etdiyi COP29 sözügedən tədbirlərin fövqündə yer alır. Bu qlobal tədbir nəinki ölkəmizdə, ümumiyyətlə, dünyada 2024-cü ildə baş tutan ən mötəbər tədbirlərdən biri idi. Belə bir ali səviyyəli tədbirin təşkilatçılıq missiyasının Azərbaycana həvalə olunması möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin apardığı uğurlu xarici siyasətin və ölkəmizə çox böyük etimadın, yüksək inamın göstəricisi idi.

Hesabat ilində Milli Məclisin Gənclər və idman komitəsinin təmsilçisi olaraq vacib bir məsələyə, elm və təhsil sahəsi üzrə reallaşan və gənclərimizin gələcək uğurlarını şərtləndirən olduqca mütərəqqi dəyişikliyə diqqət yetirmək istərdim. Bildiyiniz kimi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Sərəncamı ilə “Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022–2026-cı illər üçün Dövlət Proqramı”na dəyişiklik edilmişdir. Bu dəyişikliyə əsasən

dövlət proqramının müddəti uzadılmış və 2022–2028-ci illəri əhatə etmişdir. Sərəncama əsasən hər il 500 nəfərədək Azərbaycan Respublikası vətəndaşının xaricdə nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində ali təhsilin bakalavriat, magistratura və doktorantura səviyyələrində təhsil alması təmin olunacaqdır.

Bir məsələyə də qısa münasibət bildirmək istərdim. Bu problemin öz həllini tapması imkanları, əslində, genişdir və baxılması vacibdir. Bu gün orta ümumtəhsil məktəblərində idman dərslərinin vacibliyi müasir təhsil sisteminin ayrılmaz bir hissəsidir. Cəmiyyətimizdə sağlam həyat tərzinin təşviq edilməsi və gənc nəslin fiziki sağlamlığının qorunması məqsədi ilə idman fəaliyyətləri xüsusi ilə əhəmiyyətlidir. İdman dərsləri yalnız fiziki hazırlığı artırmaqla kifayətlənmir, eyni zamanda, şagirdlərin psixoloji dayanıqlılığına və sosial bacarıqlarının inkişafına da müsbət təsir edir. Bütün bu müsbət təsirlərə baxmayaraq, fiziki tərbiyə fənninə və idmana təhsil müəssisələrinin tədris proqramında daha çox saat verməyə və diqqət ayırmağa ehtiyac var. Məsələn, inkişaf etmiş ölkələrdə həftədə 2 saatlıq məcburi idman dəsrlərindən başqa məktəb proqramına fakültativ əlavə saat daxil edilir. Qeyd etmək lazımdır ki, bir sıra orta ümumtəhsil məktəblərində fiziki tərbiyəyə və idmanın tədrisinə, idman qurğularından və idman zallarından səmərəli istifadə olunmasına xüsusi diqqətin ayrılması məqsədəuyğun olardı. Bu məsələyə önəm verməklə biz gənclərin fiziki aktivliyini artıra və sağlam həyat tərzinin aşılanmasında müsbət rol oynaya bilərik. Fikrimcə, bədən tərbiyəsinə və idmanın tədris proqramlarına daha çox inteqrasiya edilməsi bu sahədəki boşluqların aradan qaldırılmasına

kömək edərdi.

Bütövlükdə, hesabatı qənaətbəxş hesab edir və bu sənədə müsbət səs verəcəyimi bildirirəm. Qarşıdan gələn Novruz və Ramazan bayramları münasibəti ilə hər birinizi ürəkdən təbrik edirəm.

Malik Həsənov. Nazirlər Kabinetinin illik hesabatlarının Milli Məclisdə dinlənilməsi parlamentlə hökumət arasında təmasların artmasına, sosial-iqtisadi inkişaf məsələlərinin obyektiv araşdırılmasında və həllində biz deputatların iştirakına şərait yaradır. Ötən il Nazirlər Kabinetinin hesabatının müzakirəsi zamanı irəli sürülmüş təkliflər, həmişə olduğu kimi, yenə də hökumət tərəfindən diqqətlə araşdırılmışdır. Bu təkliflərin icra vəziyyətinə dair ətraflı məlumat bizə təqdim edilmişdir. Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatla bağlı ətraflı çıxışına və bizə təqdim edilmiş geniş hesabata görə hörmətli Baş nazirə öz təşəkkürümü bildirmək istərdim. Hesab edirəm ki, təqdim edilmiş hesabat struktur və məzmun baxımından əhatəli və informativdir.

Hesabatda hökumətin bütün sahələr üzrə səmərəli fəaliyyət göstərdiyini, düzgün büdcə siyasəti yürütdüyünü görürük. Məhz bu düzgün hədəflənmiş siyasətin nəticəsidir ki, ölkəmizin iqtisadi qüdrəti günbəgün artır. Bu, büdcəmizin həm mədaxil, həm də məxaric hissəsində əks olunur. Hər ötən büdcə ilində dövlət büdcəmizin gəlir və xərcləri əvvəlki illərlə müqayisədə rekord həddə qədər artır. Büdcə gəlirlərini artırmaqla yanaşı, ölkəmizin yüklənən resurslardan asılılığını aradan qaldırmaqla, müasir dünyanın ən böyük iqtisadi asılılıqlarından biri olan enerji təhlükəsizliyini təmin etməyə imkan verəcəkdir.

Hesabatdan da göründüyü kimi, 2024-cü ildə işğaldan

azad edilmiş ərazilərin yenidən qurulması, bərpası işləri sürətlə davam etdirilmiş, genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilmiş, əhalinin mərhələlərlə məskunlaşdırılması təmin olunmuşdur.

Ermənistanın sürətlə silahlanması və son zamanlar bu ölkədə revanşist qüvvələrin fəallaşması nəzərə alınaraq ölkəmizin müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi, o cümlədən sərhədlərin bərpasının və toxunulmazlığının təmin edilməsi, ordunun maddi-texniki təchizatının müasirləşdirilməsi, ərazilərin minalardan təmizlənməsi, hərbiçilərin sosial təminatının və xidmət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində kompleks tədbirlərin və layihələrin icrası 2024-cü ilin dövlət büdcəsində prioritet xərclər sırasında olmuş, cari ilin büdcəsində də bu sahədə zəruri maliyyə təminatının yaradılmasına xüsusi önəm verilmişdir.

Təmsil etdiyim Cəlilabad rayonu ilə bağlı bəzi məsələlərin həllinin tapılması, o cümlədən bir neçə məktəb, xəstəxana, həkim-tibb məntəqəsinin tikinti-təmiri davam etdirilmişdir. Bundan əlavə, avtomobil yollarının asfaltlanması və bu sahədə avtomobil yollarının tikintisi mərhələli şəkildə növbəti illərin dövlət investisiya proqramları çərçivəsində nəzərdə tutulmuşdur. Cəlilabad rayonunun bir sıra şəhər və kəndində qazlaşdırılma işləri aparılmışdır. Həmin ərazilərdə işlər davam etdirilir.

Cəlilabad şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması layihəsi çərçivəsində magistral su kəmərləri, su anbarları kompleksi və şəhərin paylayıcı su təchizatı şəbəkəsi inşa edilmiş, layihə çərçivəsində əhali sabit və keyfiyyətli içməli su ilə təmin olunmuşdur. Hörmətli hökumət üzvlərindən xahiş etmək istərdim ki, təmsil etdiyim rayon üzrə olan digər məsələlərin öz

sahələrinə uyğun şəkildə həllinə yardımçı olsunlar.

Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il üçün fəaliyyəti haqqında hesabatı mən də müsbət qiymətləndirirəm. Azərbaycan yeni dövrə qədəm qoyub. Bu reallıqları yaradan və onu idarə edən dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmiz, əminəm ki, bütün sahələrdə daha da güclənəcəkdir. Bir daha hökumət üzvlərinə bundan sonra da peşəkar fəaliyyətlərində və şəxsi həyatlarında uğurlar arzulayıram.

Müşfiq Məmmədli. Qlobal siyasətdə və dünya iqtisadiyyatında yeni formatların yaranması və prioritetlərin dəyişməsi, demək olar ki, bir çox ölkələrin iqtisadiyyatına öz mənfi təsirini göstərmişdir. Bu mənfi tendensiyalar və ticarət müharibələri fonunda Azərbaycanın iqtisadiyyatındakı müsbət meyillər ölkə Prezidentinin rəhbərliyi altında hökumətin uğurlu iqtisadi siyasət yürütdüyünün parlaq sübutudur. Sevindirici haldır ki, hesabat ilində qeyri-neft sektorunda iqtisadi fəallıq davam edir, ixrac imkanları genişləndirilir, yerli istehsalat stimullaşdırılır, biznes mühiti yaxşılaşdırılır.

İTS-in tətbiqi ilə ölkə səhiyyəsinin maliyyələşməsinin artması səhiyyə sahəsinin inkişafının artan dinamikasını təmin etməkdədir. Bu istiqamətdə tibbi kadrların hazırlanmasında yeni yanaşmaların həyata keçirilməsini, elektron reseptin tətbiqini, TƏBİB-in tabeliyində olan səhiyyə müəssisələrinin maddi texniki bazasının yaxşılaşdırılmasını, dövlət proqramlarına ayrılmış vəsaitlərdən səmərəli istifadəni və xidmətlər zərfinin genişləndirilməsini xüsusi ilə qeyd etmək lazımdır.

Eyni zamanda, publik hüquqi şəxslərin öz yaradılış fəlsəfəsinə uyğun olaraq, fəaliyyət göstərməsi çox

önəmlidir. Regionlarda publik hüquqi şəxslər şəklində fəaliyyət göstərən tibb mərkəzləri çevik və korporativ idarəetmə modellərini tətbiq etmədiklərinə, izafi xərclərə yol verdiklərinə görə hələ də dotasiya ilə fəaliyyət göstərirlər. Büdcənin artması heç də tibbi xidmətin keyfiyyətinin artırılmasında rol oynamayan qeyri-tibbi ixtisasların ştat sayının artmasına, publik hüquqi şəxslərdə rəhbər vəzifəli şəxslərin maaşlarının astronomik artımına gətirib çıxarmamalıdır. Tibb müəssisələrinə gəlir gətirən sahələr üzrə xidmətlər artırılmalı və autsorsinqə verilən xidmətlərin kənar maliyyə auditi aparılmalı və səmərəliliyi dəyərləndirilməlidir. Özəl tibb müəssisələrinə göndərişlərin verilməsində şəffaflığın artırılması davam etdirilməli və burada süni müdaxilə, sui-istifadə hallarının qarşısı alınmalıdır. Düşünürəm ki, tibb müəssisələrində ştat vahidlərinin formalaşmasında vahid elmi əsaslara söykənən yanaşma çox vacibdir.

Bütün bunlarla yanaşı, çox hörmətli Baş nazirin və hökumət üzvlərinin Milli Məclis deputatlarının təkliflərinə diqqətlə yanaşmalarını xüsusi ilə qeyd etmək istəyərdim. Tibb universitetlərinin klinikalarının, özəl müəssisələrin İTS vəsaitlərinə əlçatanlığının artması, onkoloji xəstəliklərin müayinəsinin mərhələli şəkildə xidmətlər zərfinə daxil edilməsi parlament və hökumət əməkdaşlığının uğurlu nümunəsidir.

Ölkə iqtisadiyyatındakı müşahidə olunan artım templəri və islahatlar hökumətimiz tərəfindən uğurla həyata keçirilməkdədir. Bu işdə və gələcək fəaliyyətlərində hörmətli Baş nazirə və Nazirlər Kabinetinə uğurlar arzulayıram.

Pərvin Kərimzadə. Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatla bağlı ətraflı çıxışına və bizə

təqdim edilmiş geniş hesabata görə hörmətli Baş nazirə öz təşəkkürümü bildirmək istərdim.

Seçkilər ili kimi xarakterizə olunan 2024-cü il Azərbaycan tarixinə önəmli hadisələrlə yazıldı. İlin əvvəlində – fevralın 7-də Azərbaycanda Zəfər seçkisi keçirildi. Cənab İlham Əliyev növbəti dəfə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi. Azərbaycan xalqı müzəffər Ali Baş Komandanı dəstəkləməklə həm də Ulu Öndər Heydər Əliyev siyasətinə sədaqətini bir daha nümayiş etdirdi. İkinci mühüm hadisə isə Milli Məclisin yeni tərkibinin formalaşdırılması oldu. İlk dəfə ölkənin bütün suveren ərazisində parlament seçkiləri keçirildi.

2024-cü ildə Azərbaycan Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına – COP29-a ev sahibliyi etdi. COP29 sədrliyinin əldə etdiyi nailiyyətlər sayəsində bu tədbir ən möhtəşəm COP tədbirlərindən biri kimi yadda qaldı. Ötən il ölkəmizdə regional və qlobal layihələrə verilən töhfələr, eləcə də iqtisadiyyatın inkişafı, bir çox istiqamətlərdə yeni hədəflərin müəyyənləşdirilməsi ilə də yadda qaldı.

2024-cü il həmçinin Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcəyinə qoyulan yatırımlarla yadda qaldı. Böyük Qayıdış çərçivəsində həm 30 il həsrətində olduğumuz yurd-yuvalarımıza qovuşmaq hadisəsi, eyni zamanda, işğaldan azad olunmuş ərazilərimizin Azərbaycan cəmiyyətinə, iqtisadiyyatına, sosial-siyasi münasibətlərinə reinteqrasiya məsələsi var. Bu, əslində, Azərbaycanın gələcəyinə qoyulan yatırımdır. Hesabatda "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"nın və regionların inkişafı dövlət proq-

ramlarının icrası ilə bağlı həyata keçirilmiş tədbirlər yüksək qiymətləndirilməlidir. Qısa müddətdə işğaldan azad edilmiş ərazilərin minalardan təmizlənməsi, bərpası, yeni şəhər və kəndlərin tikintisi və keçmiş məcburi köçkünlərin öz doğma yerlərində məskunlaşması sevindiricidir.

Azərbaycan dövlətinin siyasəti sayəsində 2024-cü il ərzində də regionlarımızın sosial-iqtisadi inkişafı istiqamətində mühüm nəticələr əldə olunub. Ölkənin digər regionları kimi, qədim tarixi, zəngin mədəniyyəti olan Gəncə şəhəri də Prezident İlham Əliyevin xüsusi diqqəti və qayğısı ilə əhatə olunub. Dövlət başçısının şəhərimizə hər səfəri zamanı atılan yeni təməllər və yeni obyektlərin açılışları Gəncənin inkişafına yeni təkan verir. Prezident İlham Əliyev 2024-cü ilin aprelində şəhərimizə səfər edərkən bir sıra təməllər atdı, eləcə də yeni açılışları reallaşdırdı. Prezident səfər çərçivəsində Gəncə İdman Sarayının açılışında iştirak etdi, nəinki Azərbaycanda, eləcə də Qafqazda ilk olan Ekoloji Park Kompleksinə baş çəkdi, Gəncə Şəhər Stadionunun təməlini qoydu. Dövlət başçısının qədim Nizami yurduna hər səfərindən sonra orada abadlıq və quruculuq işləri daha geniş vüsət alır, o sırada şəhərdə yeni park və xiyabanlar salınır, mədəniyyət, təhsil, idman obyektlərinin siyahısına yeniləri əlavə olunur.

Martın 6-da isə Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın Gəncəyə səfəri dövlətimizin şəhərin inkişafına olan diqqətinin və qayğısının növbəti nümunəsidir. Mehriban xanımın Gəncəyə səfəri zamanı Gəncə Memorial Kompleksinin layihəsi ilə tanış olması Vətən müharibəsi zamanı erməni terroru nəticəsində həlak olan dinc sakinlərin xatirəsinə böyük ehtiramın ifadəsidir. Eyni

zamanda, Mehriban xanım Əliyevanın Gəncə şəhər 37 nömrəli tam orta məktəbdə təmir-bərpa işləri ilə tanış olması, Gəncə şəhəri 40 saylı körpələr evi-uşaq bağçasına baş çəkməsi, həmçinin Gəncə Şəhər Birləşmiş Xəstəxanasının Perinatal Mərkəzində olması şəhərimizdə təhsil və səhiyyə sahələrinin inkişafına verilən önəmin ifadəsidir. Şah Abbas və Hüseyniyyə məscidlərinin, Aleksandr Nevski adına Rus Pravoslav kilsəsinin ziyarət edilməsi dövlətimizin və Heydər Əliyev Fondunun dini dəyərlərimizə ehtiramının, o cümlədən tolerantlıq mühitinə olan diqqətin göstəricisidir. Gəncə şəhərini təmsil edən deputat kimi deyə bilərəm ki, bu səfərlər şəhərimizin əhalisi tərəfindən böyük sevinclə qarşılanır.

Təmsil etdiyim Gəncə şəhəri ilə bağlı bir neçə məsələni hökumət üzvlərinin diqqətinə çatdırmaq istərdim. Birincisi, seçildiyim dairənin Sadıllı qəsəbəsində yerləşən 17 nömrəli orta məktəbin əsaslı təmirə və ətrafının abadlaşdırılmasına ciddi ehtiyac var. Digər məsələ Məhsəti qəsəbəsində yerləşən 21 nömrəli məktəblə bağlıdır. Şagird sıxlığını nəzərə alaraq əlavə binanın istifadəyə verilməsinə ehtiyac var. Üçüncü məsələ Gəncədə yerləşən Gəncə Şəhər Birləşmiş Xəstəxanasının nəzdindəki akademik Zülfüqar Məmmədov adına xəstəxananın Oftalmologiya şöbəsinin təmiri ilə bağlıdır. Bu məsələlərin diqqətdə saxlanılmasını hökumət üzvlərindən xahiş edirəm

Yekun olaraq, Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il üçün fəaliyyəti haqqında hesabatını mən də müsbət qiymətləndirirəm. Azərbaycan yeni dövrə qədəm qoyub. Əminəm ki, bu reallıqları yaradan, onu idarə edən dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmiz bütün sahələrdə daha da güclənəcəkdir. Hesabata səs verəcəyəm.

Rövşən Muradov. Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında bizə təqdim edilmiş geniş hesabata dair ətraflı və məzmunlu çıxışına görə hörmətli Baş nazirə öz təşəkkürümü bildirirəm.

Bildiyiniz kimi, 2024-cü il ölkəmiz üçün siyasi müstəvidə çox əhəmiyyətli tarixi hadisələrlə əlamətdar olmuşdır. Belə ki, ölkəmizin bütün suveren ərazisində Azərbaycanın öz müstəqilliyi tarixində ilk dəfə olaraq fevralın 7-də növbədənkənar Prezident seçkiləri, sentyabrın 1-də isə VII çağırış Milli Məclisə növbədənkənar seçkilər keçirilmişdir. Demokratik inkişaf tariximizə yeni uğur səhifəsi kimi yazılan Prezident və parlament seçkilərinin nəticələri xalqımızın Ulu Öndər Heydər Əliyev yoluna sədaqətini, Prezident İlham Əliyevin uğurlu və məqsədyönlü siyasətinə inam və etimadını bir daha nümayiş etdirməklə bərabər, dövlət başçısının sədri olduğu Yeni Azərbaycan Partiyasına birmənalı dəstəyinin növbəti təzahürü oldu.

Bu gün müzakirə etdiyimiz Nazirlər Kabinetinin hesabatı, həmçinin Hesablama Palatasının il ərzində keçirdiyi auditin nəticələri Milli Məclisə əsas verir ki, hökumətin fəaliyyətinə müvafiq qiymət versin. Hesab edirəm ki, təqdim edilmiş hesabat həm struktur, həm də məzmun baxımından çoxşaxəli olmaqla, dövlət başçısının hökumət qarşısında qoyduğu vəzifə və tapşırıqların icra olunma səviyyəsinin ölçülməsi və qiymətləndirilməsi üçün yetərli sayda statistik göstəricilərlə və məlumatlarla zəngindir. Eyni zamanda, təqdim olunan hesabatda Milli Məclis deputatları tərəfindən irəli sürülmüş 100-ə yaxın təkliflərin və tövsiyələrin icrası barədə məlumatların əsk olunması

qanunverici orqanla icra hakimiyyəti arasında mövcud olan işgüzar əməkdaşlıq əlaqələrinin daha da gücləndirildiyini göstərir. Əlaqələrin bu formatda inkişafı isə ölkənin qanunvericilik bazasının da formalaşdırılıb təkmilləşdirilməsinə öz töhfəsini verir. Ümumiyyətlə, Nazirlər Kabinetinin son illər bu istiqamətdə fəaliyyətini artıraraq daha da genişləndirməsini müsbət qiymətləndirirəm.

Hesabat ilində qlobal miqyasda artan geosiyasi gərginliklərə, beynəlxalq əmtəə bazarlarında volatil qiymətlərə və dünya ölkələrində borc və büdcə kəsirinin artmasına baxmayaraq, ötən ildə də ölkəmizdə makroiqtisadi və maliyyə sabitliyi təmin olunmuşdur. Belə ki, ötən dövrdə əlverişli xarici mühit və "Azərbaycan Respublikasının 2022–2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiya"sının uğurlu icrası nəticəsində ölkədə iqtisadi aktivlik davam etmiş, o cümlədən qeyri-neft-qaz sektorunun bütün sahələrində artım templəri müsbət olmuşdur. Belə ki, 2024-cü ildə ölkədə 126,3 milyard manatlıq ÜDM istehsal olunmuş, orta illik inflyasiyanın səviyyəsi 2,2 faizə enmiş, ölkənin strateji valyuta ehtiyatları 71 milyard dolları ötmüş, xarici dövlət borcu 5,13 milyard dollar olmaqla ÜDM-nin 6,9 faizini təşkil etmiş və nəticədə strateji valyuta ehtiyatlarımızın həcmi xarici dövlət borcunu 14 dəfəyə qədər üstələmişdir.

Ötən dövrdə müsbət makrofiskal göstəricilər, dünya enerji bazarlarında əlverişli qiymət, profisitli tədiyyə balansı, dövlət büdcəsinə əlavə gəlir daxilolmaları sayəsində 2024-cü ilin dövlət büdcəsinə yenidən baxılmış və nəticədə dövlət büdcəsinin gəlirləri 37,2 milyard manat, xərcləri isə təxminən 37,7 milyard manat səviyyəsində icra olunmuşdur ki, bu da 2023-cü illə müqayisədə müvafiq

olaraq, 1,9 milyard manat və ya 5,5 faiz və 1,3 milyard manat və ya 3,4 faiz çoxdur.

Yenilənmiş dövlət büdcəsi öz növbəsində ölkənin müdafiə qabiliyyətinin və təhlükəsizliyinin gücləndirilməsinə, "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"nın icrasına, beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirlərin təşkili üzrə zəruri olan bir sıra əlavə xərclərin maliyyələşdirilməsinə imkan yaratmışdır. Belə ki, 2024-cü il – "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili"ndə BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) Bakı şəhərində uğurla keçirilməsi, Şərq–Qərb və Şimal–Cənub nəqliyyat dəhlizlərinin inkişaf etdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən digər tədbirlər ölkəmizin liderlik qabiliyyətini və beynəlxalq aləmdəki nüfuzunu bir daha nümayiş etdirmişdir.

Bütün bu deyilənlər bir daha göstərir ki, 2024-cü ildə də hökumət üzərinə düşən vəzifə və tapşırıqları mövcud imkanlar daxilində layiqincə yerinə yetirmişdir. Çıxışımın sonunda hesabatı müsbət qiymətləndirir və deputat həmkarlarımı sənədi dəstəkləməyə çağırıram.

Təmsil etdiyim Laçın rayonu ilə əlaqədar bəzi məsələləri hökumət üzvlərinin nəzərinə çatdırıram. Laçın rayonunda investorların, habelə kiçik və orta biznesin inkişafı üçün torpaqların icarəyə verilməsi məsələlərinin sadələşdirilməsini, dayanıqlı məskunlaşmanı həyata keçirmək ücün dayanıqlı məşğullugun təmin edilməsini, layihələndirilən kəndlərin birləşdirilməsi zamanı reallıqların və mənəvi dəyərlərin nəzərə alınmasını, fermerlerin ilboyu ərazidə qalma imkanlarına baxılmasını, şəhərdaxili və kəndlərarası nəqliyyatın imkan daxilində ekoloji təmiz

avtobuslarla təmin olunmasına dəstəyin göstərilməsini sizdən xahiş edirəm.

Sadiq Qurbanov. *(Çıxışına əlavə.)*

64 saylı Salyan seçki dairəsi ərazisində yeni binasının tikintisinə və ya əsaslı təmirinə ehtiyacı olan təhsil müəssisələri

№	Təhsil müəssisəsinin adı	Şagird tutumu	İstifadəyə verildiyi tarix	Hazırkı vəziyyəti
1	Seyidsadıqlı kənd tam orta məktəbi	220	1985	Uyğunlaşdırılmış binada yerləşir, yeni binanın tikintisinə ehtiyac vardır.
2	Marışlı kənd tam orta məktəbi	460	1982	Əsaslı təmirə ehtiyac vardır.
3	Aşağı Noxudlu kənd tam orta məktəbi	360	1989	Əsaslı təmirə ehtiyac vardır.
4	Yuxarı Noxudlu kənd tam orta məktəbi	360	1990	Əsaslı təmirə ehtiyac vardır.
5	Çuxanlı kənd tam orta məktəbi	380	1948	Uyğunlaşdırılmış binada yerləşir, əsaslı təmirə ehtiyac

				vardır.
6	Parça Xalac kənd tam orta məktəbi	360	1985	Əsaslı təmirə ehtiyac vardır.
7	Piratman Gəncəli kənd tam orta məktəbi	238	1990	Əsaslı təmirə ehtiyac vardır.
8	Yuxarı Xalac-1 kənd tam orta məktəbi	1176	1976	Əsaslı təmirə ehtiyac vardır.
9	Qarabağlı-2 kənd tam orta məktəbi	220	2006	Uyğunlaşdırılmış binada yerləşir, əsaslı təmirə ehtiyac vardır.
10	Təzəkənd kənd ümumi orta məktəbi	140	2003	Uyğunlaşdırılmış binada yerləşir, əsaslı təmirə ehtiyac vardır.
11	Kərimbəyli kənd tam orta məktəbi	480	1964	Uyğunlaşdırılmış binada yerləşir, yeni binanın tikintisinə ehtiyac vardır.
12	Arxarası kənd ümumi orta məktəbi	150	2004	Uyğunlaşdırılmış binada yerləşir, əsaslı təmirə ehtiyac vardır.

13	Çadırlı kənd ümumi orta məktəbi	140	1989	Uyğunlaşdırılmış binada yerləşir, qəzalı vəziyyətdədir. Yeni binanın tikintisinə ehtiyac vardır.
14	I-Varlı kənd tam orta məktəbi	200	1978	Uyğunlaşdırılmış binada yerləşir, bina yararsız vəziyyətdədir. Yeni binanın tikintisinə ehtiyac vardır.
15	Xıdırlı kənd tam orta məktəbi	624	1963	Əsaslı təmirə ehtiyac vardır.
16	Yenikənd kənd tam orta məktəbi	624	1973	Əsaslı təmirə ehtiyac vardır.

Müstəqil binası olmayan tibb müəssisələri – Qırxçıraq qəsəbə, Yuxarı Noxudlu, Arxarası, Düzənlik, Qardili, Çadırlı, Seyidsadıqlı, Piratman Gəncəli kənd tibb məntəqələri.

Əsaslı təmirə ehtiyacı olan tibb müəssisələri – Abadkənd, Xalac, Yenikənd, Xıdırlı, Pambıqkənd, Çuxanlı, Kərimbəyli, Yolüstü, II-Varlı, Peyk, Yeni Uluxanlı, Aşağı Noxudlu, Arbatan və Təzəkənd kənd tibb müəssisələri.

Xıdırlı kəndində qaz xətti çəkilişinin tamamlanması.

Marışlı, Seyidsadıqlı, Xurşud, Aşağı Noxudlu, Yuxarı Noxudlu, Piratman, Gəncəli, Qırxçıraq, Parça Xələc, Seyidan, Xələc, Abadkənd, Yenikənd, Şəkərli, Həsənli, Qardili, Qarabağlı, Təzəkənd, Gomuşlu, Kolanı, Pambıqkənd, Bəşirbəyli, Yolüstü, Yeni Uluxanlı, Düzənlik, Birinci Varlı, İkinci Varlı, Peyk kəndlərinin elektrik təsərrüfatlarının sibkabelləşdirilməsi.

Qaraçala, Çadırlı, Kürsəngi kəndlərində elektrik təsərrüfatlarında yarımçıq qalmış sibkabelləşmə işlərinin tamamlanması.

Seyidan–Qarabağlı–Təzəkənd–Gomuşlu–Kərimbəyli–Qaraçala–Çadırlı Bəşirbəyli–Pambıqkənd kəndarası avtomobil yolunun tikintisi.

Qardili–Şəkərli–Həsənli–Yenikənd, Xıdırlı kəndarası avtomobil yolunun tikintisi.

Kürsəngi–Yolüstü kəndarası avtomobil yolunun əsaslı təmiri.

Səbinə Salmanova. Sizi və bütün Azərbaycan xalqını qarşıdan gələn Novruz bayramı münasibəti ilə təbrik edirəm, xoş arzularımı çatdırıram. Hökumətin hesabatını yüksək qiymətləndirirəm və lehinə səs verəcəyəm.

Parlamentdə təmsil olunduğum Sumqayıt şəhəri ilə bağlı bir neçə təklif irəli sürmək istəyirəm. Cənab Prezident İlham Əliyevin diqqət və qayğısı nəticəsində aparılan yenidənqurma və abadlıq işləri Sumqayıtın görkəmini xeyli dəyişib, şəhər dünyanın ən gözəl yerlərindən birinə çevrilib. Bütün bunlarla yanaşı, şəhərimizdə bəzi məsələlərlə bağlı problemlər də vardır. Aşağıda qeyd edəcəyim məsələlər Sumqayıtı təmsil edən deputat həmkarlarım tərəfindən də burada qaldırılıb. Ancaq təəssüflər olsun ki, müəyyən səbəblərdən bu məsələlər öz həllini tapmayıb.

Ona görə bunu yenidən diqqətinizə çatdırmağı vacib hesab edirəm.

Sumqayıtda məişət tullantılarının zərərsizləşdirilməsi və daşınması ilə bağlı müəyyən problemlər var. Bildiyiniz kimi, hazırda Sumqayıtda 500 mindən artıq insan yaşayır. Şəhər əhalisinin artımı məişət tullantılarının həcminin artmasına səbəb olur. Həmin məişət tullantıları Məişət Tullantıları Poliqonuna daşınaraq orada yandırılır. Atmosferə atılan tullantılar, ətrafa buraxılan tüstü və kəskin qoxu isə insanların haqlı narazılığına səbəb olur. Bu vacib problemin aradan qaldırılması üçün konkret, praktik addımlar atılmalı və tullantıların utilizasiyası zavodu tikilməlidir. Xahiş edirəm ki, şəhərin ən böyük problemlərindən birinin öz həllini tapmasına dəstək göstərəsiniz.

Diqqətə çatdıracağım digər məsələ Azərbaycanın mühüm sənaye mərkəzlərindən biri olan Sumqayıtda əmək bazarının tələblərinə cavab verən peşə məktəblərinin çatışmazlığı ilə bağlıdır. Hazırda şəhərdə iki peşə təhsili müəssisəsi var. Sumqayıtda 220-dən artıq sənaye müəssisəsi fəaliyyət göstərir. Onun da 30-dan çoxu müxtəlif təyinatlı zavodlardır. Ancaq bu müəssisələrdə kadr ehtiyatı ilə bağlı müəyyən boşluqlar mövcuddur. Onlar, əsasən, sənaye, texnologiya və xidmət sahələri ilə bağlıdır. Hesab edirəm ki, Sumqayıtda yeni peşə məktəblərinin açılması yerli işsizlik problemlərinin həllinə kömək edəcək, Sumqayıtın sənaye və texnoloji inkişafına müsbət təsir göstərəcək. Bu, həmçinin regionun uzunmüddətli iqtisadi inkişafına töhfə verəcək.

Təmsil etdiyim Sumqayıt şəhəri ilə bağlı daha bir vacib məsələni diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm. Bundan öncəki təklifimdə qeyd etdiyim zavod və müəssisələrin tullantıları

Sumqayıtçaya, oradan isə Xəzər dənizinə axıdılır. Həmin kimyəvi maddələr suyun və qruntun tərkibini dəyişdirir. Bu da öz növbəsində Xəzər dənizinin flora və faunasına öldürücü təsir göstərir, eyni zamanda, sakinlərin dənizdən istifadə etməsində müəyyən problemlər yaradır. Hesab edirəm ki, həmin çirkab suların təmizlənərək dənizə axıdılması üçün xüsusi qurğular quraşdırılmalıdır.

Hörmətli hökumət üzvləri, xahiş edirəm ki, yuxarıda səsləndirdiyim məsələləri nəzərə alasınız. Bütövlükdə, bu gün səslənən təqdimatı çox yüksək qiymətləndirirəm.

Soltan Məmmədov. Hər il dövlət büdcəsinin sosial yönümlü xərclərinin əvvəlki illərlə müqayisədə artması, əməkhaqqının, pensiyanın və sosial müavinətlərin, ünvanlı sosial yardımın, minimum əməkhaqqının, minimum pensiyanın, minimum ehtiyac meyarının, yaşayış minimumunun artırılması bir daha təsdiq edir ki, Azərbaycan dövlətinin sosial siyasətinin məzmunu və prioritetləri dəyişməz olaraq qalır. Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatı bir daha sübut edir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında həyata keçirilən sosial-iqtisadi inkişaf strategiyası uğurla həyata keçirilir. İqtisadiyyatın bütün sahələrinin inkişafını sübut edən hesabat, xüsusi ilə əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması məqsədi ilə atılmış addımlar ölkəmizin daha da güclənməsinə xidmət edir.

Ölkədə uğurla həyata keçirilən məşğulluq proqramı, bu çərçivədə 2024-cü ildə 160 min insanın işlə təmin edilməsi, 17 mindən çox insanın haqqı ödənilən işlərə cəlb olunması, peşə hazırlığı, özünüməşğulluq istiqamətində görülən işlər bir daha hökumətin fəaliyyətinin mərkəzində məhz Azərbaycan vətəndaşının maddi rifahının yaxşılaş-

dırılması hədəfinin durduğunu sübut edir.

Qeyd edilən rəqəmlər ölkə iqtisadiyyatının davamlı inkişafına birbaşa təsir edən göstəricilərdir. Həyata keçirilən aktiv məğulluq proqramları qarşıda duran əsas hədəf kimi işğaldan azad edilmiş əraziləri və eyni zamanda, əhalinin ən həssas qrupları olan şəhid ailə üzvlərini, əliliyi olan şəxsləri, məcburi köçkünləri, cəzaçəkmə müəssisələrindən azad olmuş şəxsləri əhatə edir.

Sosial yönümlü iqtisadiyyatın əsas istiqamətlərindən biri olan səhiyyə sahəsinin inkişafı üçün davamlı olaraq islahatlar həyata keçirilir. Qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi, səhiyyə xidmətlərinin keyfiyyətinin yüksəldilməsi və əhatə dairəsinin genişləndirilməsi əhaliyə göstərilən xidmətlərin əlçatanlığını artırmağa imkan yaradır. Nadir xəstəliklərin dövlət proqramlarına daxil edilməsi, infeksion və qeyri-infeksion xəstəliklərin profilaktikası və müalicəsi, səhiyyə sahəsindəki elektronlaşdırma, yeni tibb müəssisələrinin tikilməsi və yüksək texnoloji avadanlıqlarla təchizatı, əlbəttə ki, təqdirəlayiqdir.

Bununla yanaşı, son illər yeni xəstəlik törədicilərin aşkarlanması, ətraf mühitin insan sağlamlığına təsiri, səhiyyə sisteminin yüklülüyünün azalmasına olan tələblər ilkin səhiyyə xidmətinin daha da gücləndirilməsinə ehtiyac olduğundan xəbər verir. 2023–2024-cü illərdə özəl tibb müəssisələri üzrə göndərişlərə dair statistik məlumatlara baxsaq, ən çox artımın məhz ürək-damar cərrahiyyəsi səhəsində olduğunu görərik. Bu, əlbəttə, bir tərəfdən, icbari tibbi sığorta çərçivəsində göstərilən xidmətlərin əlçatanlığının yüksəlməsi ilə əlaqəli olsa da, digər tərəfdən, profilaktik tədbirlərin nə qədər önəmli olduğunu göstərir.

Səhiyyə komitəsi tərəfindən, hörmətli Sahibə xanım, Sizin dəstəyinizlə keçirilmiş dinləmədə bu məsələ xüsusi olaraq müzakirə olunmuş və bu sahəyə daha çox maliyyə vəsaitinin ayrılması və davamlı islahatların həyata keçirilməsinin önəmi vurğulanmışdır. O səbəbdən davamlı artan səhiyyə büdcəmiz, uğurlu qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi prosesi və ilkin səhiyyə sistemində islahatların həyata keçirilməsi gələcək illərdə də prioritet məsələ olaraq bu sahəyə daha çox diqqət ayrılmasını tələb edir.

Bir məsələni də qeyd etmək istərdim. Bu gün işğaldan azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən genişmiqyaslı quruculuq işləri ilə yanaşı, ölkəmizin digər rayon və şəhərlərində də davamlı olaraq müxtəlif infrastruktur layihələri icra olunur. Bakının müxtəlif qəsəbələrində insanların asudə vaxtlarını səmərəli keçirmələri üçün parkların salınması, işıq, qaz və su təchizatı sistemlərinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində aparılan işlər danılmazdır. Eyni zamanda, bu gün dünyada müşahidə olunan iqlim dəyişikliyi, içməli su resurslarının azalması problemlərinin təsiri ölkəmizdən də yan keçməyib. 2024-cü ildə təsdiq edilmiş “Su ehtiyatlarından səmərəli istifadəyə dair Milli Strategiya” ölkəmizdə su ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi, onların səmərəli istifadəsi, içməli su təchizatı, su təsərrüfatının idarəedilməsi və digər prioritet məsələlərin həllini hədəfləyir. Eyni zamanda, Abşeron yarımadasının hidrogeoekoloji şəraitinin analizi Bakı şəhərinin bir sıra qəsəbələrində qrunt sularının və çirkab suların idarəolunmasına xüsusi diqqət ayrılmasını tələb edir.

Hökumətin 2024-cü il üçün hesabatını müsbət qiymətləndirirəm.

Şahin Seyidzadə. İlk öncə, Baş nazirə geniş və məz-

munlu hesabata görə təşəkkürümü bildirirəm.

Möhtərəm Prezident İlham Əliyevin apardığı siyasətin hər bir addımı ölkə inkişafının təmin edilməsinin məqsədini güdür. Dövlət başçısının strategiyasının əsas məqsədi ölkənin dayanıqlı və uzunmüddətli inkişafını təmin etmək, o cümlədən ölkənin "insan kapitalı" olan hər bir vətəndaşının rifahının yüksəltməsidir. Bu məqsədə xidmət edən amillərdən biri təhsil siyasətidir. Ötən 2024-cü ildə təhsil sisteminin ən əlamətdar hadisələrindən biri Qarabağ Universitetinin açılışı olmuşdur. Prezident İlham Əliyevin 2023-cü il 28 noyabr tarixli Sərəncamı əsasında Qarabağ Universitetinin yaradılması ölkəmizin ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam bərpası ilə nəticələnən tarixi qələbələrin təntənəsi olmaqla, bütövlükdə, Azərbaycanın təhsil sahəsindəki mühüm nailiyyətidir. Xankəndi şəhərində Qarabağ Universitetinin fəaliyyəti, tələbə və müəllim-professor heyətinin bölgəyə köçməsi yeni iş imkanlarının yaranması deməkdir. Suverenliyimiz və ərazi bütövlüyümüz tam bərpa edildikdən sonra Qarabağ Universitetinin açılışı bölgənin yenidən qurulması və sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi istiqamətində mühüm bir addım sayılır. Artıq Qarabağ bölgəsi milli insan kapitalının formalaşmasına öz töhfəsini verir.

Ali təhsil sistemində aparılan islahatlar bu gün ali təhsil müəssisələrinin beynəlmiləlləşməsində və ardıcıl olaraq onların insan kapitalının formalaşmasında öz əvəzsiz rolunu oynayır. Bu istiqamətdə irəli sürülmüş təşəbbüslər dövlət üçün təhsilin nə dərəcədə prioritet sahə olduğunu nümayiş etdirir. Belə təşəbbüslərdən biri 2014-cü ildə fəaliyyətə başlamış SABAH qruplarıdır. SABAH qruplarının əsas məqsədi xüsusi istedadı ilə seçilən və təhsildə

göstəriciləri ilə fərqlənən tələbələrə yüksək keyfiyyətli təhsil almaq üçün əlverişli şəraitin yaradılmasıdır. 2024-cü ildən SABAH qrupları artıq Naxçıvan Dövlət, Sumqayıt Dövlət və Qarabağ universitetlərini əhatə etməklə tək bu bölgələrin deyil, ümumilikdə, Azərbaycanın təhsil sistemınə öz töhfəsini verir.

Əsası xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş xaricdə təhsil ənənəsi Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra da uğurla davam etdirilir. “Qara qızıl”ın insan kapitalına çevrilməsi strategiyası çərçivəsində “Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022–2028-ci illər üçün Dövlət Proqramı” 2022-ci ildən etibarən həyata keçirilir. Proqram çərçivəsində dünyanın 21 ölkəsinə aid 151 ali təhsil müəssisəsində, ümumilikdə, 1252 nəfər tələbə təhsil almaq hüququ qazanıb. Bütün bunlar insan kapitalına uzunmüddətli qoyulmuş investisiya olmaqla, gələcəkdə Azərbaycanın iqtisadi tərəqqisinin daha da sürətlənməsi üçün güclü potensial yaradır.

Bununla yanaşı, təhsil sistemimizin nüfuzu ildən-ilə artır. Onun nəticəsi olaraq müxtəlif ölkələrdən tələbələrin yerli təhsil müəssisələrində təhsil almasını xüsusi ilə qeyd etmək olar. Belə ki, ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrində dünyanın 105 ölkəsindən 11 minə yaxın əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxs təhsil alır. Ötən tədris ilinə nisbətdə təhsil alan əcnəbi tələbə sayında 10 faiz artım olub. Bu vəziyyət ölkəmizin gücünü göstərir və onu qlobal miqyasda daha rəqabətqabiliyyətli edir. Ölkəmizdə xarici ölkələrlə universitetlərin açılması artıq ənənə halını alıb. Buna nümunə olaraq 2024-cü ildə Türkiyə–Azərbaycan və Rusiya–Azərbaycan universitetləri yaradılmışdır.

İslahatlar bütün təhsil pillələrini əhatə edir və uğurla aparılır. Peşə təhsilində yeni peşə ixtisaslarının tətbiqi, yeni peşə məktəblərinin açılışı müşahidə olunur. Ölkədə Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə 2003–2024-cü illər ərzində 4000-dək orta məktəb binası tikilib və ya əsaslı təmir edilib. Bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində 1 milyondan çox şagirdin tədris şəraiti əhəmiyyətli şəkildə yaxşılaşdırılıb. Təhsil sahəsində aparılan işlər postkonflikt dövrü əhatə etməklə "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət proqramı"na da öz töhfəsini verir. Hazırda qeyd olunan dövlət proqramına uyğun olaraq, artıq Şuşada, Xocalıda, Xankəndidə, Laçında, Cəbrayılda və Füzulidə məktəblər, Xankəndidə, Xocalıda və Laçında körpələr evi-uşaq bağçaları istifadəyə verilib. Dövlətimiz öz gücünü tək torpaqlarını azad etməkdə deyil, Qarabağı dirçəltməklə göstərir. Bu gün Qarabağ artıq tək torpaq, infrastruktur demək deyil, bu gün Qarabağ milli insan kapitalını formalaşdıran, ölkənin qısa və uzunmüddətli strategiyasına töhfə verən bir dəyərdir. Bu dəyəri bizə yaradan ölkənin əsas islahatçısı, ölkə rəhbəri, dövlətimizin Prezidentidir. Ölkəmizin, dövlətimizin, hökumətimizin bütün səyləri Azərbaycan vətəndaşı naminədir. Bunu bu gün təqdim olunmuş hesabatda görmək mümkündür.

Bir daha Baş nazirə məzmunlu hesabata görə təşəkkürümü bildirir, hökumətə növbəti dövr ərzində görüləcək işlərində uğurlar arzu edirəm.

Tahir Mirkişili. Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatla bağlı ətraflı çıxışına və bizə təqdim edilmiş geniş hesabata görə hörmətli Baş nazirə öz təşəkkürümü bildirirəm.

2024-cü il Azərbaycan tarixində bir sıra mühüm hadisələrlə yadda qaldı. İlk dəfə ölkəmizin bütün suveren ərazisində Prezident və parlament seçkiləri keçirildi. Azərbaycan xalqının lideri cənab İlham Əliyev seçkilərdə inamlı qələbə qazanaraq uğurlu, xalqın maraqlarına əsaslanan və möhkəm iradə ilə daxili və xarici siyasət həyata keçirmişdir. Keçən ilin sonu və bu ilin əvvəli dünyada baş verən hadisələr, xüsusilə də deqloballaşma, parçalanma, saxta siyasətlərin ifşası Ulu Öndər Heydər Əliyev ideyalarına söykənən Azərbaycanın dövlət siyasətinin nə qədər uzaqgörən və müdrik olduğunu bir daha nümayiş etdirdi.

2024-cü ildə cənab Prezidentin sərəncamı ilə Dövlət Suverenliyi Gününün təsis edilməsi ilə Azərbaycanın 30 ildən çox davam edən ədalətli mübarizəsinin əsas mərhələsi qələbə ilə yekunlaşdı.

Keçən il dünyanın ən böyük tədbirlərindən biri – BMT-nin COP29 Konfransının Bakıda keçirilməsi ilə isə qalib Azərbaycanın qlobal dünyada özünə layiq yeri əbədi olaraq təsbit edildi. Saxta siyasətləri sonradan ifşa edilən və iflasa uğrayan bəzi dövlət başçılarının səylərinə baxmayaraq, tədbirin yüksək səviyyədə keçirilməsi və tarixi razılaşmanın əldə edilməsi Azərbaycanın tarixi uğuru oldu.

Hesab edirəm ki, təqdim olunmuş hesabat struktur və məzmun baxımından əhatəli və informativdir, dövlət başçısı tərəfindən hökumətə verilmiş tapşırıqların icra səviyyəsinin ölçülməsi üçün xeyli məlumatlarla təhciz olunmuşdur. Hesabatda Milli Məclis deputatlarının 120-dən çox təklif və tövsiyyələrinin icrasına geniş yer ayrılması təqdirəlayiq haldır. Ümumiyyətlə, son illər Nazirlər Kabinetinin bu istiqamətdə fəaliyyətini hər il daha da

genişləndirməsi dövlət maraqlarına birgə xidmət etmək yolunda Milli Məclis–hökumət əməkdaşlığını daha da gücləndirir, dövlət başçısının sosial-iqtisadi siyasətinin daha səmərəli icrasına və bundan ölkə vətəndaşlarının bütün sahələrdə daha çox fayda əldə etməsinə imkan yaradır.

Hesabat ilində qlobal iqtisadi artımın 3,2 faiz təşkil etdiyi fonunda ölkəmizdə ÜDM-in artımının 4,1 faiz, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 6,2 faiz təşkil etməsi təqdirəlayiq haldır.

Hökumətin və Mərkəzi Bankın 2024-cü ildəki fəaliyyəti nəticəsində orta illik inflyasiyanın 2,2 faiz təşkil etməsi makroiqtisadi sabitlik baxımından mühüm nailiyyətdir. Müqayisə üçün deyim ki, 2024-cü ildə qlobal inflyasiya 6 faizə yaxın olmuşdur.

2024-cü ildə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa və quruculuq işlərinin sürətli icrası Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun sürətlə inteqrasiyasını davamlı olaraq təmin edəcəkdir.

Hesabat ilində strateji valyuta ehtiyatlarımızın artaraq ÜDM-nin 95,6 faizinə çatması və xarici dövlət borcunu 14 dəfə üstələməsi aparılan iqtisadi siyasətin səmərəliliyindən xəbər verir.

2024-cü ildə dövlət büdcəsi gəlirlərinin proqnozdan artıq, xərclərinin 94,9 faiz səviyyəsində icra olunmasını təqdirəlayiq hal hesab edirəm. Ölkə daxilində tətbiq edilən vergi və dövlət rüsumlarının təxminən 70 faizini təşkil edən qeyri-neft-qaz sektoru üzrə vergi daxilolmalarının proqnozdan artıq icra edilməsi sektorun inkişafının mühüm göstəricisi sayıla bilər. Qeyd edim ki, məhz 2024-cü ildə ilk dəfə olaraq dövlət büdcəsi gəlirlərində qeyri-neft gəlirlərinin xüsusi çəkisi 52 faiz təşkil etmişdir. 2024-cü ildə ilk dəfə qeyri-neft özəl sektorda əmək müqavilələrinin

sayının qeyri-neft dövlət sektorunu keçməsi də təqdirəlayiq haldır.

2024-cü ildə Trans–Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat marşrutunun və Orta Dəhlizdə daşımaların həcminin kəskin artması, fikrimcə, aparılan doğru nəqliyyat siyasəti nəticəsində mümkün olmuşdur.

Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il üçün fəaliyyəti haqqında hesabatı müsbət qiymətləndirirəm. Azərbaycan yeni dünyada öz layiqli yerini möhkəmləndirir, bu reallıqları yaradan və onu idarə edən dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmiz, əminəm ki, bütün sahələrdə daha da güclənəcəkdir. Bu istiqamətdə Nazirlər Kabinetinə göstərəcəyi bütün səylərində uğurlar arzu edirəm.

Tamam Cəfərova. 2024-cü il Azərbaycan xalqı və dövləti üçün olduqca uğurlu və əlamətdar il olmuşdur. Hesabat ili özündə bir çox məsələləri ehtiva etmişdir. İlk öncə qeyd etməliyik ki, 2024-cü il Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü və suverenliyi bərpa edildikdən sonra ilk dəfə keçirilmiş Prezident və parlament seçkiləri ilə yadda qaldı. Prezident seçkilərində cənab Prezident İlham Əliyevin qələbəsi xalqın öz liderinə sarsılmaz inamı və ötən dövrdə ölkəmizin inkişafına və uğurlarına verdiyi dəyərdir.

Təqdim olunan hesabatdan görürük ki, 2024-cü ildə də ali qanunverici orqanla Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti arasında mövcud olan işgüzar əməkdaşlıq əlaqələri güclənmiş və qanunvericilik bazasının formalaşmasına öz töhfəsini vermişdir. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il hesabatı real faktlara əsaslanan, təhlilləri, proqnozları ilə diqqəti cəlb edən bir sənəd olmaqla bərabər, gələcək vəzifələrin müəyyənləş-

dirilməsi baxımından da əhəmiyyətlidir və mükəmməl hazırlanmışdır. Hesabatdan da göründüyü kimi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında hökumətin məqsədyönlü, düşünülmüş siyasəti nəticəsində dövlətimizin beynəlxalq aləmdə böyük nüfuzu, iqtisadiyyatımızın davamlılığı və dayanıqlılığı artmış, əhalinin sosial müdafiəsi daha da güclənmişdir. Bütün bu uğurlar xalqımızı sevindirir və hər bir vətəndaşın ürəyincədir.

Hesabat ilində iqtisadi siyasətin sosial siyasətlə uzlaşdırılması istiqamətində müvafiq addımların atıldığını görürük. Xatırlatmaq istərdim ki, bu gün dünyanın hətta ən inkişaf etmiş ölkələri belə sosial dövlət ideyasından, sözün həqiqi mənasında, qorxmaqdadırlar. Çünki artıq dövlət sosial ideyaların, layihələrin həyata keçirilməsini iqtisadiyyatına olduqca ağır və əlavə yük hesab edir. Bizdə isə bunun tam əksi müşahidə olunmaqdadır. Dövlətimiz yenə də sosial layihələrini həyata keçirmək iradəsini ortaya qoymaqdadır və təbii ki, bu da vətəndaşların sosial-iqtisadi vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına xidmət edəcəkdir. Təsadüfi deyildir ki, əvvəlki illərdə olduğu kimi, 2024-cü ildə də dövlət büdcəsinin sosialyönümlülüyü qorunub saxlanılmış, əhalinin sosial təminatının və rifahının yaxşılaşdırılmasına yönəlmiş tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Ötən müddət ərzində bütün sahələrdə olduğu kimi, regionların sosial-iqtisadi inkişafı istiqamətində də uğurlar əldə edilib, regionların siması köklü şəkildə dəyişib, əhalinin rifahının daha da yüksəlməsinə geniş imkanlar açılıb. Cənab Prezidentin birbaşa diqqəti və rəhbərliyi altında regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı dövlət proqramlarının icrası çərçivəsində təmsil etdiyim Şamaxı rayonun-

da da inkişaf göz qabağındadır. Son illərdə rayonda müasir infrastrukturun yaradılması, yolların çəkilməsi və işıqlandırılması, yeni iş yerlərinin açılması, məktəb, uşaq bağçalarının tikintisi sahəsində xeyli işlər görülmüşdür. Fürsətdən istifadə edərək cənab Prezident İlham Əliyevə rayonumuza göstərdiyi diqqətə və qayğıya görə öz adımdan və rayon ictimaiyyətinin adından təşəkkür edirəm.

Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti xanım Mehriban Əliyevanın rəhbərliyi altında Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Şamaxıda tarixi abidələrin bərpası, məktəb, uşaq bağçalarının tikintisi sahəsində xeyli işlər görüldüyünü xüsusi ilə vurğulamaq və xanım Mehriban Əliyevaya şamaxılıların dərin təşəkkürünü və sevgisini çatdırmaq istəyirəm.

Bütün bunlarla yanaşı, təmsil etdiyim Şamaxı rayonu üzrə həlli vacib olan sosial-iqtisadi məsələləri hökumət üzvlərinin diqqətinə çatdırmaq istərdim. Su məsələsi Şamaxı rayonunun ən böyük problemidir. Qeyd etmək lazımdır ki, qlobal iqlim dəyişiklikləri, eləcə də əhalinin sayının və tələbatlarının artması nəticəsində dünyanın əksər regionlarında içməli və suvarma suyu ilə bağlı problemlər kəskinləşmişdir. Son illərdə cənab Prezident İlham Əliyevin siyasi iradəsi ilə Azərbaycanda su təchizatının yaxşılaşdırılması istiqamətində islahatlar aparılmış, çox mühüm işlər görülmüşdür. Xüsusi ilə qeyd etməliyik ki, Şamaxı rayonunda əhalinin içməli su təchizatının yaxşılaşdırılması sahəsində də kifayət qədər işlər görülmüş, Şamaxı şəhərinin içməli su problemi tamamilə həll edilmişdir. Bununla yanaşı, rayonun 32 kəndində suvarma və içməli su təminatında problemlər mövcuddur. Bunlardan 10 kənddə (Kərkənc, Mərzəndiyə,

Çıraqlı, Günəşli, Şərədil, Göylər, Birinci Çaylı, Dağ Bağırlı, Mədrəsə, Quşçu kəndləri) və 2 qəsəbədə: Sabir və Şəhriyar qəsəbələrində su problemi daha kritik səviyyədədir. Bunları nəzərə alaraq dövlət proqramına daxil edilmiş Şəhriyar və Sabir qəsəbələrinin içməli su və kanalizasiya sistemi ilə təchiz olunmasını, ilk mərhələdə adları çəkilən 10 kəndin su təminatı məsələlərinə baxılmasını və 2025-ci ilin dövlət büdcəsində bu məsələlərin nəzərə alınmasını xahiş edirəm.

Növbəti problem bəzi kənd yollarının yararsız olmasıdır. Qeyd etməliyəm ki, Şamaxı şəhərinin yol infrastrukturunun müasirləşməsi sahəsində xeyli işlər görülmüş, Şamaxıda şəhərdaxili yolların 80 faizindən çoxu asfaltlanmışdır. Lakin yolları yararsız vəziyyətdə olan kəndlərimiz hələ də qalmaqdadır. Bəzi kəndlərdə yolların çəkilməsi ilə bərabər, körpülərin tikintisinə də ehtiyac var. Bakı–Şamaxı–Yevlax avtomobil yolunu Muğanlı–Qurdtəpə, Çıraqlı, Mədrəsə–Kərkənc, Şirvan kəndləri ilə birləşdirən yolların, Sis–Qaleybuğurd–Keçməddin–Qaladərəsi, Çuxuryurd–Dədəgünəş–Birinci Çağan–İkinci Çağan, eləcə də Şamaxı–Çöl Göylər–Padar Çöl avtomobil yolunu Dağ Bağırlı və Hacıqədirli kəndi ilə birləşdirən yolların, Nağaraxana–Talışnuru və Şamaxı–Pirqulu avtomobil yolunun 24-cü kilometrliyində Ərçiman yolunun tikintisinə ehtiyac var.

Yol infrastrukturunun olmaması əhalinin rifahına birbaşa təsir göstərməklə yanaşı, kəndlərdə əhalinin artımında mənfi tendensiyada özünü göstərir. Ərçiman, Qaleybuğurd, Keçməddin, Qaladərəsi kəndləri məhz yol və körpü infrastrukturunun olmadığına görə rayonun turizm xəttindən kənarda qalmışdır. Ümumi uzunluğu 35

kilometrdən biraz artıq olan bu yolların çəkilişi 12 min insanın rifahı deməkdir. Hökumət üzvlərindən bu məsələnin mərhələli şəkildə, xüsusi ilə çay kənarında yerləşən və körpüyə ehtiyacı olan Ərçiman və Qaleybuğurd kəndləri ilə bağlı məsələnin də gələn ilin büdcəsində nəzərə alınmasının mümkünlüyünə baxılmasını xahiş edirəm. Ümid edirəm ki, Şamaxı rayonunda cari ildə və gələcəkdə də icrası nəzərdə tutulan və davam etməkdə olan layihələr bundan sonra da uğurla həyata keçiriləcək.

Hörmətli həmkarlar, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyətinə dair hesabatını yüksək qiymətləndirirəm. Hökumət üzvlərinə gələcək fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıram. Hesabatın lehinə səs verəcəyəm və həmkarlarımı da hesabata səs verməyə dəvət edirəm. Hər birinizi və xalqımızı qarşıdan gələn Novruz Bayramı münasibəti ilə ürəkdən təbrik edirəm.

Tənzilə Rüstəmxanlı. Nazirlər Kabinetinin bu gün təqdim olunan hesabatı təkcə 2024-cü ildə deyil, ümumiyyətlə, son illərdə ölkə iqtisadiyyatında gedən prosesləri və inkişafı əks etdirir. İcmal peşəkarlıqla hazırlanmışdır və iqtisadiyyatımızın, sosial siyasətin, sənaye və kənd təsərrüfatının, tikinti, nəqliyyat, elm və təhsil, mədəniyyət, müdafiə və təhlükəsizlik sahələrinin bütün real mənzərəsini yığcam şəkildə əks etdirir.

Bütün bunlarla yanaşı, bizi ən çox sevindirən suverenliyimizin bərpasından sonra ölkənin müdafiə qabiliyyətinin yüksələn xətlə getməsi və azad edilmiş torpaqlarda aparılan quruculuq işləridir. Ərazilərimizin beşdə birində həyat, bərpa işləri, belə demək mümkünsə, sıfırdan başlayıb. Nəqliyyat, energetika təhlükəsizliyi, rabitə, kommunal xidmətlər, bir sözlə, alt yapı təkcə bugünkü ehtiyacları-

mızı ödəmək üçün deyil, böyük gələcək üçün nəzərdə tutulub. Hökumətin hesabatında bu mənzərə aydın görünür. Mən bunu həmin bölgəyə səfərlərimiz zamanı da görmüşəm. Düşünürəm ki, Qarabağda aparılan işlər Azərbaycanın bütün iqtisadi inkişafının güzgüsüdür.

Toxunmaq istədiyim başqa bir məsələ Zəfərlə bitən müharibəyə, müxtəlif kənar təzyiqlərə baxmayaraq, ölkəmizdə mədəni və mənəvi həyatımızın daim diqqət mərkəzində saxlanılmasıdır. Mən Mədəniyət komitəsinin üzvü kimi mədəniyyətimizin müxtəlif sahələrində görülən işləri yüksək qiymətləndirir və savaşdan sonra bu qədər problemləri olan ölkənin, mədəni həyatımızın heç bir sahəsinin diqqətdən kənarda qalmamasına sevinirəm.

Xalqımızın tarixi faciələrindən doğan Qərbi Azərbaycana qayıdış proqramının beynəlxalq aləmdə doğurduğu əks-səda bu sahəyə diqqətin artırılmasını tələb edir. Bir qadın təşkilatının və Azərbaycan–Türkiyə Evinin başçısı kimi mən bu məsələ ilə bağlı tədbirlərin keçirilməsində yaxından iştirak etmişəm. İspaniyada, Özbəkistanda Qərbi Azərbaycana qayıdış mövzusunun yerli mütəxəssislər tərəfindən necə maraqla qarşılandığının və dəstəkləndiyinin şahidi olmuşam. Bu işlər davam etdirilməlidir.

Nəhayət, seçildiyim Neftçala rayonu haqqında da bəzi fikirlərimizi hörmətli hökumət üzvlərinin nəzərinə çatdırmaq istəyirəm. Dövlət büdcəsinin müzakirəsi zamanı mən Neftçala camaatının ən mühüm tələblərini, rayonun ən vacib ehtiyaclarını əhatə edən bir məktubla Nazirlər Kabinetinə müraciət etmişəm. Burada onları təkrar etmək istəmirəm. Ümid edirəm, həmin təkliflər imkan daxilində nəzərə alınacaqdır. Vaxtı ilə sənaye və kənd təsərrüfatı Neftçala iqtisadiyyatının qoşa qanadı olub. Bu gün hər iki

sahədə durğunluq olduğundan işsizlik artır. Kürün şorlaşmasının qarşısı alınıb, lakin suvarma işindəki nizamsızlıq pambıqçılar və taxılçılar üçün problemlər yaradır. Son illərdə rayonun içməli suya olan ehtiyacının ödənilməsi, qazlaşdırma, yol çəkilişi sahəsində xeyli iş görülüb. Lakin hələ də neft-qaz çıxarılan rayonun bəzi kəndləri qazsızdır. İçməli suyun həftədə bir dəfə, hətta ayda bir dəfə verildiyi qəsəbə və kəndlər var. Xüsusən işsizlik probleminin aradan qaldırılması, yeni iş yerlərinin açılması zəruridir. Yoxsa kəndlərdən şəhərlərə axının qarşısını almaq mümkün olmayacaq.

İcmalda kənd təsərüffatı məhsullarının inkişaf dinamikası göstərilib. Lakin mənə belə gəlir ki, kənd rayonlarımızın potensialı qat-qat artıqdır. Bundan ötrü yeni proqramların hazırlanması, xüsusən texniki bitkilərin əkildiyi Aran rayonlarında kooperasiyaların yaradılması, kənd təsərrüfatı məhsullarının tədarük işinin daha yaxşı qurulması vacibdir. İnsanların öz məhsullarını xarici bazarlara çıxarmasında da maneələr və bürokratik əngəllər çoxdur. Bu işə daha ciddi yanaşmaq və bunun üçün şərait yaratmaq lazımdır. Bu olmasa, adamların zəhmətlə becərib yetişdirdikləri məhsul əllərində qalıb məhv olur.

İcmalda diasporun işinə də yer ayrılıb. İndiki halda diasporumuz Azərbaycanın xarici siyasətinin ən ciddi köməkçisi rolunu oynamışdır. Məncə, bu sahəyə də diqqət artırılmalıdır.

Neftçala rayonunun sosial-iqtisadi vəziyyətinin yaxşılaşdırılması istiqamətində təkliflər:

Neftçalada yeni yolların çəkilişinə və təmirinə ciddi ehtiyac var. Salyandan yan keçərək Xıdırlı və Şirvanlı kəndləri ərazisindən dəniz sahili boyu asfalt yolun

çəkilməsi ilə Neftçaladan birbaşa Bakıya çıxış üçün yol əldə olunur və bu məsafə 40 kilometr azalır.

Neftçalanın Xəzər kəndindən keçməklə birbaşa Masallı rayonuna asfalt yolu çəkilərsə, bu yol Neftçala–Masallı yolunun qətolunma məsafəsini 80 kilometr azaldar.

Neftçalanın Mirqurbanlı, Günəşli, Söyüdlü, Yeniqışlaq, Mikayıllı və bir sıra kəndlərinin sakinləri Xıllı qəsəbəsinə getmək üçün 40 kilometrə qədər yol qət edirlər. Bu da sakinlər üçün əlavə vaxt və büdcə itkisidir. Halbuki keçmiş 26-lar–Xıllı yolu çəkilərsə, bu yol 15-17 kilometrə qədər qısalmış olar.

Neftçala–Yeniqışlaq–Mikayıllı avtomobil yoluna 6 kilometr uzunluqda yola asfalt çəkilməlidir.

Qədimkənd, Pirəbbə (Xəlil Rzanın doğulduğu kənd), Boyad, Kürqarabucaq, Qırmızıkənd, Dördlər və Mirzəqurbanlı kəndləri arasındakı köməkçi və əsas yollar istifadəyə yararsız vəziyyətdədir.

Neftçala rayonunda şəhid ailələrinin evlərinə gedən yolların asfaltlaşdırılmasına ciddi ehtiyac var. Bu ailələrin evlərinin yerləşdiyi ərazilərdəki yollar keçilməz vəziyyətdədir.

Neftçala şəhərində yolların işıqlandırılması ürəkaçan deyil, məhəllələrarası, xüsusən kəndlərin işıqlandırılması bərbad vəziyyətdədir.

Yolun 10 kəndinin arasında 43 kilometr məsafədə marşrut yoxdur. Burada avtobus xəttinin açılması zəruridir. Həmçinin Neftçaladan Yeniqışlaq və Mikayıllı kəndlərinə də avtobusların təşkil edilməsi əhali üçün yaxşı olardı.

Qaçaqkənddə və Haqverdili kəndində işıq dirəkləri bərbad vəziyyətdədir.

Qazlaşmaya dair.

Neftçalanın şəhər, qəsəbə və kəndləri, əsasən, qazlaşdırılıb. Hələ də Qaraqaşlı–Cəngəndə, Bala Surra, Uzunbabalı, Şirvanlı, Qaravəlli, Yeniqışlaq, 1 nömrəli Mayak və 2 nömrəli Mayak, Mikayıllı, Balağa, Mirzəli, Sahil və sair kəndlərin əhalisi qaz xəttinin çəkilməsi ilə bağlı müraciətlər edir.

Qaz xətti çəkilmiş Mirzəqurbanlı kəndinin ən azı 30 ailəsi evinə qaz çəkdirə bilmir. Belə ki, əvvəllər qaz xətti üçün "order" tələb edilmirdi. Kimin imkanı var idi, dərhal çəkdirdi. İndi isə digər sakinlərdən "order" istənildiyinə görə onlar hələ də qazsız qalıblar. "Order"lərini ala bilməmələrinin əsas səbəbi isə 25 il bundan əvvəl Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə örüş sahələrinin məskunlaşma üçün əhaliyə paylanılmasıdır. Burada yaşayış evləri tikilsə də, torpaq təyinatına görə sakinlər mənzillərinə çıxarış əldə edə bilmirlər. Nazirlər Kabineti tərəfindən həmin torpaq sahələrinin təyinatının dəyişdirilməsinə ciddi ehtiyac vardır.

Su və işıq xəttləri barədə.

Neftçalanın Xol zonası kəndlərində evlərə su hələ də palçıq arxlar vasitəsi ilə çatdırılır. Mikayıllı, Hacımanlı, Şirvanlı və digər kəndlərə su maşınlarla, pulla daşınır. Xol zonasında 10 kəndə boru və ya beton arxlar çəkilməyib. Bura relyefi çətin, dağlıq-qayalıq zona deyil. Bura Aran zonasıdır. Neftçalanın Həsənabad qəsəbəsində içməli su xətləri yararsız haldadır. Böyük su itkisini əsas gətirərək isti hava şəraitində ayda bir dəfə içməli su verilir. Bu da haqlı olaraq əhali arasında ciddi narazılığa səbəb olur. Su xəttinin çəkilməsi üçün heç bir problem yoxdur. Təəssüf ki, hələ də su xəttinin çəkilməsi yubadılır.

Neftçala şəhərində kanalizasiya xətlərinin çəkilişi zəif

gedir. Bəzi binalara xətt çəkilsə də, hələ də evlərə birləşdirilməyib.

Neftçalanın bəzi yerlərində işıq xətləri pis və ya təhlükəli vəziyyətdədir.

Neftçala şəhəri Kimyaçılar şəhərciyində yerləşən ikimərtəbəli binaların dam örtükləri tamamilə sıradan çıxıb və təcili təmir edilməlidir. Vətəndaşlardan xeyli şikayətlər almışıq. Həmçinin Xıllı qəsəbəsində yerləşən 16 mənzilli yaşayış binasının təmirinə ciddi ehtiyac yaranıb.

Qəhrəmanlar ocağı kimi tanınan Həsənabad qəsəbəsinin 3 Milli Qəhrəmanı var. Amma o qəsəbənin məktəbi qəzalı vəziyyətdədir.

Neftçalanın böyük ərazilərinə gedən su xətlərində nasoslar ya azlıq təşkil edir, ya da istismara yararsız vəziyyətdədir. Məsələn, Yuxarı Qaramanlıda.

Bağçalar.

Neftçalanın bir çox kəndlərində və qəsəbələrində yeni bağçaların, parkların, istirahət guşələrinin yaradılmasına və təmirinə ciddi ehtiyac var.

Mədəniyyət evlərində, klublarda, kitabxanalarda və məktəblərdə ciddi təmir-tikinti işləri aparılmalıdır.

Səhiyyə.

Qoltuq kəndində, Xolqaraqaşlı kəndində tibb məntəqələri açılsın. Xolqarabucaqda poliknika var, amma 10 kənd əhalisinin bir doğum evi yoxdur. Sakinlər doğum evinin açılmasını tələb edirlər. Həsənabad qəsəbəsində apteka ciddi ehtiyac var.

Sosial vəziyyət barədə. Yeni iş yerlərinin açılması barədə irəli sürülən təkliflər:

Neftçalanın neftlə, qazla zəngin olan bu ərazisində neftayırma zavodunun tikilməsi planlaşdırıla bilər.

Dəniz limanı yaradıla bilər.

Neftçalanın dənizə yaxın şor torpaqları tarix boyu həm Xəzər dənizinin, həm də Kür çayının təsiri altında qidalanıb. Həmçinin torpağın altından keçən yod qarışıq su bu torpaqların əhəmiyyətinə ciddi təsir göstərir.

Bu ərazidə duz zavodu tikmək məqsədəmüvafiqdir. Buranın istehsal ediləcək duzu tərkibinə və keyfiyyətinə görə çox fərqli, effektli olar. Bu zavodun tikilməsi yeni iş yerlərinin açılması deməkdir.

Neftçala rayonunun keçmiş 26-lar qəsəbəsində, hazırda Mirqurbanlı kəndinin yaxınlığında Radio zavod tikilmişdi. Çox da yaxşı səmərə verirdi. SSRİ-nin dağılması ilə iqtisadi əlaqələr də dağıldı və bu zavodun fəaliyyəti dayandırıldı. Sonra bu zavod kiçik sexə çevrildi və faliyyətini yenidən qura bilmədi. Vaxtı ilə 1993–1995-ci illərdə türk iş adamları bu zavodda motosiklet və motorolik istehsal etməyə təşəbbüs göstərsələr də, onlara şərait yaradılmadı. Burada həm motosikletlərin, həm də kənd təsərrüfatı texnikalarının hissələrini istehsal və təmir edən sexlərin açılması məqsədəmüvafiq olar. Bu bütün cənub rayonlarını, Neftçala, Salyan da daxil olmaqla Azərbaycanın bütün bölgələrindən olan sahibkarları bu sahəyə cəlb edə və bu ideya ətrafında kənd təsərrüfatına əhəmiyyətli şəkildə gəlir gətirən yeni sahələr yarada bilər.

Neftçala həm də pambıqçılıq rayonudur. Vaxtı ilə bu rayonda il ərzində 26 min ton pambıq yığılırdı. Rayon ərazisində toxuculuq və tekstil fabrikləri tikilə bilər. Bu məqsədlə həm yerli, həm də Türkiyədən olan iş adamları cəlb edilə bilər.

Neftçala respublikamızda balıqçılıq rayonu kimi də tanınmaqdadır. Vaxtı ilə Bankə qəsəbəsində kilkə balıqları

ovlanırdı. Orada kilkə unu istehsal edən sex fəaliyyət göstərib. Bunu bərpa etmək olar.

Neftçala rayonu Xəzər dənizinin sahilində yerləşir. Bu ərazidə turizmin inkişafı üçün hər cür şərait var. Xüsusən Şirvanlı kənd yaxınlığında, Ələt qəsəbəsinə kimi uzanan dəniz sahilində turizm, istirahət mərkəzləri, otellər salına bilər. Vaxtı ilə dəniz sahilində Həsənabad qəsəbəsinin yaxınlığında uşaqlar üçün "Düşərgə" istirahət mərkəzi fəaliyyət göstərirdi. Bu düşərgə yenidən bərpa olunarsa, yay tətili zamanı dincəlmək üçün gözəl məkan ola bilər. Buna nail olmaq yüzlərcə işsiz insanın işləməsi deməkdir.

Neftçalada yerin altından çıxan yodlu su vasitəsi ilə mütəxəssislər cəlb edilməklə böyük turizm potensialına malik yeni müalicə mərkəzi açmaq olar. Bu da yeni iş yerləri deməkdir. Əsas məsələ işsizlikdir və yeni iş yerlərinin açılmasına ehtiyac var. Dövlət Məşğulluq Agentliyi, "DOST" İş Mərkəzi işçiləri kütləvi işdən çıxarırlar.

Qazilərin təqaüdləri və müavinətləri 1 ildir ki, artırılmır.

Vasif Qafarov. 2024-cü il Azərbaycan üçün uğurlu bir il olub. Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etdikdən sonra 2024-cü ildə ölkəmizin bütün suveren ərazisində ilk dəfə Prezident və parlament seçkiləri keçirilib. Anti-Azərbaycan qüvvələrinin təxribatlarına baxmayaraq, 80 ölkənin dövlət və hökumət başçılarının iştirakı ilə Bakıda COP29 tədbiri uğurla keçirilib və burada bəşəriyyətin gələcəyi üçün müstəsna əhəmiyyət kəsb edən qərarlar qəbul edilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə aparılan genişmiqyaslı islahatlar və həyata keçirilən kompleks tədbirlər nəticəsində ölkəmizdə makroiqtisadi

sabitlik qorunub saxlanılıb, iqtisadi və sosial proqramlar icra edilib, iqtisadi artım təmin edilib və strateji valyuta ehtiyatları artıb.

2024-cü ildə ölkədə 126,3 milyard manat məbləğində və ya 2023-cü illə müqayisədə real ifadədə 4,1 faiz çox ÜDM istehsal olunub. Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM isə 3,6 faiz artaraq 12,4 min manat təşkil edib. Neft-qaz sektorunda 0,3 faiz, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 6,2 faizlik artım qeydə alınıb. İnflyasiyanın minimal səviyyəsi (2,2 faiz) qorunub saxlanılıb. Profisitli tədiyyə balansı şəraitində ölkənin strateji valyuta ehtiyatları 3,7 faiz artaraq ÜDM-nin 95,6 faizinə çatıb. Valyuta ehtiyatları ölkənin xarici dövlət borcunu 14 dəfə üstələyib.

2024-cü ildə Dövlət Neft Fondunun gəlirləri, ümumilikdə, 10601,4 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Fondun vəsaitləri ilin əvvəli ilə müqayisədə 3951,3 milyon ABŞ dolları və ya 7 faiz artaraq 60021,0 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. İşğaldan azad edilmiş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası istiqamətində böyük işlər görülmüşdür. Bütün bunlar təqdirəlayiqdir.

Hökumətin hesabatı haqqında səslənən bütün müsbət fikirlərlə həmrəy olduğumu bildirir, təmsil etdiyim Lerik və Astara rayonlarında vətəndaşlar tərəfindən qaldırılan bir neçə məsələni diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm. Lerik rayonunda 17 kənd dövlət meşə fondu torpaqlarında yerləşir. Bu torpaqların ümumi sahəsi 477 hektar təşkil edir. Vaxtı ilə bu torpaqlar dövlət meşə fonduna daxil edilib. Həmin kəndlərdə yaşayan vətəndaşlar öz evlərinə çıxarış ala bilmirlər. Eyni zamanda, torpaq islahatı zamanı 3 yaşayış məntəqəsində 250 hektar dövlət meşə fondu torpağı vətəndaşlara pay torpağı kimi verilib. Bu

torpaqların dövlət meşə fonduna geri qaytarılması mümkün hesab edilmir. Ümumilikdə, 727 hektar təşkil edən bu torpaqların təyinatının dəyişdirilməsi və onların başqa torpaqlarla əvəzləşdirilməsi vacibdir. Torpaqların əvəzləşdirilməsi mümkün hesab olunan sahələr müəyyən edilməsi ilə bağlı məsələ illərdir ki, həll edilməmiş qalır. Bu məsələnin həll edilməsini hökumətdən xahiş edirəm.

Bildiyiniz kimi, Lerik rayonunun böyük turizm potensialı var. İndiyədək rayon ərazisində fəaliyyət göstərən turizm obyektləri əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsinə və ölkə iqtisadiyyatına mühüm töhfə verib. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən meşə fondu ərazisində sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyətinə lisenziyalar əvvəllər 5-10-15 ilə və daha uzun müddətə verilirdi. İndi isə bu lisenziyalar cəmi 1 il müddətinə verilir. Sahibkar hər il bu lisenziyanı almaq üçün müraciət etməli olur və bu, bir sıra neqativ hallara yol açır. Eyni zamanda, lisenziyanın 1 il müddətinə verilməsi bu sahəyə investisiya qoymaq istəyən sahibkarları da bu işdən çəkindirir. 1 illik lisenziya ilə hansı sahibkar bu sahəyə investisiya qoyar? Növbəti il bu lisenziyanın uzadılmaması təhlükəsi var. Turizm sahəsinə investisiyanın cəlb edilməsi üçün Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən meşə fondu ərazisində sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyətinə lisenziyaların uzun müddətə verilməsini təmin etməyi xahiş edirəm.

Regionların inkişafı sahəsində qəbul edilmiş və uğurla həyata keçirilmiş dörd dövlət proqramı bütün rayonların, o cümlədən Lerik və Astara rayonlarının simasını tamamilə dəyişmiş, infrastruktur təminatını yaxşılaşdırmış, bu da öz növbəsində regionlara investisiya qoyuluşunu artırmış,

yaradılan yeni müəssisələr iş yerlərinin açılması və əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi ilə nəticələnmişdir. Hesab edirəm ki, sərhəd rayonlarında infrastruktur problemlərinin aradan qaldırılması üçün sərhəd rayonlarının sosial-iqtisadi inkişafına dair yeni bir proqramın qəbul edilməsinə ehtiyac var. Lerik rayonunda 101 kənd qazlaşdırılmayıb. Lerik rayonuna gələn qaz xətti üzərində yerləşən onlarca kənd var. Qaz xətti isə bu kəndlərin 100-200-300 metr aralığından keçir. Kəndlərin yaxınlığından qaz kəməri keçdiyi halda, bu kəndlərə qaz verilməməsi çox böyük narazılıq yaradır.

Həmçinin Lerik rayonunda kənd yollarının, xüsusilə də Noda–Əliabad–Gürdəsər–Nücü–Vamazğon, Piran–Veri, 40-cı kilometr–Əliabad və Lerik–Mastayıl–Livədirqə–Laman avtomobil yollarının tikintisi məsələsinin diqqətdə saxlanılmasını xahiş edirəm. Bu yollardan Noda–Əliabad–Gürdəsər–Nücü–Vamazğon avtomobil yolunun 2019-cu ildə tikintisi nəzərdə tutulsa da, bu yolun inşası indiyədək həyata keçirilməmişdir. Bu yol Lerik rayonunu Masallı rayonu ilə birləşdirir. Lerik rayonunda qeyd etdiyim istiqamətlərdə asfalt örtüklü avtomobil yollarının olmaması o yerlərin böyük turizm potensialından istifadəyə imkan vermir. Bu yolların tikintisi 30-dan çox kənddə iqtisadi həyatı canlandıracaq, adıçəkilən ərazilərdə turizmin inkişafına böyük təkan verəcək və bu da öz növbəsində əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsinə və sosial-iqtisadi vəziyyətinin yaxşılaşmasına töhfə verəcək. Lerik əhalisinin təkidli xahişlərini ifadə edərək Lerik rayonunun qazlaşdırılmayan kəndlərinin qazlaşdırılması və kənd yollarının asfaltlanması məsələlərinin diqqətdə saxlanılmasını xahiş edirəm.

Hesab edirəm ki, sərhəd rayonlarından, o cümlədən Lerik və Astara rayonlarından yol, qaz, işıq və işsizlik kimi problemlərdən dolayı davam etməkdə olan demoqrafik prosesin qarşısını almaq vacibdir. Sərhədboyu ərazilərdən əhalinin köçünün qarşısını almaq strateji məsələdir. Hökumətdən bu məsələyə strateji məsələ kimi xüsusi diqqət ayırmasını xahiş edirəm. Bütövlükdə, hökumətin hesabatını təqdir edirəm və dəstəkləyirəm.

Vüqar İskəndərov. Təmsil etdiyim Şəki şəhəri ilə bağlı bir neçə məsələ var. Əvvəla, şəhərdə su və kanalizasiya işlərinin aparılmasına və bununla bağlı yaranan bir neçə problemin operativ həllinə görə cənab Prezidentə şəhər əhalisi adından, seçicilər adından təşəkkürümü çatdırmaq istəyirəm. Belə ki, hələ məsələnin bitməsinə baxmayaraq, əhalinin müraciətlərini həm yerli icra hakimiyyəti, həm də biz çatdırmışdıq. Qaldırdığımız məsələlərə həssas yanaşıldığına görə Nazirlər Kabinetinə, əməkdaşlarına, müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı rəhbərlərinə təşəkkürümüzü bildiririk.

Hazırda şəhərin 36 kilometrdən çox ərazisində, mərkəzi hissində, bütün prospekt və küçələrdə asfaltlanma işləri aparılır. Bunun üçün də əhalimiz adından möhtərəm cənab Prezidentə və Sizə öz dərin təşəkkürmüzü çatdırırıq. Paralel olaraq su və kanalizasiya işlərinin bitməsi üçün işlərin yarımçıq qalan hissəsini də davam etdirmək məqsədi ilə maliyyənin ayrılmasını xahiş edirik.

Ümumiyyətlə, şəhərdə aparılan abadlıq-quruculuq işlərinə verilən dəstəyə görə təşəkkürümüzü bildiririk. Təbii olaraq hazırda yalnız Şəki deyil, ölkənin bütün şəhər və rayonlarında bu sahədə çox böyük işlər görülür. Biz unutmuruq ki, Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda da çox

böyük ölçülü işlər həyata keçirilir. Bu öz gücümüzə gördüyümüz işlərin iqtisadiyyatımızın inkişafının bariz nümunəsidir. 2025-ci ilin qəbul olunmuş büdcəsində də bütün bu işlərin görülməsi üçün müvafiq maliyyənin ayrılması təmin olunub. Biz əminik ki, bütün bunlar qarşıdakı illərdə də uğurla davam etdiriləcək. Mən də Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti ilə bağlı hesabatını müsbət dəyərləndirirəm.

Vüqar Rəhimzadə. Ölkənin dayanıqlı inkişafında iqtisadiyyatın düzgün əsaslar üzərində qurulması əsas faktordur. Ulu Öndər Heydər Əliyevin çağırışları arasında bu reallıq xüsusi ilə önə çəkilmişdir ki, iqtisadiyyatı güclü olan dövlət hər şeyə qadirdir. Dövlət başçısı İlham Əliyevin "Bizim əsas hədəfimiz iqtisadiyyatımızı bundan sonra daha da şaxələndirmək və dayanıqlı inkişaf modelini təkmilləşdirməkdir" çağırışı 2003-cü ildən bugünədək həyata keçirilən iqtisadi siyasətin əsasını təşkil edir.

Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabat ölkəmizin hərtərəfli inkişafının aydın mənzərəsini təqdim etdi. Öncə qürurverici olan mühüm məqam qeyd edilir ki, 2024-cü il fevralın 7-də Azərbaycanın müstəqillik tarixində ilk dəfə olaraq bütün ölkə ərazisində Prezident seçkiləri keçirildi. Həmin seçkilər cənab İlham Əliyevin növbəti qələbəsi, eyni zamanda, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ideyalarına sədaqətin nümayişi idi. Hesabat ili həmçinin ölkənin siyasi həyatında mühüm rol oynayan qanunvericilik orqanının formalaşması ilə tarixə yazıldı. Bu gün yeni dövrə qədəm qoyan qalib Azərbaycan tarixi Zəfərimizin, ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam bərpasının yaratdığı reallıqların qarşıya qoyduğu hədəflərə doğru inamla addımlayır.

Ötən ilin mühüm hadisələrindən biri Azərbaycanın "Yaşıl dünya naminə həmrəy olaq!" çağırışı əsasında ev sahibliyi etdiyi BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-su sessiyasına – COP29-a ev sahibliyi oldu. 200-ə yaxın ölkədən 76 min iştirakçının, 80 ölkənin dövlət və hökumət başçısının tədbirə qatılması çağdaş tariximizə Azərbaycanın təqdimatı kimi yazıldı. Bu mühüm tədbirin ardınca Azərbaycan D-8 təşkilatına üzv qəbul edildi. Təbii ki, bu, Azərbaycanın növbəti diplomatik uğuru oldu.

Hesabat dövrü Azərbaycanın qeyri-neft sektorunda iqtisadi fəallığının təmin edilməsi ilə xarakterizə edilir. Həyata keçirilən kompleks tədbirlər nəticəsində qeyri-neft sektorunda daha yüksək – 6,2 faizlik artıma nail olunub. Qeyri-neft sektorunda məhsul istehsalı 7,3 faiz artıb. İqtisadi inkişafın göstəricilərindən biri də valyuta ehtiyatlarıdır. Strateji valyuta ehtiyatları hesabat ilində əvvəlki ilə nisbətən 3,7 faiz artaraq ümumi daxili məhsulun 95,6 faizi səviyyəsinə yüksəldi.

2024-cü ilin əsas hədəflərindən biri, təbii ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin bərpası və yenidən qurulması idi. Ötən il bu məqsədlərə, ümumilikdə, 5,3 milyard manatdan çox vəsait sərf edilməklə orada geniş minatəmizləmə işləri aparıldı. Yeni sosial obyektlərin istifadəyə verilməsi, yaxud təməlinin qoyulması prosesi həyata keçirildi. Ölkənin iqtisadi inkişafı güclü sosial siyasətin həyata keçirilməsi ilə xarakterizə edilir. Ötən il əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, yoxsulluq səviyyəsinin azaldılması, aztəminatlı ailələrin, sosial cəhətdən həssas qrupların sosial müdafiəsinin təmin edilməsi məqsədi ilə etibarlı maliyyə təminatı yaradıldı. 2024-cü ildə

dövlət büdcəsindən bu sahəyə ayrılan məbləğin əvvəlki illə müqayisədə 461 milyon manat, yaxud 23,3 faiz çox olması etibarlı maliyyə təminatının yaradılmasının bariz nümunəsidir. Hesabat ilində ölkənin müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi də əsas hədəflər sırasında oldu.

Ümumiyyətlə, 2024-cü il bütün sahələrdə uğurlu nəticələrin əldə olunması ilə müşayiət edilib. Təhsil sahəsi yenə də prioritetliyini qoruyub. Təhsilin bütün pillə və səviyyələri üzrə yeni innovativ təşəbbüslərin reallaşdırılması, uşaq və gənclərin təhsilalma imkanlarının genişləndirilməsi, müasir idarəetmə modellərinin tətbiq edilməsi, kadr potensialının gücləndirilməsi, ümumi təhsil müəssisələrinin rəhbər və pedaqoji kadrlarla təminatı və sair istiqamətlərində tədbirlər həyata keçirilib. 2024-cü ilin dövlət büdcəsindən təhsil xərclərinə 4,55 milyard manat ayrılmışdı ki, bu da əvvəlki ilin icra göstəricisi ilə müqayisədə 426 milyon manat və ya 10,3 faiz çoxdur.

Ölkə iqtisadiyyatının inkişafında neft-qaz sektorunun rolunu nəzərə alsaq, əminliklə deyə bilərik ki, 2024-cü il bu sahədə də uğurlu olub. Belə ki, 29,1 milyon ton neft, 50,6 milyard kubmetr qaz hasil edilib. Ümumilikdə, 2003-cü illə müqayisədə ölkədə 2024-cü ildə neft hasilatı 1,8 dəfədən çox, qaz hasilatı isə 9,9 dəfə artıb.

Dövlət başçısı İlham Əliyev regionların inkişafını 2024-cü il ərzində də diqqət mərkəzində saxlayıb. Hesabat dövründə ölkə Prezidenti 120-yə yaxın müxtəlif təyinatlı obyektlərin açılışında və təməlqoyma mərasimlərində iştirak edib. Onu da qeyd edək ki, Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı çərçivəsində Naxçıvan Muxtar Respublikasının inkişafına da xüsusi diqqət göstərilir. Prezident İlham Əliyevin 2023-cü il 5

iyun tarixli Sərəncamı ilə "Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023–2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı" təsdiq edilib. Hesabat ilində sahibkarlıq subyektlərinə güzəştli kreditlərin verilməsi, zəmanət və digər dəstək mexanizmlərinin tətbiq dairəsinin genişləndirilməsi məqsədi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasında 45 investisiya layihəsinin maliyyələşdirilməsinə 4,3 milyon manatadək güzəştli kredit verilmiş və maliyyələşdirilmiş layihələr hesabına 148 yeni iş yerinin açılması imkanı yaranmışdır. Prezident İlham Əliyevin 2024-cü ildə imzaladığı Fərmana əsasən Naxçıvan Sənaye Parkı yaradılıb. Bütün bu addımlar əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə geniş imkanlar açır. Muxtar Respublikada özünüməşğulluq proqramının uğurlu icrası da yüksək səviyyədə təmin edilir.

Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il üçün hesabatı bir daha təsdiqləyir ki, dövlətin siyasətində dayanıqlı iqtisadi inkişafın, sosial müdafiənin gücləndirilməsi, vətəndaş məmnunluğunun artırılması əsas hədəflərdir. Azərbaycan bütün sahələrdə davamlı inkişafa nail olur. Buna əsas verən dövlətimizin uğurlu və düşünülmüş siyasəti nəticəsində kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsidir.

Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il üçün hesabatını yüksək qiymətləndirirəm. 2024-cü ilin göstəriciləri 2025-ci ilin də Azərbaycan tarixinə uğurlu il kimi yazılacağına əminlik yaradır.

Sizi qarşıdan gələn Novruz və Ramazan bayramları münasibəti ilə təbrik edir, işlərinizdə uğurlar arzulayıram.

Zaur Şükürov. İlk öncə, Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyətinə dair ətraflı çıxışa görə cənab Baş nazirə minnətdarlığımı bildirirəm.

2024-cü ildə Prezident və parlament seçkilərinin şanlı bayrağımızın dalğalandığı bütün ərazilərimizdə keçirilməsi dövlətçilik tariximizdə ən qürurverici siyasi hadisələrdən oldu. Məhz bu baxımdan müstəqilliyimizi bərpa etdikdən sonra ilk dəfə olaraq hökumətimizin 2024-cü ildə ölkəmizin bütün ərazilərini əhatə edən fəaliyyətinə dair hesabatı istər siyasi-iqtisadi, istərsə də tarixi nöqteyi-nəzərdən vacib əhəmiyyət kəsb edir.

Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulmuş və Prezident cənab İlham Əliyev tərəfindən son dərəcə uğurla davam etdirilən daxili və xarici siyasət kursu, o cümlədən sosial-iqtisadi inkişaf strategiyası nəticəsində ölkəmiz hərtərəfli inkişafa nail olmuş, qlobal miqyasda etibarlı tərəfdaş kimi nüfuzu daha da artmışdır.

Hesabatda iqtisadiyyatımızın bütün sahələrinin inkişafını əks etdirən göstəricilər makroiqtisadi sabitliyin möhkəmləndirilməsi, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, sahibkarlığın və qeyri-neft sektorunun inkişafı, əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması istiqamətində 2024-cü il ərzində də əhəmiyyətli addımlar atıldığını bir daha nümayiş etdirir. Bu baxımdan ÜDM-nin 4,1 faiz, qeyri-neft sektorunun 6,2 faiz, strateji valyuta ehtiyatlarının 3,7 faiz artmasını, xarici dövlət borcunun 20,6 faiz azalmasını, həmçinin əməkhaqlarının, ünvanlı dövlət sosial yardımının və sosial müavinətlərin artmasını xüsusi ilə qeyd etməliyik.

2024-cü ildə dünyada müşahidə edilən gərginlik, münaqişələr, beynəlxalq hüququn hamılıqla qəbul olunmuş norma və prinsiplərinə əməl edilməməsi, ikili standartların geniş vüsət alması fonunda dövlətimiz risk və təhdidlərə qarşı səmərəli şəkildə müvafiq addımlar ataraq maraqlarımızın müdafiə olunmasını təmin etmiş,

müstəqil və prinsipial xarici siyasət kursunu uğurla davam etdirərək beynəlxalq əməkdaşlığı genişləndirmişdir.

Hesabat ili ərzində Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən 10 ölkəyə dövlət, rəsmi və işgüzar səfərlərin həyata keçirilməsi, 17 ölkənin dövlət və hökumət başçılarının ölkəmizə səfəri, ikitərəfli və çoxtərəfli formatlarda çoxsaylı görüşlərin baş tutması, 25 ölkə ilə siyasi məsləhətləşmələrin keçirilməsi, 38 ölkə ilə 200-dək sənədin imzalanması, həmçinin diplomatik təmsilçilik şəbəkəsinin genişləndirilməsi bunu təsdiq edir.

Hesabat ili ərzində xarici ticarət dövriyyəsinin artaraq 47 milyard 396 milyon ABŞ dolları təşkil etməsi və idxal-ixrac əməliyyatlarında müsbət saldoya nail olunması beynəlxalq iqtisadi-ticari əməkdaşlıq sahəsində də fəaliyyətin uğurlu olmasından xəbər verir.

Xüsusi ilə qeyd edilməlidir ki, 2024-cü ilin noyabr ayında Bakı şəhərində keçirilən 196 dövlətin, 200-ə yaxın beynəlxalq, regional və digər təşkilatların nümayəndələrinin, o cümlədən 80 prezidentin, vitse-prezidentin və baş nazirlərin qatıldığı və uğurla yekunlaşan COP29 ölkəmizin iqlim diplomatiyasına verdiyi mühüm töhfə oldu.

Təqdirəlayiq haldır ki, 2024-cü ildə Azərbaycanla Ermənistan arasında suverenlik, ərazi bütövlüyü və dövlət sərhədlərinin qarşılıqlı tanınması və hörmət edilməsi prinsipləri əsasında münasibətlərin normallaşdırılması çərçivəsində danışıqlar gündəliyi milli maraqlarımıza uyğun şəkildə irəlilədilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin dünən, martın 13-də XII Qlobal Bakı Forumunun açılış mərasimində çıxışı zamanı qeyd etdiyi kimi, məhz Azərbaycan sülh prosesinin təşəbbüskarı və sülh sazişi

layihəsinin müəllifidir. Prezident cənab İlham Əliyevin prinsipial və praqmatik xarici siyasət kursu çərçivəsində atılan səmərəli addımlar nəticəsində Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh və dövlətlərarası münasibətlərin qurulması haqqında saziş layihəsinin mətni üzrə danışıqlar, nəhayət, yekunlaşmışdır. Sözsüz, ölkəmizin prinsipial mövqeyi ondan ibarətdir ki, Ermənistan Azərbaycanın suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə qarşı iddiaların aradan qaldırılması məqsədi ilə öz konstitusiyasına və digər hüquqi aktlarına dəyişiklik etməlidir. Həmçinin ATƏT-in köhnəlmiş və qeyri-funksional Minsk qrupu və aidiyyəti strukturları rəsmi şəkildə ləğv olunmalıdır.

Bir məqamı da xüsusi olaraq vurğulamaq istərdim ki, deputatların təklif və tövsiyələrinin icrası ilə bağlı məlumatların artıq bir neçə ildir, hökumətin hesabatlarına daxil edilməsi təqdirəlayiqdir və hesab edirəm, bu yanaşma istər ölkə vətəndaşlarının, istərsə də deputatların müraciətlərinə göstərilən yüksək diqqətin göstəricisidir.

Məlum olduğu kimi, regionların sosial-iqtisadi inkişaf proqramları çərçivəsində ölkə üzrə mühüm layihələr həyata keçirilir. Təmsil etdiyim Sumqayıt, Abşeron və Qaradağda da bu istiqamətdə müvafiq işlər görülür. Bununla yanaşı, qeyd etdiyim şəhər və rayonlar üzrə seçicilərin qaldırdığı məsələlərin aidiyyəti qurumlarımız tərəfindən diqqətə alınaraq onların həlli istiqamətində müvafiq addımların atılmasını xahiş edirəm.

Sumqayıt şəhərinin Corat qəsəbəsi.

Bu qəsəbədə çoxəsrlik tarixə malik qədim hamamlar mövcuddur. Məlumdur ki, Mədəniyyət Nazirliyi yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidməti tərəfindən Bakı şəhərində yerləşən tarix-me-

marlıq abidələrinin mühafizəsinin gücləndirilməsi, abidələrə qanunsuz müdaxilələrin qarşısının alınması məqsədi ilə monitorinq aparılır. Məhz həmin tarixi obyektlər adıçəkilən xidmətin reyestrinə daxil edildikdən sonra həmin binaların digər fiziki və hüquqi şəxslər, o cümlədən xeyriyyəçilər tərəfindən bərpa olunmasına imkan verilər, əks halda bu, mümkünsüzdür. Corat qəsəbəsinin sakinlərinin davamlı olaraq bu məsələni qaldırdıqlarını nəzərə alaraq bu məsələnin qanunvericilik çərçivəsində həlli istiqamətində müvafiq addımlar atılmasını xahiş edirik. Bu məsələlərin həlli, eyni zamanda, gələcəkdə qəsəbəyə turist axınına da töhfə vermiş olardı.

Qəsəbədəki digər məsələ fərdi evlərin sənədləşdirilməsi ilə bağlı yaranan problemdir. Belə ki, vaxtı ilə Bakının enerji təminatını tamamilə bərbad vəziyyətə salmış və enerji təsərrüfatını sıradan çıxarmış "BARMEK" şirkəti Corat qəsəbəsində fərdi evlərin üzərindən keçməklə yüksək gərginlikli elektrik xətləri çəkmişdir. Məhz bu səbəbdən həmin evlər avtomatik olaraq yüksək gərginlikli elektrik xətlərinin altında yerləşən evlər kateqoriyasına aid edilir ki, bu da öz növbəsində həmin evlərin sənədləşdirilməsində ciddi problem yaradır.

Abşeron rayonunun "Şəfəq" qəsəbəsi.

Bu qəsəbənin sakinlərinin qaldırdığı əsas məsələ onların yaşadıqları mənzillərə qeydiyyata düşə bilməməsidir. Bununla bağlı Nazirlər Kabinetinə müraciət olunmuşdur. İnanırıq ki, məsələ müsbət həllini tapacaq.

Bu xüsusda əsas magistral yoldan Şəfəq qəsəbəsinə daxil olan yolun Azərbaycan küçəsi adlandırılaraq bu küçənin və qəsəbədəki binaların nömrəli əsasında yeni ünvanlar müəyyənləşdirilməsini təklif edirəm. Bununla

gələcəkdə sakinlərin qeydiyyat prosesini də sadələşdirmək mümkün olar.

Həmçinin qəsəbədə məskunlaşmış valideyn himayəsindən mərhum olan şəxslərin müraciətləri əsasında qeyd etmək istərdim ki, onlara verilmiş sosial mənzillərin müəyyən müddətdən sonra ailə tərkibi ilə uzlaşmamasını nəzərə alaraq Böyük Qayıdış çərçivəsində boşalacaq mənzillərin növbəlilik prinsipi və ailə vəziyyəti nəzərə alınmaqla, nisbətən böyük sahəli mənzillərlə dəyişdirilməsi imkanlarının nəzərdən keçirilməsi.

Qəsəbədə, əsasən, imtiyazlı şəxslərin məskunlaşdığını nəzərə alaraq gələcəkdə bu ərazidə istehsal müəssisəsinin yaradılmasının nəzərdən keçirilməsi.

Qaradağ rayonunun Qızıldaş və Şonqar qəsəbələri.

Bu xüsusda Qaradağ rayonunun Qızıldaş qəsəbə sakinlərinin müraciəti nəzərə alınaraq həmin qəsəbədə qısa müddət ərzində bankomatın quraşdırılması ilə əlaqədar göstərilən dəstəyə görə Mərkəzi Bankın rəhbərliyinə həm sakinlər adından, həm də öz adımdan dərin təşəkkürümü bildirirəm.

Qızıldaş qəsəbəsinin sakinləri qəsəbədəki yolların sıradan çıxdığını və yağışlı havalarda yolların keçilməz olduğunu, məktəbyaşlı uşaqların xeyli əziyyət çəkdiyini bildirirlər. Yol çəkilişi ilə bağlı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə müraciət edilmişdir. Ümid edirik, məsələ öz həllini tapacaq.

Şonqar qəsəbəsinin sakinləri ilə görüş zamanı vətəndaşlar qəsəbədə məktəbin olmaması ilə bağlı şikayətlərini çatdırmışlar. Belə ki, məktəbin olmaması səbəbindən valideynlər övladlarını qonşu Qızıldaş qəsəbəsinə göndərmək məcburiyyətində qalırlar. Həmin ərazidə ictimai nəqliy-

yatla bağlı vaxtaşırı problemlər olduğunu deyən sakinlər məcburi şəkildə taksi xidmətinə müraciət etməli olurlar ki, bu da aztəminatlı ailələrin büdcəsinə kəskin təsir edir.

Çıxışımı yekunlaşdıraraq vurğulamaq istərdim ki, Nazirlər Kabinetinin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatı ölkəmizin davamlı inkişafını, əhalinin sosial rifahının ilbəil yaxşılaşmasını bir daha təsdiq edir və hesabatı müsbət qiymətləndirirəm.

MÜNDƏRİCAT

14 mart 2025-ci il 3
Edilməmiş çıxışların mətnləri... 114

Yeddinci çağırış

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
MİLLİ MƏCLİSİ İCLASLARININ

PROTOKOLLARI
VƏ
STENOQRAMLARI

İkinci sessiya
Yaz

24-cü cild

14 mart 2025-ci il

Buraxılışına məsul
Hafiz Babayev

Azərbaycan Respublikasi Milli Məclisinin mətbəəsi.
Bakı, Azad Mirzəyev küçəsi, 235.
Format 60x84 1/16. Çap vərəqi 11,5. Sifariş 18. Tiraj 150.